

ROYAL LEPAGE
Exceptional Real Estate Services
BROKERAGE
INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED

ARARAD PILAVDJIAN (RAD)
Sales Representative

**Լաւագոյնը՝
Ձեզի Համար**

Direct: 647-641-8932
Office: 416-497-9794
araradp@gmail.com
www.royallepage.ca
100-200 Consumers Rd., Toronto, ON M2J 4R4

Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը Ո՛չ Զինաթմարն Ո՛չ Ալ Թրամփին Պիտի Աջակցի

Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբը որոշած է չսատարել Միացեալ Նահանգներու նախագահական ընտրութիւններու թեկնածուներէն ոեւէ մէկուն:

Իր յայտարարութեան մէջ Յանձնախումբը կը նշէ, որ իրաքանչիւր չորս տարին անգամ մը, իբրեւ նախընտրական ռազմավարութեան մաս, Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբը ուշադիր կ'ուսումնասիրէ նախագահի թեկնածուներու անցած ուղին եւ ընթացիկ ընտրապայքարը, որ առանձնայատուկ մտահոգութիւն կը յառաջացնէ ամերիկահայ համայնքին մօտ:

«Երկար ուսումնասիրութիւններու իբրեւ արդիւնք Հայ դատի յանձնախումբը եկած է այն եզրակացութեան, որ ո՛չ Հիլըրի Զինթըն-Թիմ Զէյն, ո՛չ Տանըլտ Թրամփ-Մայք Փենս թեկնածուները վաստակած են կազմակերպութեան սատարումը», յայտարարած է յանձնախումբը:

Փոխարէնը, յանձնախումբը կոչ ուղղած է ամերիկահայերուն՝ մասնակցելու ընտրութիւններուն եւ աջակցելու կազմակերպութեան սատարած թեկնածուներուն դաշնակցային, նահանգային եւ տեղական մակարդակներուն մէջ:

Միացեալ Նահանգներու նախագահական ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ 8 նոյեմբերին:

POM Festival Lineup Features Comedy, Triumph and Traumas of War

By Dr. Roubina Shnorhokian

(Toronto)- The 11th season of POM film festival will present 38 films from 14 countries, showcasing different genres and a range of Canadian talent. It is a unique year at the Festival for creative collaboration and films that deal with the trauma of war. The festival will take place in Toronto November 16-20th.

The 11th season of the annual event will commence with a special screening of *Earthquake* at SilverCity Fairview Cineplex (1800 Sheppard Avenue East) Directed by Sarik Andreasyan (*American Heist*) and produced by Ruben Dishdizhyan (*The Cut, Mermaid*), this dramatic feature brings to life the catastrophic earthquake of 1988 centred in the town of Spitak, near the city of Gyumri (known as Leninakan during the Soviet era).

Atom Egoyan's *Remember* will also be screened at the festival's opening night, Wednesday, November 16th at the SilverCity Fairview Complex. Starring Christopher Plummer in an unforgettable role, the thriller involves a dementia-suffering Holocaust survivor who seeks vengeance against the Nazi war criminal responsible for murdering his family. The film was awarded Best Original Screenplay at the Canadian Screen Awards and Egoyan will be present to conduct an interactive Q&A with the audience following the screening as well as present a new short film titled *Acts of Conscience* commissioned by the Canadian Museum of Human Rights where he plays the role of the narrator.

Feature films *Lost Birds* and *All That Jam* will be screened on Thursday, November 17th, also at SilverCity Fairview Mall. *Lost Birds*, co-directed by Ela Alyamac and Aren Perdec, tells the tragedy of the Armenian Genocide through the eyes of a young brother and sister. A historical fairytale set in the backdrop of WWI, the film was shot in scenic Capadoccia and is the first

A scene from *Earthquake* directed by Sarik Andreasyan.

feature film made in Turkey about the Genocide. It will be followed by the light-hearted romantic comedy *All That Jam* directed by former Muscovite Alexander Andranikian who is now plying his trade in New York City. Andranikian as well as the Turkish film makers of *Lost Birds*, Aren Pederici and Ela Alyamec, will all be in attendance in order to conduct Q&A's with the audience.

On Friday, November 18th the Festival shifts gears and moves south to the Regent Theatre (551 Mount Pleasant Road) where French director, Serge Avedikian, will present his latest feature, *Lost in Armenia*, starring Canadian actress, Arsinée Khanjian, and Cesar-winning French actor, Patrick Chesnais. It involves a French comedian who finds himself stranded in a remote Armenian village by the Azerbaijan border and unexpectedly becomes the local town hero. Avedikian and Khanjian will both be attendance to discuss their latest project following this Canadian Premiere.

The Academy-award winning film, *Spotlight*, by director Tom McCarthy, will follow at the Regent Theatre. A powerful true story about the courage and dedication of a group of Boston Globe journalists who exposed the massive child sex abuse scandal within the Catholic archdiocese. Three time Pulitzer-prize winning author and former Globe journalist, Stephen Kurkjian, will be in attendance for this special screening and will be interviewed by reporter Arda Zakarian following the film presentation.

Ozcan Alper's, *Memories of the Wind*, will start Saturday's film program at the Hamazkayin Theatre (50 Hallcrown Place) on November 19th. Set in the backdrop of World War II, an Armenian intellectual has to flee Istanbul because of the government's increasing infringements on the rights of its minorities. He escapes to the Black Sea region, where his childhood memories surface and shape the direction of his future. Talented Greek cinematographer, Andreas

Sinanos, captures the breathtaking beauty of the region. The film was also selected as part of the prestigious Filmfest Hamburg.

A unique documentary, *One Two Three*, by Arman Yetitsyan, will follow on November 19th, revealing the lives of lonely seniors and their immersion in art and dance as a way of combating isolation. A series of short films as part of the Festival's annual Symphony of Film also on Saturday afternoon will showcase the talents of emerging Canadian filmmakers, including Kalen Artinian whose latest film, *The Indestructible*, was chosen as part of the Shorts Corner at Cannes.

The festive gala soiree will take place on Saturday evening, featuring the Canadian Premiere of *Three Weeks in Yerevan*. The film stars and is produced by multitallented Los Angeles based artists, Vahe Berberian and Vahik Pirhamzei. The latter is particularly popular within both Toronto's Armenian and Iranian communities. The gala selection is

cont. on page 3

COMING SOON

OLD CAROUSEL RESTAURANT

Armenian Middle Eastern Restaurant

2746 Victoria Park Avenue,
Tel 416-490-0006

for more information
please call
647-704-2866

Your Home will advertise worldwide 24/7 until it's Sold

Hratch & Alex Melconian

Broker & Sales Representative

Call us today for builders pre construction Condo and home packages

office: 416.494.7653
Direct: 416.417.5626

TorontoRealEstateGTA.com
Remax, Hallmark Realty Ltd, Brokerage

SOLD

Harry & Alex Melconian
RE/MAX 416-494-7653

TorontoRealEstateGTA.com

Տուներուն եւ Կալուածներուն համար դիմեցէք մեզ
Serving our Community over 25 years

BEVERLY HILLS DOGGIE HOTEL

Open 24/7 416.510.2434

1396 Don Mills Rd. Unit 31 Toronto ON M3B 0A7

Pick up & drop off • Grooming
Daycare • Long-term
VIP Rooms with web camera
www.beverlyhillsdoggiehotel.com

f @beverlyhillsdoggiehotel

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Grand opening October 2016

Կազմակերպութեամբ՝
Հ.Յ.Դ. «Սողոմոն Թեփլիրեան» Կոմիտէի կողմէն
Հ.Յ.Դ. «Արմէն-Գարօ» Ուսանողական Միութեան
Հ.Յ.Դ. «Սիմոն Զաւարեան» Երիտասարդական Միութեան

ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ

126 ԱՄԵՆԱԿԻ ԽՐԱԽԱՃԱՆՔ

Մասնակցութեամբ Սիրուած Երգիչներ՝
Յարութ Դետրոսեանի
Եւ Լիբանանէն Հրաւիրուած՝
Սերոբ Յակոբեանի

Շաբաթ 12 Նոյեմբեր, 2016 ին,
երեկոյեան ժամը 8:00 էն սկսեալ

Հայ Կեդրոնի Սրահէն ներս
45 Hallcrown Place, Toronto

Տոմսերու համար դիմել՝
Ժագ Թիքճեանին 416-315-5195
Հրայր Գահուէճեանին 416-671-8933

Մուտքի նուէր \$30

ՀԲԸՄ
ԹՈՐՈՆՏՈ
AGBU
Toronto

Picture taking with Santa

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՕՆԱԿԱՃԱՌ Annual Christmas Bazaar, Food Fair

Sunday, November 27th, 2016
12:00 noon

Alex Manoogian Cultural Centre
930 Progress Avenue, Scarborough

Merchandise for sale
Armenian homemade food and delicacies
Fun for the whole family

Clown
Face painting

Call us to reserve your vendor's spot.
AGBU, 930 Progress Avenue, Scarborough.
Tel: 416-431-2428 Email: agbutoronto@bellnet.ca

«Այգեկուր»՝ Համազգայինի «Անի» եւ «Էրեբունի» Պարախումբերուն Ելոյթը

Լուսանկարները՝ Յակոբ Գուգուբանի

Արշո Չաքարեան

Նոր բառ մը կ'աւելնայ մեր բառապաշարին վրայ. այգեկուր: Մեր ոսկեայ լեզուն հարուստ է: Արդարեւ, գոհաբանական շաբաթավերջին կազմակերպուած Համազգայինի «Անի» եւ «Էրեբունի» պարախումբերուն երկար աշխատանքին հունձքն է:

Բեմին յարդարանքը երկու Հայկական գորգերու պատկերներն են: Գաղութի տաղանդաւոր ասմունքող եւ «Գլաճոր» մասնաճիւղի ատենապետ Թամար Տօնապետեան-Գուգուբան կ'ողջունէ մեզ Պարոյր Սեւակի «Բարեւ» քերթուածով: Բարեւը անցագիր է անկարելին կարելի ընելու: Արդէն բարեւին խորիմաստ պարունակութիւնը մեզ կը յուսադրէ եւ բարձր տրամադրութեան կ'առաջնորդէ:

Յայտագիրին առաջին մասը «Էրեբունի» պարախումբին պարերով կը սկսի: Պարուսոյց Լոռի Նաճարեանի բեմադրութեամբ Ազգագրական, Վաղարշապատ, Եարխուշտա, Քալինքա, Սիրթաքի, Բալենի եւ Արտաշատ պարերը կը ներկայացուին: Այս վերջինը Յաղթանակի պար է՝ նուիրուած Արցախեան ազատամարտերու հերոսներուն: Համազգայինի «Գլաճոր» մասնաճիւղը երախտապարտ է, որ Լոռիի բացակայութեան Յովհաննէս Յարութեանը եւ Դաւիթ Մանուկեանը ստանձնած են «Էրեբունի»-ի եւ Պարախումբի Ուսումնարանի մեծերու խումբին փորձավարութիւնը, զորս ամենայն բժախնդրութեամբ կատարած են:

Հայկական տարազներու ճոխ գոյները, պարողներու խանդավառութիւնը, համաչափ քայլերը, ձեռքերու նազանքով շարժումները, խորփստ ուսումները, անվախ թռիչքները կը հմայեն 350 ներկաները:

Յայտագիրն մէջ նաեւ կար Ազատ Ղարիպեանի Իլիկները, Յուշերը եւ Քոչարին, որոնք կը հրամցուին հարազատօրէն: Նաեւ Վանուշ Խանամիրեանի Էնգելին: «Յուշեր» պարի կատարումէն

Համազգայինի Էրեբունի պարախումբի ելոյթէն պատկեր մը:

ետը, Թամար Տօնապետեան-Գուգուբանն է բեմի վրայ՝ Գէորգ Էմինի «Սասունցիների Պարը» երկարաշունչ քերթուածով: Երբ կը հասնի կարգը «Հալալ է քեզ Սասուն պարի», պարի, Դու դեռ երազ ունես կատարելու, Վրէժ ունես պատմութիւնից դեռ հանելու» տողերուն, ահա երաժշտութիւնը կը հնչէ ու Եարխուշտա պարի տղաքը ներս կը մտնեն ինքնավստահ թափերով և կշիռքով. սրտառու խօսքն ու պարը միախառն՝ մեծապէս կ'ոգեւորեն մեզ ու կը փոխադրեն Սասուն:

Ծրագիրին երկրորդ մասը Համազգայինի «Սանահին» մասնաճիւղի «Անի» պարախումբին էր: Թռչող Վիշտը, Կարճ Քոչարին, Լեռնցիները, Քամանչան, Փոփոքին, Նոր Քոչարին, Հոյ Նարէ Նարէն, Սարդարապատը եւ Արտաշատը՝ բեմադրութեամբ պարուսոյց Եւա Հայրապետեանի, որ քսան տարիներէ ի վեր կը ղեկավարէ Անի պարախումբը: Արդիական ոճով, պալէի հայկական ասանդական պարաձեւերու այս բաղադրութիւնը հետաքրքրական, գրաւիչ եւ հաճելի է: Մագնիսացած կը հետեւին: Արագընթաց է եւ բազմատեսակ: Երբեմն կը շուարինք որ ուղղութեամբ նայինք, որովհետեւ տեսակաւոր շարժումներ եւ պարեր կը

Համազգայինի Անի պարախումբի կատարողութենէն պատկեր մը:

«Էրեբունի»-ի աղջիկներու մէկ պարը

հրամցուին միաժամանակ: Հեզասահ բաժանումները եւ խմբաւորումները, անակնկալները եւ գոյները կը հրապուրեն եւ կը դիպեն մեզի:

Վայելքէն զինովցած հանդիսատեսներուն ծափահարութիւններու ուժգնութիւնէն յայտնի է խանդավառութիւնը: Փակման խօսքին մէջ, Թամար Տօնապետեան վարչութեան կողմէ շնորհակալութեան խօսք կ'ուղչէ բոլոր անոնց,

որոնք սատարեցին այս ելոյթը երազէն իրականութիւն դարձնելու աշխատանքին: Ծաղկեփունջեր կը յանձնուին Եւա Հայրապետեանին, Յովհաննէս Յարութեանին եւ Դաւիթ Մանուկեանին: Հայր Եղիա Ծայրագոյն Վարդապետ Գիրէջեանի քաջալերական սրտի խօսքով եւ Պահպանիչով վերջ կը գտնէ այս բարձրորակ ու եզակի երեկոն:

POM Festival Lineup ...

cont. from page 1

an enjoyable road movie highlighting the absurdities that arise in the making of a feature film in the capital of Armenia.

The final day of POM XI on Sunday, November 20, will start with Meg Ryan's *Ithaca*, which is based on the work of William Saroyan. It is a nostalgic look into the life of a young telegraph messenger who is the only one working in his town to deliver letters during WWII, as most of the men are at war. The film stars Ryan's son, Jack Quaid, Tom Hanks and Sam Shepard.

Two riveting documentaries will follow. Emmy-award winner, Bared Maronian will present, *Women of 1915*, exploring the integral role of women during and after the Armenian Genocide. Lebanese director Nigol Bezjian will follow up with his latest film, *Temple of Light*, about the controversial closure of the

historic Armenian Educational facility known as the Melkonian Institute in Cyprus.

Sunday evening's features include French-Armenian director Levon Minasian's *Bravo Virtuoso*, a black comedy about a symphony musician who gets caught up in a world of crime. Anna Arshavetyan's *Good Morning* is a poignant drama about the impact of a young father's memories of Armenia in the '90s and the future of his family, chronicling the first quarter century of post Soviet life in the independent republic.

Head of State, by Hrant Yeritskinyan, has been chosen as the 2016 closing film. A light-hearted comedy about a disgruntled journalist who finds himself running for presidency of his country. It will be followed by the Festival's annual Audience Choice and Jury Awards.

Vahik Pirhamzeh, Vahe Berberian and Hrant Tokhatyan in 3 Weeks in Yerevan.

A scene from Ozcan Alper's Memories of the Wind.

Find us on facebook

www.facebook.com/Torontohye.newspaper

Թորոնթոն Նշեց Գանատայի Հայ Դատի Յանձնախումբի 50ամեակը եւ Հանգանակեց 60,000 Տոլար

Խաժակ Գուլաճեան

Գանատայի Շրջանային Հայ Դատի Յանձնախումբը բոլորեց իր յիսնամակը: 1965-ին, իր հիմնադրութենէն ի վեր, յանձնախումբը դարձած է գանատահայ ամենամեծ եւ ամենաազդու մարդու իրաւունքներու պաշտպան կազմակերպութիւնը: Իր մասնաճիւղերով եւ քոյր կազմակերպութիւններով, ան ամէնօրեայ ներկայութիւն է Գանատայի դաշնակցային, նահանգային եւ քաղաքային քաղաքական կեանքին մէջ, ներկայացնելու զաղութի հայութիւնը իր բոլոր հարցերով:

Հոկտեմբեր 21-ին, Հայ Կեդրոնի Արահէն ներս տեղի ունեցաւ հանգանակութեան ձեռնարկ մը, որ նպատակ ունէր հաւասարակշռելու յանձնախումբի պիտոճէն՝ իր գործունէութիւնը շարունակելու համար:

Ձեռնարկը վարեց շրջանային Հայ Դատի Յանձնախումբի անդամ Մարիան Դաւիթեան, որ բարի գալուստի իր խօսքէն ետք, շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն իրենց զօրակցութեան համար:

ՀՀԴ Գանատայի ԿԿԻ ներկայացուցիչ Ռաֆֆի Տոնապետեան անգամ մը եւս հաստատեց Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան հովանաւորութիւնը Գանատայի Հայ Դատի Յանձնախումբին եւ հակիրճ անդրադարձ մը կատարեց վերջին 15 տարուան ընթացքին

Չորրորդ Սարգիսեան

տարուած աշխատանքներուն, շեշտելով Օթթաուայի մէջ գործօն գրասենեակի մը կարեւորութիւնը: Տոնապետեան ներկայացուց նաեւ յանձնախումբի պիտոճէն՝ տարեկան 125 հազար տոլար, ընդէմ թուրք-ազերիական միլիոններուն: Ան յայտնեց որ տարբեր հանգանակային ձեռնարկներ կատարուած են եւ պիտի կատարուին Գանատահայ տարբեր գաղթուններու մէջ, հանգանակելու համար 250 հազար տոլար: Իր խօսքին աւարտին, Տոնապետեան ներկայացուց Հայ Դատի Գրասենեակի նորանշանակ գործավար՝ Սեակ Պէլեանը:

Գանատայի Հայ Դատի աշխատանքները ներկայացուց Շրջանային Հայ Դատի Յանձնախումբի ատենա-

Շահէն Միրաքեան խօսքի պահուն

պետ՝ Շահէն Միրաքեան, որ խօսեցաւ տարուած աշխատանքներուն մասին եւ նշեց որ յանձնախումբը թերացած է նիւթական դժուարութեան պատճառով: Ան շեշտեց, որ մեր յաջողութիւնները հասած են իրենց զագաթնակէտին, երբ միասնական եւ հաւաքական աշխատանք տարած ենք:

Թորոնթոյի Հայ Դատի աշխատանքները ներկայացուց ատենապետ Զօհրապ Սարգիսեան, որուն յաջորդեց Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբի ատենապետ Ռաֆֆի Համբարեանի ելոյթը: Մէջբերելով Մարթին Լուտըր Քինկէն դրուագներ եւ խօսքեր, որոնք կ'առնչուին նպատակաւորութեան եւ կամաւոր աշխատանքի կարեւորութեան,

Ռաֆֆի Համբարեան

Համբարեան յորդորեց ներկաները՝ նուիրել, թուեց նուիրելու մղիչ ուժերը, վերառաւ Հայաստանի եւ Արցախի բարօրութեան համար տարուած սփիւռքի աշխատանքները շեշտելով սփիւռքի կարեւորութիւնը:

Ձեռնարկի վերջին խօսք առնողն էր ՀՀԴ Բիւրոյի Հայ Դատի աշխատանքներու պատասխանատու Յակոբ Տէր խաչատրեան, որ ներկայացուց Հայ Դատի սահմանումը եւ համաշխարհային կառոյցը, կարեւորելով՝ «Մեր կամաւորները եւ հաւատքը՝ իրենց գումարներուն դէմ» թեման: Պաշտօնական բաժինի աւարտին, ներկաները մտերմիկ մթնոլորտի մը մէջ շարունակեցին երեկոն եւ հանգանակեցին 60,000 տոլար:

«Պիտի Մանք Կառչած Մեր Գոյութեան Երեք Ամրոցներուն. Եկեղեցի, Ընտանիք եւ Դպրոց», Պատգամեց Արամ Ա. Կաթողիկոս

(Հորիզոն)- Հոկտեմբեր 5-ին Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետ այցելութիւն մը տուաւ Մոնթրէալ: Միաբան ու քահանայ հայրերէ եւ դպրաց դասերէ կազմուած հայրապետական թափօրը, ՀՍԸ-Մի շեփորախումբին եւ սկսանքներու առաջնորդութեամբ հասաւ եկեղեցւոյ մուտքը: «Հրաշափառ» շարականի երգեցողութեամբ Նորին Սրբութիւնը մուտք գործեց Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցի, ուր Հայոց Հայրապետը կատարեց Կանոնական աղօթք: Արարողութեան ներկայ էին Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան անդամները, Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Վարչութիւնը, Թեմի եկեղեցիներու հոգաբարձութեան եւ գաղութի ներս գործող կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներն ու հոծ բազմութիւն մը:

Գանատայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Բաբգէն Արք. Չարեան իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին օրինաբեր այցելութեան համար եւ յանուն ժողովականութեան ու ժողովորդին շնորհակալութեան Նորին Սրբութեան գահակալութեան 20 ամեակը:

Վեհափառ Հայրապետը նախ գնահատեց նորընտիր Առաջնորդ Սրբազանը եւ բեղուն գործունէութիւն մաղթեց իրեն: Ապա, անդրադարձաւ տունը ժայռի վրայ շինելու անտարանական պատուէրին: «Մեր ժողովորդի կեանքին մէջ, սովորական երեւոյթ մը չէ հայ եկեղեցւոյ կողքին հայ դպրոց ունենալու իրողութիւնը: Այս գոյակցութիւնը պատահական երեւոյթ մը չէ, որովհետեւ եկեղեցի ու դպրոց իրենց առաքելութեան մէջ զիրար կը լրացնեն, կը հարստացնեն, կը հզօրացնեն ու կ'ամբողջացնեն: Եւ թէ՛ եկեղեցւոյ, թէ՛ դպրոցին սինը՝ մեր գոյութեան սինը, հայ ընտանիքն է: Մենք այս երեք տունները պիտի շինենք ու պահենք զօրեղ ժայռի վրայ:

Այսօր, մենք կոչուած ենք ժայռի վրայ շինուած այս երեք տուններուն կառչած մնալ եւ մեր կեանքը կազմակերպել անոնց շուրջ», պատգամեց Արամ Ա.: Եկեղեցական արարողութեան աւարտին, ներկաները աջահամբոյրով ստացան Հայոց Հայրապետին օրհնութիւնը, մինչ դպրաց դասերը եւ Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցւոյ «Նոր ծաղիկ» երգչախումբը հրամցուցին հոգեւոր ու ազգային երգերու փունջ մը:

Առաւօտուն, Վեհափառ Հայրապետը, իր շքախումբին ու Մոնթրէալի գաղութին ներս գործող զանազան մարմիններու ներկայացուցիչներու ընկերակցութեամբ, այցելեց Արամ եւ Պերժուիկ Մարգարեան մանկամստը, Սուրբ Յակոբ վարժարանի մանկապարտէզ, Սարաֆեան նախակրթարան եւ Բասդրմաճեան երկրորդական վարժարան, ուր ողջունեց աշակերտները եւ յորդորեց, հայերէն խօսիլ, հայօրէն ապրիլ եւ հայաբար զգալ: «Հայ դպրոցը պարզ չէնք չէ: Հայ դպրոցը ոգի է՝ մարդակերտունի ու հայակերտունի դարբնոց է: Մենք այն ոգիով կը սնանկենք եւ կը շարաւիտինք հայ դպրոցէն ներս, որպէսզի հայաբար ապրինք», ըսաւ Վեհափառ Հայրապետը:

Վեհափառ Հայրապետը իր շքախումբով այցելեց նաեւ Լաւալի Հայոց Յեղասպանութեան նահատակ սուրբերուն նուիրուած յուշարձանը, ուր ծաղկեպսակ զետեղեց:

Հոկտեմբեր 6-ին, Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ միջ-եկեղեցական հանդիպում, նախագահութեամբ Արամ Ա. Կաթողիկոսի եւ հիւրընկալութեամբ Գանատայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Բաբգէն Արք. Չարեանի: Հանդիպումին ներկայ էին եկեղեցական բարձրաստիճան հիւրեր՝ Գանատայի մէջ Պապական Նուիրակ

Արամ Ա. կ'այցելէ Ս. Յակոբ մանկամստը

Լուիճի Պոնազգի Եպիսկոպոս, Մոնթրէալի Արքեպիսկոպոս Քրիսթիան Լէբին, Քէպէքի Կաթողիկ Եպիսկոպոսաց Ժողովի նախագահը, Գանատայի Օրթոտոքս եկեղեցիներու առաջնորդներ, Մոնթրէալի Անկլիկան Եպիսկոպոսը, Գանատայի Անտարանական Ընկերակցութեան նախագահը, Գանատայի Միջեկեղեցական Կեդրոնի պատասխանատուներ, ինչպէս նաեւ Գանատահայոց Առաջնորդ Արքար Եպս. Յովակիմեան, Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի Առաջնորդական Փոխանորդ Գեորգ Ծ. Վրդ. Զապարեան, Հայ Անտարանական Մայր Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ Վեր. Յովհաննէս Սվաճեան, միաբան հայրեր եւ եկեղեցականներ:

Վեհափառ Հայրապետը միջ-եկեղեցական շարժումին երախտիքներէն մին նկատեց տարբեր եկեղեցիներն ու զանազան ընկերութիւնները քով-քովի բերելը եւ յիշեցուց. Խաղաղ համագոյակցութեան անդրադառնալով Արամ Ա. Կաթողիկոս ըսաւ. «Այսօր մենք կ'ապ-

րինք համաշխարհայնացած աշխարհի մէջ, ուր բաժանումի պատեր չկան այլեւս: Այսօր, երկխօսութիւնը վերացական ըմբռնում չէ, այլ մաս կը կազմէ մեր առօրեայ կեանքին: Մենք ո՛չ թէ միայն կը համագոյակցինք, այլ միասին կ'ապրինք: Հետեւաբար, զանազանութեամբ կնքուած այսօրուան ընկերութեան մէջ, պէտք է յարգենք ուրիշներուն ասանդութիւններն ու ըմբռնումները, սակայն նաեւ պէտք է նկատի ունենանք ընկերութեան ընդհանրական սկզբունքներն ու արժէքները: Պէտք է զգոյշ ըլլանք եւ չլուսանցքայնացնենք որեւէ կրօնական խմբաւորում՝ ընկերութեան մէջ բազմազանութիւնը սեպելով շահեկան երեւոյթ»:

Վեհափառ Հայրապետը նաեւ անդրադարձաւ Միջին Արեւելքէն ներս քրիստոնեաներու դիմագրաւած դժուարութիւններուն եւ կոչ ուղղեց եկեղեցիներուն օգտակար դառնալու այս ուղղութեամբ՝ շեշտելով քրիստոնէութեան ներկայութեան կարեւորութիւնը Միջին Արեւելքէն ներս:

Goodbye Antoura Գիրքի Շնորհահանդես

Արշո Չաքարեան

Անհամբեր կը սպասենք Հոկտեմբեր 2ին՝ Գառնիկ Բանեանի (1910-1989) «Յուշեր Մանկութեան եւ Որբութեան» գիրքի անգլերէն թարգմանութեան՝ Goodbye Antoura գիրքի շնորհահանդեսին: Արդէն իմացած ենք Financial Timesի խմբագրապետին կողմէ գիրքին արժեւորումին մասին, որպէս գրական գոհար: «Այս անձնական յիշատակներէն աւելի է: Գ. Բանեան գրական ստեղծագործութեամբ կրցած է թափանցել անհատի, ընտանիքի, ազգի եւ մարդկութեան եւ ինքնութեան իմաստի իսկութիւնը», կը գրէ պատմագէտ Րիչըրտ Յովհաննէսեան: Իսկ Brown համալսարանի նախկին տնօրէն Վարդան Գրիգորեան գիրքին նախաբանին մէջ կը գրէ հետեւեալը՝ «Յիշողութիւնը կարելի չէ փձացնել, իրականութիւնը որանալ... այս գիրքը արտակարգ եւ անմոռանալի է: Անհրաժեշտ միջոց է արթնցնելու մեր խիղճերը, պահպանելու մեր մարդկութիւնը եւ միասնականութիւնը բոլոր անոնց, որոնք ցեղասպանութեան ենթարկուած են»:

Համազգային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան «Գլաժոր» մասնաճիւղի գրադարան-գրատարածի յանձնախումբը Պոսթոնէն հրապարակ է Հոյրի Բանեան Պոյամեանը՝ հեղինակին դուտը: Ան իր քրոջ Շաղիկին հետ պատասխանատուութիւնը ստանձնած է գիրքը թարգմանել տալուն եւ միջոցներ գտնելուն, որ Stanford University Pressի նման հեղինակատու հրատարակչատուն մը հրատարակէ զայն:

Օրուան հանդիսավարն է ՀՕՄԻ ամէնօրեայ վարժարանի փոխտնօրէն եւ Sara Corning Genocide Studiesի ղեկավար Ռաֆֆի Սարգիսեան: Նախաբանին մէջ ան կ'անդրադառնայ որբացած սերունդի ծանր պարտականութեան, գոյատեւելու, պահելու լեզուն, մշակոյթը եւ կայուն հիմքերու վրայ կազմաւորելու սփիւռքը: Այս հսկայական աշխատանքին ներագոյցութեամբ՝ այսօր հայութեան ինքնութիւնը, դատը եւ պահանջատիրութեան եռանդը ոչ միայն կը գոյատեւեն այլեւ կը զարգանան: Սարգիսեան նման յուշերու կարեւորութիւնը կը նշէ, որովհետեւ անհատական փորձառութիւնները քով քովի գալով կը ներկայացնեն մեր հաւաքական պատ-

Ռաֆֆի Սարգիսեան

մութիւնը եւ կ'արտայայտեն ցեղասպանութեան իսկական տեսական հետեւանքները, ցանցեր եւ կորուստները: Ապա ամփոփ կը ներկայացնէ Գառնիկ Բանեանի կենսագրութիւնը՝ ծնած է Սեբաստիոյ Կորին շրջանի Ձախ Ձոր գիւղը, հինգ տարեկանին ենթարկուած է տեղահանութեան եւ անապատի ճամբուն վրայ որբացած: Ճեմալ Փաշայի կազմակերպած հարիւր հազարաւոր հայ որբերու հաւաքին ընթացքին փոխադրուած է Անթուրայի որբանոցը, որ ենթարկուած է թրջացումի ահաւոր վտանգին: Ապա, ազատելով այդ դժոխքէն փոխադրուած է Ժպէլի որբանոցը: Սորված է արհեստ, ապա իր ուժերով 1935ին ձեմարանի առաջին շրջանաւարտներէն եղած է: Դաստիարակ, գիրքերու հեղինակ, Համազգայինի Նշան Փալանձեան ձեմարանի փոխ տնօրէն: Եղած է հիմնադիր անդամ շրջանաւարտից միութեան եւ «Ակօս» պաշտօնագրերի խմբագիր: Նաեւ գործօն համագործակցան, Ազգային Իշխանութեան անդամ եւ ատենապետ: Բանեան իր ներդրումը ունեցած է Ազգային Երեսփոխանական կեանքին:

Ապա իր աշակերտներէն Վազգէն Թերզեան կը պատմէ դրուագներ դպրոցական յիշատակներէն, նաեւ կ'անդրադառնայ ձեմարանի դերին՝ ազգային գիտակցութեան կազմաւորման մէջ:

Ձեռնարկին իր մասնակցութիւնը կը բերէ Լեւոն Տանայեան, դաշնակի վրայ նուագելով երկու երգ: ՀՕՄԻ ամէնօրեայ

Հ. Բանեան կը ներկայացնէ իր «Good Bye Antoura» գիրքը Համազգայինի գրադարանին մէջ:

երկրորդականի 12րդ կարգէն Միեր Գրաճեան կը կարդայ Բանեանի ծննդավայրին մասին, որ ան անցուցած է իր կեանքին առաջին հինգ տարիները ջերմ եւ բարեկեցիկ ընտանիքի մէջ, զարմանալի կերպով կը յիշէ բուրմունքները, հոգատարութիւնը եւ բնութիւնը եւ Արագ Տէր Օհանի կը ներկայացնէ հայ որբերը, որոնք անօթութեան չդիմանալով կ'ուտէին միջատներ, կը խմէին մելան, կ'ենթարկուէին մահացու «Ֆալախա»ներու եւ անմարդկային վերաբերումի:

Սարգիսեան կը հրաւիրէ Հոյրի Բանեան Պոյամեանը, որ 1988ին ի վեր կը վարէ Ութըրթաունի Սբ. Ստեփանոս ամէնօրեայ վարժարանի տնօրէնութիւնը: Ան պարգեւատրուած է Մետրոպ Մաշտոց մետալով Մեծ Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսի կողմէ եւ Հապէլ Թագուհիի մետալով ԱՄՆ Արեւելեան շրջանի Ազգային Առաջնորդարանին կողմէ: Ուսումի ասպարէզէն ներս առաւելագոյնս տալու համար, վերադարձած է համալսարան եւ Մանկավարժութեան Մագիստրոսի տիտղոսին արժանացած է: Իր ջանքերով, Ս. Ստեփանոս վարժարանը դարձած է առաջին որակաւորուած Հայ դպրոցը Նիւ Ինկլընտի անկախ վարժարաններուն մէջ: Այլ խօսքով իր հօր օրինակով՝ լաւագոյն ձեռով եւ մեծ նուիրումով հայ աշակերտի դաստիարակութեան կը ծառայէ:

Հոյրի Բանեան Պոյամեան կը բացատրէ երեք կարեւոր պատճառները այս գիրքը Անգլերէնի թարգմանել տա-

լուն առաջին՝ հայ որբերը թրջացնելու ազգակործան գործը քիչերուն յայտնի է՝ անգլերէնով աւելի լայն հայ եւ օտար ընթերցողներու պատմաբաններու եւ մանաւանդ ցեղասպանութեան ուսումնասիրութեան մասնագէտներուն հասնիլ, երկրորդ՝ այս գիրքով մեր պահանջատիրութեան ջանքերուն նպաստել, իսկ երրորդ՝ Ցեղասպանութեան 100ամեակին ոգեկոչել հայ որբերուն պայքարը, զոհողութիւնը ինքնութիւն պահելու եւ կառչելով իրենց արմատներուն՝ սփիւռք կազմելու հսկայ աշխատանքին: Յայտագիրի ընթացքին կարելի է պատմական լուսանկարներ ցոյց կը տրուին պատմաբան վրայ, ինչպէս Քեմալ Փաշայի այցելութիւնը որբանոց, ձեմարանի առաջին շրջանաւարտները եւ ուսուցիչները, ազգային խորհուրդի ժողովը Երուսաղէմի մէջ երկու կաթողիկոսներու, Անթուրայի անշիրիմ որբերուն համար նորակառոյց խաչքարը եւայլն:

Ձեռնարկի աւարտին, կազմակերպող յանձնախումբի ատենապետ Կարօ Ակինեան, իբր յուշանութ՝ From the red desert to Jerusalem գիրքէն օրինակ մը կը յանձնէ Բանեան Պոյամեանին:

Գիրքին անգլերէն թարգմանութիւնը Սիմոն Պէօճէքեանի բժախնդիր աշխատանքն է: Գիրքը տրամադրելի է անգլերէնով եւ հայերէնով, Համազգայինի «Յ. Մանուկեան» գրադարանէն:

Տպաւորութիւններ՝ «Սայաթ Նովա»ի Նուիրուած Ձեռնարկին Առթիւ

Պէթթի Փանոսեան

Դարձեալ Համազգայինն է պատնէշի վրայ՝ իւրայատուկ իր ձեռնարկով: Ձեռնարկ, որ աշուղական երգերու հոգեհարազատ ելեւէջներով խայտացին ներկաներուն սրտերը, զանոնք միաձուլելով ու միջնադարեան հայ տաղերգութեան ներկայացուցիչ Սայաթ Նովայի արուեստին հետ:

Երկու հարիւր տարիներէ ի վեր, երգ ու տաղի, սիրոյ ու տառապանքի թարգման հանդիսացող Սայաթ Նովայի քնարերգութիւնները, նոյն թափով յուզած են հայ, պարսիկ ու վրաց ժողովուրդի սերունդները:

Մեզմէ ո՞վ չէ խանդավառուած Հերակլ արքայի քրոջ՝ արքայադուստր Աննայի հանդէպ անոր զգացած խոր, սակայն անհասանելի սէրով, ո՞վ չէ սքանչացած՝ լսելով անոր հիւսած գովքը սիրած կնոջ հանդէպ, եւ դեռ աւելին՝ որպէս բարի ու արդարամիտ մարդ մինչեւ օրս կը գնահատուին անոր մարդասիրական բնոյթի ստեղծագործութիւնները:

Յիշատակելի էր Սեպտեմբեր 30ին արուեստի իր բազմազանութեամբ Սայաթ Նովայի նուիրուած երեկոն, որ խօսքը, երգն ու պարը կարծես շուրջ-

պար բռնած՝ տողանցեցին ներկաներուն հոգիներէն ներս:

Բժախնդիր ու բովանդակալից աշխատանք տարած էր Տոքթ. Գրիգոր Պէպէճեան, ներկայացնելով հայ մեծանուն աշուղին կեանքն ու գործունէութիւնը, վերլուծելով անոր տաղերուն խորքն ու իմաստը, բացայայտելով անոնց գրառման առիթ տուող պատճառները, ինչպէս նաեւ ներկայացնելով Սայաթ Նովայի տաղերուն մէջ տեղ գտած կարգ մը դժուար հասկնալի բառերու թարգմանութիւնները:

Սայաթ Նովայի ստեղծագործութիւններու մեղմ երաժշտութեան ներքոյ, կրկին կեանքի կոչուեցան անոր կեանքին ու արուեստին ուրախ ու տխուր երեսները, որոնք մերթ ընդ մերթ ընդմիջուեցան երգերով, երաժշտութեամբ եւ պարով: Գանատա ծնած ու պարած երիտասարդներ էին զանոնք ներկայացնողները (Ռազմիկ Պէպէճեան, Ջարեհ Գէնտիթեան, Տարօն Հալլաճեան, Նորա Պողոսեան, Եղիա Պողոսեան եւ Կարինէ Ժամճէքեան), որոնք ապրելով հանդերձ մեծ աշուղի ապրած ժամանակաշրջանէն ամբողջովին տարբեր միջավայրի մը մէջ, իրենց կատարումներուն ընդմէջէն կրցան արտաբերել Սայաթ Նովայի անմահ ոգին ու ապ-

րումները, ու անոնցմով համակել նաեւ ներկաներուն հոգիները: Ձեռնարկին յաջորդող «բաց բեմ»ը, բեմավարութեամբ Մուշեղ Գարագաշեանի, առաւել՝ եւս հարազատ դարձուց մտերմիկ այս մթնոլորտը, առիթ ստեղծելով, որ ներկաներէն շատեր անհատական, թէ խմբային կատարումներով մասնակցութիւն բերեն այս բաժնին:

Ապրին մեր երիտասարդները, ապրի՛ Համազգայինի «Գլաժոր» մասնաճիւղը, որ Գրասէրներու խմբակի հաւաքներու այս ձեռնարկով, անգամ մը

եւս առիթ տուա վայելելու նմանօրինակ ապրումներ, նաեւ՝ գօտեպնդուելու, որ չլուսայատինք, այլ հաւատանք, որ ունինք նոր սերունդ մը, որ ամէն գնով կառչած կ'ուզէ մնալ հայկական իր արմատներուն:

Վերջապէս, անվարան կրնանք շեշտել, թէ համամարդկային է անզուգական Սայաթ Նովայի բանաստեղծական ժառանգութիւնը, նաեւ անմահ ու միշտ ժամանակակից են անոր երաժշտական ստեղծագործութիւնները:

Երեւանի եւ Ստեփանակերտի Մէջ Տեղի Ունեցաւ Լրագրողներու Ցրդ Համահայկական Համաժողովը

Սալբի Սաղտըճեան

Հոկտեմբեր 20-24ին, Երեւանի, ապա Ստեփանակերտի մէջ տեղի ունեցաւ լրագրողներու ցրդ համահայկական համաժողովը, զոր կազմակերպած էր ՀՀ սփիւռքի նախարարութիւնը՝ լրագրողներու համահայկական համաժողովները համակարգող խորհուրդի, լրատուամիջոցներու համահայկական ընկերակցութեան եւ Հայաստանի ժուռնալիստներու միութեան հետ համատեղ:

Համաժողովին կը մասնակցէին 120 լրագրողներ՝ աշխարհի 31 երկիրներէ: Ընդհանուր առմամբ ցրդը համահայկական համաժողովը նուիրուած էր Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւններու անկախութեան 25ամեակին՝ «Հայոց պետականութիւնը՝ միասնութեան առանցք» խորագիրով:

Համաժողովի բացումը տեղի ունեցաւ Սփիւռքի նախարարութեան շէնքին մէջ: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Սփիւռքի նախարար Հրանդ Յակոբեան, որ իր խօսքին մէջ նշեց՝ «Բերքական անգամ համախմբուել ենք տեղեկատուական դաշտում առկայ առաջնահերթ խնդիրները քննարկելու եւ համագործակցութեան ոլորտներն ու հեռանկարները ուրուագծելու նպատակով: Ծարունակէ՞ք ձեր խօսքով համախմբել ողջ հայութեանը եւ գրիչ վերցնելու միշտ յիշենք թէ ինչ էր սիրում ասել Թումանեանը՝ «Երեք բան երբեք չեն վերադառնում՝ արծակուած նետը, ասուած խօսքը եւ անցած օրերը»»:

Համաժողովի առաջին երկու նիստերուն քննարկուեցան ՀՀ պետականաշինութեան գործին մէջ Սփիւռքի ներուժի ներգրաւումը, ձգնաժամային պայմաններու մէջ համահայկական տեղեկատուական միասնական ցանցի ձեւաւորման կառուցակարգերու ու լրատուամիջոցներու համագործակցութեան ուղիները, ՀՀ դիւանագիտական ներկայացուցիչներու եւ սփիւռքեան կառույցներու համագործակցութեան ուղիները:

Առաջին օրը համաժողովի մասնակիցները առանձին հանդիպումներ ունեցան ՀՀ վարչապետ Կարէն Կարապետեանի եւ Արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալպանտեանի հետ: Բարձրաստիճան պաշտօնեաները պատասխանեցին սփիւռքահայ լրագրողներուն հետաքրքրող բազմաթիւ հարցերու, որոնք կը վերաբերէին ՀՀ - կառավարութեան գործունէութեան առաջնահերթութիւններուն, մեր երկրի տարբեր ոլորտներու մէջ նախատեսուող բարեփոխումներուն, Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան, դարաբաղեան հիմնահարցին:

Հոկտեմբեր 21ի առաւօտեան համաժողովի մասնակիցները այցելեցին Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիր, ծաղիկներ գետնէն Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու յուշակոթողին առջեւ,

Լրագրողներու համահայկական ցրդ համաժողովի բացումը:

որմէ ետք շրջայց կատարեցին Հայոց Ցեղասպանութեան թանգարան-հիմնարկին մէջ: Այնուհետեւ անոնք այցելեցին Եռաբլուր եւ յարգանքի տուրք մատուցեցին Արցախեան հերոսամարտին, ապրիլեան պատերազմին զոհուած հայ յորդիներու շիրիմներուն:

Նոյն օրը տեղի ունեցաւ համաժողովի երրորդ եւ չորրորդ նիստերը, որոնց ընթացքին քննարկուեցան Սփիւռքի ներուժի ներգրաւումը Հայաստանի պետականաշինութեան գործին մէջ, հեռաւեսիի, ծայնասփիւռքի եւ ելեկոմունիկային մամուլի համագործակցութեան հեռանկարները: Ապա առանձին նիստով մը Հայաստանի ռազմական փորձագէտներ ներկայացուցին արտակարգ իրավիճակներու մէջ տեղեկատուական անվտանգութեան խնդիրները:

22ի առաւօտեան համաժողովի մասնակիցները ուղեւորուեցան Արցախ, ուր երեկոյեան հանդիպում մը ունեցան Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահ Բակո Սահակեանի հետ: Իր խօսքին մէջ նախագահ Սահակեան նշեց, որ համաժողովին քննարկուող թեմաները շատ կարեւոր են ու իրատալ՝ տեղեկատվական ոլորտը որակելով մեր պետութեան համար ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող ոլորտ: «Ներկայ դրութեամբ տեղեկատուական ոլորտում աւանդական գերխնդիրների հետ մեկտեղ առաջ են գալիս նորանոր առաջադրանքներ ու անելիքներ: Այս ամէնը պահանջում է համապատասխան քաղաքականութեան իրականացում տեղեկատվական դաշտում, սերտ համագործակցութիւն Հայաստանի, Արցախի եւ Սփիւռքի լրագրողների ու լրատուական հատուածների միջեւ», ընդգծեց ան:

Հանդիպման ժամանակ նախագահը պատասխանեց լրագրողներուն կողմէ բարձրացուած տարբեր հարցերուն՝ ատրպէյժանա-դարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման, ԼՂՀ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին:

Ստեփանակերտի Շառլ Ազնաւուրի անուան մշակոյթի կեդրոնին մէջ, Հոկտեմբեր 23ին գումարուեցան Լեռնային

Լրագրողներու հանդիպումը նախագահ Սարգսեանի հետ:

Ղարաբաղի մէջ նախատեսուած Լրագրողներու ցրդ համահայկական համաժողովի հիմնգերող եւ վեցերորդ նիստերը, որոնց հիմնական բնաբաններն էին՝ «Հայկական սփիւռքի զօրակցութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան միջազգային ծանաչման հոլովոյթին» եւ «Հայաստանի եւ Արցախի Հանրապետութիւններու պաշտպանութեան համակարգին առնչուած խնդիրներու լուսաբանումը լրատուամիջոցներուն կողմէ»: Ձեկոյցներէն ետք տեղի ունեցան քննարկումներ՝ ուղղուած Արցախի, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Սփիւռքի մէջ առկա խնդիրներուն, լրատուամիջոցներու միջեւ համագործակցութեան միջոցով լուծման գտնելուն: Համաժողովի օրակարգային հարցերէն էր նաեւ ապրիլեան պատերազմի ժամանակ հայկական լրատուամիջոցներու աշխատանքներու քննարկումը:

Նիստերէն ետք ցուցադրուեցաւ լրագրող Նայիրի Հովսէփեանի «Արեւը ցելոյ չէս ծածկի» փաստավաւերագրական ժապաւէնը, որ կը պատմէ 1915 թուականին Թուրքիոյ մէջ կատարուած Ցեղասպանութեան եւ Թուրքիոյ մէջ ազգային ինքնութիւնը պահպանած անելիքն 4,5 միլիոն հայերու մասին:

Համահայկական համաժողովի մասնակիցները նիստերէն ետք այցելեցին Արցախի առաջին գիծ՝ մօտէն ծանօթանալու սահմանի պահպանութեան հսկող զինուորներուն առօրեային: Անոնք զրուցեցին զինուորներուն հետ, գնահատեցին անոնց նուիրումը, ուժ եւ կորով ներշնչեցին իրենց կեանքին գնով սահմանը պահողներուն:

Ապա Տիգրանակերտի բերդին մէջ լրագրողները հանդիպում ունեցան Լեռնային Ղարաբաղի պաշտպանութեան նախարար, գոր. Լեւոն Մնացականեանի հետ, որ պատասխանեց լրագրողներուն բոլոր հարցումներուն՝ կապուած քառօրեայ պատերազմին եւ այսօրուան իրավիճակին մասին:

Համաժողովի վերջին օրը՝ Հոկտեմբեր 24ին, Արցախէն վերադարձին լրագրողները հանդիպում մը ունեցան ՀՀ - նախագահ Սերժ Սարգսեանի հետ: Նա-

խագահ Սարգսեան ողջունեց մայր հայրենիքի մէջ արդէն ցրդ անգամ իրականացուող համաժողովը, որ նուիրուած է հայկական երկու Հանրապետութիւններու 25րդ տարեդարձներուն: «Դուք մեծ ուժ էք, դուք ձեր գործունէութեամբ մեզ վստահութիւն եւ եռանդ էք տալիս, որպէսզի մենք կարողանանք ուժերի առաւելագոյն գործադրմամբ կատարել մեր պարտականութիւնները: Մենք մեր նախորդ հանդիպումներից մէկի ժամանակ խօսել ենք այն մասին, որ մեր տեսակետից պէտք է առանձնացնել երկու կարեւոր հանգամանք. առաջին հանգամանքը այն լրատուամիջոցների եւ լրագրողների աշխատանքն է, որն ուղղուած է բուն հայկական համայնքին, այսինքն՝ հայապահպանութեանն ուղղուած աշխատանքը, եւ երկրորդ՝ տարբեր երկրներում աշխատող ազգութեամբ կամ արմատներով հայ լրագրողներին համախմբելն է: Եւ առաջին, եւ երկրորդ պարագայում չափազանց կարեւոր է, որպէսզի այս արագ փոփոխուող աշխարհում մենք կարողանանք գտնել աշխատանքի ճիշտ ձեւերը, կարողանանք պահպանել հետաքրքրութիւնն այն նիւթերի նկատմամբ, որոնց վրայ մենք աշխատում ենք, հրապարակում ենք եւ ցանկանում ենք դրանով ազդեցութիւն ունենալ այս կամ այն հարցի վրայ: Երկու պարագայում էլ, կարծում եմ, չափազանց կարեւոր է միշտ հաւատարիմ լինել լրագրողական բարեխղճութեանը», ըսաւ նախագահ Սերժ Սարգսեան:

Լրագրողներն ու լրատուամիջոցներու ղեկավարները հետաքրքրուեցան Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի բանակցային հոլովոյթին մէջ հայկական կողմին մօտեցումներով ու դիրքորոշումով, Հայաստանի նոր սահմանադրութեամբ Հայաստանի մէջ իրականացուելիք բարեփոխումներով, Հայաստան-սփիւռք կապերու ամրապնդման եւ առկա ներուժով, Հայաստանի տնտեսութեան մէջ օտար ներդրումներու ներգրամանն ուղղութեամբ իրականացուող պետական քաղաքականութեամբ եւ այլ հարցերով:

Սփիւռքի Նախարարութիւնը Սփիւռքահայերու Համար Կարեւոր Խնդիրներ Պիտի Լուծել

Հայաստանի կառավարութեան նոր ծրագրի ծիրին մէջ Սփիւռքին առնչուող 2016-2017 թուականներու ծրագիրը եւ հեռանկարային բարեփոխումները ներկայացուցին Հայաստանի սփիւռքի նախարարի խորհրդական Ստեփան Պետրոսեան եւ սփիւռքի նախարարի տեղակալ Սերժ Սրապիոնեան:

Պետրոսեան յայտնած է, որ Սփիւռքի բաժինին մէջ առանձնացուած են 7 կարեւորագոյն խնդիրներ. «Դրանով չի սահմանափակուած Հայաստան-Սփիւռք գործակցութիւնը: Ուղղակի հիմա 7 ուղղութիւն են թիրախաւորուել, որոնց ուղ-

ղութեամբ մենք պիտի աւելի գերակայ աշխատանքներ կատարենք: Առաջին խնդիրը կապուած է ներդրումների ներգրամման հետ, երկրորդը՝ սփիւռքահայերի ինտեգրմանն է վերաբերում: Յաջորդ կարեւորագոյն խնդիրը, որ նշուած է ծրագրում, համահայկական կառույցների հետ համագործակցութիւնն է, որը պիտի ակտիւացնենք: Կան նաեւ հայրենաճանաչութեան, սփիւռքահայ ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագրեր, Սփիւռքում գործող մասնագիտական գերակայ աշխատանքների ակտիւացումը մեր յաջորդ որդեգրած ուղ-

ղութիւնն է եւ վերջին ամենակարեւոր խնդիրը՝ վիրահայութեան հետ տար-տող աշխատանքներ կատարելն է», ըսած է Պետրոսեան:

Ան նշած է, որ Սփիւռքի նախարարութեան մէջ կայ յատուկ ժամանակացոյց՝ այս ծրագիրներու իրականացման համար: Ան աւելցուցած է, որ այս աշխատանքներուն զգալի մասը արդէն իսկ գոյութիւն ունեցած է նախարարութեան հիմնական ծրագիրներուն մէջ, եւ կառավարութեան նոր ծրագիրները աւելի կ'էդրոնացում կը պահանջէին: Սրապիոնեան անդրադարձած է բո-

ղոքող սուրիահայերու հարցին, իբր թէ անոնք անտեսումի մատնուած են հայրենիքի մէջ: «Մենք տպագրել ենք իրական խորհրդատու գիրք, որտեղ ներկայացուած են Հայաստանի օրէնքները, ամէն օր խորհրդակցութիւններ ենք կազմակերպում, որպէսզի յանկարծ որեւէ թիրիմացութիւն չլինի: Ի հարկէ, այնպէս չէ, որ համատարած դժգոհում են, դժգոհողները մէկ կամ երկու հոգի կարող են լինել», դիտել տուած է Սրապիոնեան:

Հայաստան Եւ Սփիւռք Նոր Մեկնարկի Որոնումներու Մէջ

Յարութ Սասունեան

Հայաստանի անկախացումէն ի վեր, հայկական աշխարհը բաժնուած է երեք տարբեր մասերու. անոնք, որոնք կ'աշակցին իշխանութիւններուն կամ ինչ որ չափով փոխադարձաբար կը գործակցին անոնց հետ, բազմազան ընդդիմադիր խմբաւորումներ, եւ անոնք, որոնք անկախ են կամ անտարբեր: Ցաւօք, գրեթէ ոչ մէկ ջանք գործադրուած է այս խումբերուն միջեւ խզումը ջնջելու համար: Ընդհակառակն, եղած են կոպիտ վիրաւորանքներ, մեղադրանքներ եւ առձակատումներ:

Հակառակ Հայաստանի իշխանութիւններու եւ ընդդիմութեան ունեցած տարբեր առաջնահերթութիւններուն՝ հայերը ամէնուր ունին ընդհանուր շահեր եւ մտահոգութիւններ՝ կապուած տնտեսութեան, մարդու իրաւունքներու, օրէնքի գերակայութեան, արցախեան հակամարտութեան, արտագաղթի, Սփիւռքի գոյապայքարի, եւ Հայոց Ցեղասպանութեան վերաբերեալ թուրքիայէն արդարութեան պահանջի ապահովման հետ:

Իշխանութիւնները զբաղած են երկրի կառավարման եւ Հայաստանի ու Արցախի հանրապետութիւններու սահմաններու ապահովմամբ, իսկ ընդդիմութիւնը կեդրոնացած է փտախտի դէմ պայքարի եւ թափանցիկ ընտրութիւններու իրականացման վրայ:

Վերջին ամիսներուն, անցնող 25 տարուան ընթացքին առաջին անգամ ըլլալով կարելի է յոյսի առաջին նշոյլը տեսնել, այն, որ լուրջ փոփոխութիւններ կ'երեւին Հայաստանի հորիզոնին: Իշ-

խանութիւնները, հաւանաբար Երեւանի մէջ տեղի ունեցած վերջին ցնցումներու եւ յառաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւններու պատճառով, կարծես թէ մտադիր են իրականացնելու լուրջ բարեփոխումներ՝ իբրեւ վարչապետ նշանակելով ձեռնհաս փորձագէտ մը եւ անոր քարթ-պլանշ տալով: Իրօք, կարծ ժամանակի մէջ նոր վարչապետը գործէն դուրս դրաւ քանի մը անձեռնմխելի պաշտօնեաներ...

Վերջերս տեղի ունեցած մէկ այլ նշանակալի զարգացումը Սփիւռքի վերագործումն էր երկարատեւ նիւթէն: Անցեալ Սեպտեմբերին, 30 նշանաւոր հայեր, ներառեալ՝ Սերժ Թանքեան, Աթոմ Էկոյեան, Ալեքսի Օհանեան, Քրիս Պոհլաւեան, Էրիք Պօղոսեան եւ Սեպուհ Սիմոնեան, հանդէս եկան միջնորդաբարձ change.org կայքի վրայ, «Արդարադատութիւն Հայաստանի մէջ» խորագիրով: Մինչեւ այսօր անելի քան 4000 մարդ միացած է այդ ստորագրահաւաքին:

Մի քանի օր անց, գանատահայ դերասանուհի Արսինէ Խանձեան հանդէս եկաւ խիստ քննադատական բաց նամակով՝ Երեւանի մէջ 27 Յուլիսին բողոքի ցոյցին մասնակցելու համար ձեռքակալուելէ ետք: Խանձեան ուրուագծեց իշխանութեան թերութիւնները՝ կոչ ընելով սփիւռքահայերուն «երկմիտ հանդիսատեսներ» չըլլալու եւ մասնակցելու Հայաստանի ընկերային վիճակի բարելաման գործին:

28 Հոկտեմբերին, 23 ականաւոր հայեր, ներառեալ՝ Արեւ Աղանբեկեան, Շառլ Ազնաւուր, Էտուարտ Ճէրէճեան, Վարդան Գրիգորեան եւ Ռուբէն Վարդանեան, հանդէս եկան մէկ այլ բաց նա-

մակով՝ կոչ ընելով «աշխարհա-քաղաքացի հայերուն ... միատրուելու եւ միասնաբար կերտելու Հայաստանի ապագան»: Ստորագրողները կոչ ըրին «բոլոր հայերուն՝ ազգի ընկերային, տնտեսական, մշակութային եւ արհեստագիտական ուժը վերականգնելու ուղղութեամբ երկարաժամկէտ ներդրումներ իրականացնելու՝ առանցք ունենալով Հայաստանը»: Բաց նամակը հրապարակուեցաւ «Նիւ Եորք Թայմզ» եւ «Հայաստանի Հանրապետութիւն» թերթերուն մէջ:

Հայաստան, իրօք, կարիքը ունի Սփիւռքի հետ լիարժէք համագործակցութեան, որպէսզի իրականացնէ վերոնշեալ միջնորդագիրի եւ բաց նամակներու մէջ առաջարկուած բոլոր բարեփոխումները:

Կառավարութիւնը պէտք է ողջունէ բոլոր հայերու մասնակցութիւնը երկրի ընկերային, տնտեսական, քաղաքական եւ ռազմական կառոյցներու բարելաման գործին՝ արդար, բարգաւաճ, լաւ կառավարուող եւ ապահով Հայրենիք կերտելու համար...

Հայաստանը բարձր զարգացած եւ ժողովրդավարական երկիր դարձնելու միակ ճամբան է՝ ողջունել ամբողջ աշխարհի 10 միլիոն հայերու առաւելագոյն թիւով ներգրաւուածութիւնը, անկախ անոնց բնակութեան վայրէն: Քանի որ Հայաստան (ներառեալ՝ Արցախ) համայն հայութեան Հայրենիքն է, ուստի իրաքանչիւր հայ իրաւունք ունի եւ պարտաւոր է նպաստել անոր Վերածնունդին...

Վերոնշեալ միջնորդագիրին եւ բաց նամակներուն մէջ բացակայող հիմնական գործօնը Սփիւռքի կազմակերպ-

Ատոմ Էկոյեան եւ Արսինէ Խանձեան

ման համար անհրաժեշտ այն մեքանիզմն է, որ հնարաւորութիւն պիտի տայ պահպանելու Սփիւռքի սեփական գոյութիւնը, միաժամանակ ընդլայնելով անոր խիստ կարեւոր աջակցութիւնը Հայրենիքին՝ ծրագրուած եւ համակարգուած ձեւով:

Այս հրատապ հարցի իրականացման համար, հայերը պէտք է ստեղծեն ժողովրդավարական ժամբով ընտրուած սփիւռքեան կառոյց մը, որ իր ներկայացուցիչները պիտի ունենայ Հայաստանի խորհրդարանին մէջ...

Raffi and Karina are a strong real estate team who work together in a partnership to serve our community in a unique and proactive manner.

With a combined experience of 37 years, we offer a professional and inclusive service with your best interests in mind.

Call us today for a consultation about your real estate needs anywhere in the GTA .

**RAFFI
D. BOGHOSSIAN**

B.A., MVA, **Broker**
Market Value Appraiser - Residential
Direct: **416-419-8441**
raffi.db@gmail.com
www.raffirealestate.com

ROYAL LEPAGE

Exceptional Real Estate Services
BROKERAGE INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED

**KARINA
HANEYAN**

SALES REPRESENTATIVE
Residential & Commercial Sales, Buyer and Seller
Direct: **416-419-8441**
karinehaneyan@gmail.com
www.northyorkproperties.ca

100-200 Consumers Road, Toronto, ON M2J 4R4 Office: 416-497-9794 Fax: 416-497-5949

Մինասեան ընտանիքը նոր կեանք կ'որոնէ Թորոնթոյի մէջ «Էսպէս չի մնայ»

Պէթթի Փանոսեան

Մասնագիտութեամբ՝ երկրաչափ Միքեր Մինասեանի կեանքի նշանաբանը եղած է ապրիլ հաստըով խաղաղ մթնոլորտի մէջ: Թէեւ ի՞ր իսկ հաստատումով, երբեմն այդպիսի միջավայրի մէջ ապրելու համար յօժարակամ տեղի տուած ու զիջած է իր իրաւունքէն:

Հայկական երգ ու երաժշտութեամբ շնչող ու ապրող Միքերը երկար տարիներ ծառայած է եկեղեցոյ, ղեկավարելով Հայկաի դպրաց դասերու երգեցողութիւնները: «Եկեղեցոյ ծառայելը էական է ինծի համար: Կը հաւատամ, որ այդ ծառայութեան համապատասխան կենսաձեւով ապրած եմ կեանքս ու դաստարակած՝ զաւակներս»:

Մինասեան ընտանիքը արդէն 10 ամիսներէ ի վեր հաստատուած է Թորոնթո: Վերջերս Սուրիայէն գաղթած այլ ընտանիքներու նման, անոնք ալ անցած են նոր երկիր տեղափոխուելու բազմա-տեսակ դժուարութիւններու ընդմէջէն: Հինգ անդամներէ բաղկացած անոր ընտանիքը հաւատքով եւ լաւատեսութեամբ զինուած՝ յաջողած է դիմագրաւել անորոշութեան տիւած, բայց անխուսափելի պահերը: «Մասնագիտութեամբ երկրաչափ եմ, սակայն հոս, որոշ ժամանակ ֆիզիքական ծանր աշխատանք պահանջող գործեր ըրի: Նոյնիսկ միս ծախելու բաժինը աշխատեցայ: Աշխատանքը ամօթ չէ: Կարելորդ՝ իմ աշխատասիրութեամբս ընտանիքիս ու զաւակներու օրինակ եղայ»:

Միքեր երախտապարտ կը զգայ բոլորին նկատմամբ, որոնք օգտակար դարձած են Թորոնթո տեղափոխուելու առաջին օրերուն, օրինակ բերելով օտարերկրացի այն դրացին, որուն թելադրութեամբ այսօր ան կ'աշխատի վարձակալման գրասենեակի մը մէջ: «Շրջապատի օգնութիւններուն կողքին, կեանքը՝ օրը օրին ապրելով կրցանք հարթել խոչընդոտները, ծանօթանալով եւ յարմարելով երկրի օրէնքներուն, ընտելանալով միջավայրի ու մտածելակերպի տարբերութիւններուն»:

«Ամենադժուարը այն է, որ մտածածդ չես կրնար ծիծղ ուզածդ պէս արտայայտել» յայտնեց Միքեր, շեշտելով, որ լեզուի տիրապետումը շատ կարեւոր է, սակայն ժամանակի կը կարօտի:

Հայկաի մէջ երեք աշխատանք միատեղ բանեցնող Միքեր, նախքան պատերազմը վստահ էր, որ իր ու ընտանիքին ապագայ կեանքը ապահով է ու կայուն: «Քանի մը տարիէն թոշակառու պիտի ըլլայի, ու գրեթէ վստահ էի, որ ընտանիքս ապահով կեանք մը պիտի ունենար: Բայց...հաշիւներս ջուրը ինկան: Անփոփոխ ու հաստատ կարծածներս նոյնը չ'անցին»:

Միքեր հալէպահայութեան մօտ ծանցուած դէմք էր, որպէս՝ աշուղական երգերու մեկնաբան: «Աշուղական երգեր երգելը նախասիրութիւնս է, հետեւաբար շատ կը սիրեմ հայերէն բանաստեղծութիւնները: Սիրահար եմ մանաւանդ Յովհաննէս Թումանեանի ստեղծագործութիւններուն եւ մեծ հատը ունիմ անոր «Էսպէս չի մնայ» բանաստեղծութեան մէջ յիշած մէկ մտքին, որ կ'ըսէ՝

Լինում է թէ չէ, ո՞վ գիտի հաստատ.
Եւ ի՞նչն է հաստատ աշխարհիքի վրայ...»

Աշխարհը ու հաստատ մի բան կայ մենակ,
Այն է, որ հաստատ ո՛չ մի բան չկայ»:
«Այսօրուայ մեր ապրած կեանքը կը

Միքեր Մինասեան՝ «աշուղ», իր կատարումները կը շարունակէ նաեւ Պանատայի մէջ:

հաստատէ Թումանեանի խօսքերը», կ'աւելցնէ ան:

Աշուղական երգերը մեծ տեղ ու արժէք ունեցած են Միքերի կեանքին մէջ: «Շատ մեծ սիրով ու նուիրումով եմ կը մեկնաբանեմ աշուղական երգերը: Երբեմն նոյնիսկ ինքզինքս մոռցած, ծշողած ժամանակէն անելի կը մնամ բեմին վրայ: Այս վիճակին մատնուեցայ նաեւ հոս՝ Թորոնթոյի մէջ: Երգած միջոցս ժամանակին անցնիլը չեմ զգար»:

«Թէ՛ իբր քանակ եւ թէ՛ իբր որակ, մեծ աշխատանք տարած եմ աշուղական երգերը ծիծղ ձեւով ներկայացնելու հանդիսատեսին, յատկապէս՝ վերջին 15 տարիներու ընթացքին. նոյնիսկ յօրինումներ կատարած եմ: Երգած երգերու մէջ կան այնպիսի կտորներ, որոնք ժողովուրդին կողմէ նախապէս լսուած չէին: Այդ բոլորը կը պարտիմ տարիներու ընթացքին հաւաքած աշուղական եւ ժողովրդական երգեր պարունակող գիրքերու եւ տարած աշխատանքիս»:

Միքեր յուզմունքով կը յիշէ Հայկաի ծագած արժէքաւոր այդ գիրքերը: Պանատայի մէջ ան անելի՝ կարիքը կը զգայ այդ գիրքերուն, յատկապէս ելոյթներու նախօրեակին: «Այնքան թերթատած եմ այդ գիրքերը. գիտեմ, թէ ո՞ր էջին վրայ կը գտնուի իրաքանչիւր երգի բառերը» կ'աւելցնէ ան:

Որպէս աշուղական երգերու մեկնաբան՝ հպարտութեամբ կը վերյիշէ այն օրը, երբ հայրենի մեծ արուեստագէտ՝ Սօս Սարգսեան ներկայ գտնուելով իր ելոյթներէն մէկուն, «մաքուր, փայլուն եւ հարազատ» իր կատարումին առթիւ շնորհաւորած է զինք: «Ժիշդ է, որ երգելով ընտանիք չեմ կրնար պահել, սակայն երգելը ինծի համար կենսաձեւ է, հոգեկանս բարձրացնող բան է» կը հաստատէ ան:

Միքեր երկար տարիներ եղած է նաեւ Հայկաի Ազգային Գերեզմանոցի քարտուղարը: Պատերազմի տարիներուն ան աշխատեց եղած է շատ մը հալէպահայերու, բայց մանաւանդ նահատակ երիտասարդներու թաղման յուզիչ արարողութիւններուն, ու այդ մէկը պատճառ եղած է, որ ան Հայկաին հեռանալու որոշում առնէ:

«Բժախնդրութեամբ կը կատարէի ինծի վստահուած պաշտօնը: Շատ լաւ կը յիշեմ թուականը՝ 2013 ի Մարտ ամիսն էր, երբ վերջին անգամ որպէս պաշտօնակար կը մտնէի Ազգային Գերեզմանատուն: Մուտքի մայր դուռը արդէն շատոնց չէինք գործածեր, վտանգաւոր

դիրքի մէջ գտնուելուն համար: Տարածքը ունէր այլ դուռ մը, որ համեմատաբար անելի ապահով էր: Սովորաբար, տարեկան 325-350 թաղում կը կատարուէր: Վերջին տարիներուն պատկերը նոյնը չէր»:

Ազգային Գերեզմանատուն վերջին այցելութենէն շուրջ տարի մը ետք, Միքեր անգամ մը եւս քաջութիւնը ունեցած է մտնել հոն, բայց այս անգամ այլ նպատակով: Ան կը գիտակցէր, որ երկար տարիներու վաւերագրական պատմութիւն կար հոն պահուած՝ որպէս արխիւ: Եւ ինքնակամ որոշած էր հոն գտնուող տոմարները, եթէ ոչ բոլորը, առնուազն իր պաշտօնէութեան 15 տարիներու յատուկ տետրակները, որոնք այնքան բժախնդրութեամբ պատրաստած էր իր իսկ ձեռքերով, դուրս բերել հոնկէ: «Փափաքս էր, բոլորը դուրս հանել, սակայն անկարելի բան է այդ մէկը ընելը, այն ալ, այդպիսի վտանգաւոր շրջանի մէջ»:

Սեփական կեանքը վտանգի ենթարկելով, ան բարեկամի մը հետ կրցած էր մտնել հոն եւ... այո՛, դուրս հանած էր տոմարները ու յանձնած՝ պատասխանատու կողմին, աւելցնելով՝ «Ինչ որ կրցայ հանեցի, բայց ասկէ ետք, նոյնիսկ մէկ միլիոն ոսկի ալ տան չեմ մտնել հոն»:

Հոգեկան մեծ բաւականութիւն զգացող արտայայտութեամբ պատմեց Միքեր: Վտանգաւոր ժամանակահատուածի մը ակնատեսը եղող ու զայն ապրող Միքերի վկայութեամբ, 2013ի Մարտէն ետք, հայ համայնքի զաւակներուն թաղումները կը կատարուէին այլ վայրի մը մէջ, ուր յաճախ մահացողին հարազատներն անգամ ներկայ չէին ըլլար, եւ կամ լաւագոյն պարագային՝ ընտանիքէն մէկ անդամ իրաւասութիւն կ'ունենար ընկերակցելու դագաղին եւ ստանալու մահացողին թաղումը վայրին թիւը: «Այն թաղումներուն, երբ մահացողին հարազատները ներկայ չէին ըլլար ապահովութեան պատճառով, յանձն կ'առնէի անձամբ աղօթել «Տէր Ողորմեան» եւ «Հայր Մեր»ը: Այդ մէկը խղճի հանգստութիւն կու տար ինծի»:

Անին՝ Միքերին տիկինը կը վկայէ, որ երկար ժամանակ համբերելէ ետք է, որ որոշած են դուրս գալ Հայկաին: Նոր կեանքի դժուարութիւնները շրջանցելը դիւրին չէ եղած Անիին համար ալ, սակայն աղօթքը եւ վաղուան նկատմամբ ունեցած հաւատքը ուժ տուած են իրեն:

Այսօր, երկու զաւակները թէ՛ կ'աշխատին, եւ թէ՛ կ'ուսանին:

«Աղջիկս կրցաւ համալսարան

մտնել: Շատ ջանք թափեց անոր համար»:

Հայկաի մէջ հանգիստ կեանք ունեցող Անին արդէն իսկ յարմարած է նոր միջավայրի հեքոտ կեանքին: Ապագային նկատմամբ յոյսով է, մանաւանդ, երբ կը տեսնէ տարիներ առաջ Պանատա հաստատուած ծանօթ բարեկամները, որոնք արդէն ունին կայուն եւ ապահով կեանք: Գոհ է մինչեւ այսօր ձեռք բերածներով, յատկապէս զաւակներուն յաջողութեամբը «մարդ պէտք է ունեցածով գոհանայ» կ'աւելցնէ ան: «Բոլորը մեզի կ'ըսեն, թէ վաղը մեր զաւակները շնորհակալութիւն պիտի յայտնեն մեր հոս գալու որոշումին համար: Զենք գիտեր, թէ կեանքը ինչ վերապահած է մեզի համար, բայց շրջապատին նոյնանման կարծիքները յոյս կը ներշնչեն մեզի: Բայց եւ այնպէս՝ խորհուրդ մարդկանց կամքն Աստուծոյ» կ'եզրափակեն Միքերն ու Անին:

Որքան որ Միքերին համար արժէքաւոր էին Հայկաի ծագած գիրքերը, նոյնքան ալ Անիին համար արժէք էին ու հարստութիւն՝ իր ձեռագործ զարդերը, որոնցմէ մաս մը մօրը ձեռքի գործերն էին: «Այքի լոյս ու ձեռքի էմէկ են (աշխատանք), մանաւանդ շուքի ու մարաշի ասեղնագործ կտորներս»:

Անին կը փափաքէր զանոնք փոխանցել իր աղջկան, այնպէս՝ ինչպէս իր մայրը ըրած էր, եւ յոյսով կը սպասէ այն օրուան, երբ կարելի պիտի ըլլայ դառնալ Հայկաի ու բերել ինչ որ արժէք է իրեն ու Միքերին համար:

Մինչ Միքերին մայրը՝ տիկին Լուսինն, կ'աւելցնէ, «Անշուշտ դժուար է նոր կեանք սկսիլը, բայց Աստուած մարդուն յարմարելու կարողութիւն տուած է: Ուրախ եմ, որ զաւակիս ընտանիքին հետ եմ, թէեւ կը կարօտնամ 80 տարուայ հալէպեան սովորութիւնները, ասանդութիւնները եւ մանաւանդ հոն մնացած զաւակներս ու թոռներս, որոնց հետ ամէն օր հեռաձայնով կը խօսիմ: Փառք Աստուծոյ»:

Այսօր, Միքերն ու Անին քիչ մը անելի լաւատես են: Ունին աշխատանք եւ ամէնէն կարելորդ՝ կ'ապրին հայկական ընկերային ջերմ մթնոլորտի մը մէջ, շրջապատուած եկեղեցիով ու ակումբով: Անոնք արդէն քայլ մը առաջ անցնելով ունեցած են իրենց սեփական տունը, եւ կը հաւատան, որ համբերանքով եւ անհատական ուժերուն ապաւինելով պիտի շրջանցեն բոլոր խոչընդոտները:

Join us

www.facebook/
Torontohye
newspaper

Հալէպարնակ Հայեր Կ'արտայայտուին, Թէ Ինչպէս Է Կեանքը Այնտեղ Մնացողներուն Համար

Սեւան Շահպազեան

Հայոց Ցեղասպանութենէն ետք հալէպը կայք հաստատելով Սուրիոյ մէջ, վերակազմակերպեց ու ծաղկեցուց իր եկեղեցական եւ համայնքային կեանքը՝ դառնալով սուրիական խճանկարին անբաժան մէկ մասը: Ան արաբ իր եղբայրներուն հետ երկրի վերելքին նպաստող կարեւոր ներդրում ունեցաւ եւ կը շարունակէ ունենալ: Հակառակ տիրող իրավիճակին, պատերազմական պայմաններուն ու անոր պատճառած վնասներուն, սուրիահայութիւնը ամբողջէն կառչած կը մնայ իր արմատներուն եւ ազգային արժէքներուն:

Բնականաբար իրաքանչիւրիս համար կը տարբերի արմատներէն հեռանալու, լքելու, գաղթելու, երախտապարտ ըլլալու, արժանապատուութեամբ ապրելու, գաղութ պահելու եւ անոր տէր ու տիրական դառնալու հասկացողութիւնները, ըմբռնումներն ու գործնական քայլերու դիմելու եղանակները:

Այս իրավիճակին մէջ հասկցողն ու չհասկցողը, գիտունն ու տգէտը, տրամաբանողն ու չտրամաբանողը, վերլուծողն ու վերլուծել չգիտցողը, իր ընտանիքի հարցերը հազիւ լուծելու կարողութիւն ունեցողն ու չունեցողը, մէկը շուկայական ոճով, միւսը քիչ մը անելի «քաղաքավար», ուրիշ մը անելի զգօն, շնորհալից յայտարարութիւններով «պատէ պատ» զարկին «իր երիտասարդներուն եւ անմեղ մանուկներուն արեւան գնով» գաղութը պահող տեղւոյն եկեղեցական, կուսակցական, ազգային եւ համայնքային ղեկավարութիւնը, այսպէս ցին հայրենի պետութեան եւ սփիւռքի նախարարութեան լոգունգային քաղաքականութիւնը, անելի ուշ ջուր թափեցին անհատ բարեբարներու, կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու սուրիահայութեան տրամադրած տարբեր տեսակի օժանդակութիւններուն վրայ:

Այսօրուան տուեալներով եւ յետ երկար, ամօթալի եւ խլացուցիչ «ծակ փիլիսոփայութիւններ»ուն, իրողութիւնը կը մնայ այն, որ Սուրիա ընդհանրապէս եւ Հալէպ յատկապէս բնակող ոչ մէկ հայ անհատի պարտադրուած է մնալ երկրին մէջ: Ոչ ոք կը մտածէ խափանել անոր գաղթի ծրագիրը, որովհետեւ առաջնորդարանն ու կուսակցութիւնները, բացի մկրտութեան վկայագիրէն, ուրիշ վաւերացուց չունին տալիք դիւրացնելու համար գաղթել ցանկացողին գաղթի ծրագիրը: Սուրիոյ հարցերու առաջին օրէն իսկ շատ յստակ բանաձեւում էր յայտարարութիւնը, թէ՛ մենք մնացողին թեւ եւ թիկունք ենք, իսկ գացողին՝ աղօթող եւ յաջողութիւն մաղթող: Մեզմէ պահանջուածը յարգել է մէկս միւսին կարծիքն ու պայմանները՝ առանց վիրատրանքի:

Թէ ինչպէս կը բացատրեն հալէպարնակ մեր բարեկամները Հալէպ մնալու իրենց ազատ որոշումն ու յոյսով տոգորուած կամքը, հետեւինք:

Կրթասիրաց «Յարութիւնեան» մանկապարտէզի տնօրէնուհի Մարգարիտ Շամիլեան (բնիկ հայաստանցի, որ երեսուն տարիէ ի վեր ընտանեկան պարագաներու բերումով հաստատուած է Հալէպ) վճռականութեամբ կը պնդէր, որ մեր արդար իրաւունքն է եւ մեր պարտաւորութիւնն է պահել մեր կառուցները: Այնպէս՝ ինչպէս Հայոց Ցեղասպանութենէն ետք մարդիկ իրենց ամբողջ ունեցածը յատկացուցին սերունդներուն համար ամէնէն էական եւ կարեւորագոյն կառույցը՝ դպրոցը, հիմնելով: Մագարիտ Շամիլեան կը հաստատէր.

«Հաւանաբար մենք սուղ վճարենք, բայց մենք պէտք է պայքարինք: Այս պայքարը մեզ ոչ ոք կը պարտադրէ: Մէկ կողմ դնենք հրթիռը, հրասանդը, կազի տակառը, վախը, ասոնք պատերազմին մէկ երեսն են, ամենադաժանը, սակայն վերջին հաշուով բոլորս ալ կ'ուզենք նուազ վնասով դուրս գալ. մեզմէ իւրաքանչիւրը ունի իր պայմանները, ուրեմն զգոյշ ըլլանք եւ խնդիրներ չարուցենք, ձգենք, որ մարդիկ հանգիստ կերպով տան իրենց որոշումները: Մեր բարի կամեցողութեամբ եւ բարի մաղթանքներով փորձենք մեղմացնել անոնց լսած թնդանօթին ծայրը եւ խլացնենք արկերու եւ հրթիռներու ծայրերը: Իսկ եթէ կան մարդիկ, որոնք օգնութեան կարիք ունին, կամ անոնց ջղային համակարգը չի տանի պատերազմին ահաւորութիւնը կամ ունին ինչ-ինչ հարցեր, կան հաստատութիւններ, որոնք օգնութիւն կ'առաջարկեն. խնդիր չկայ, թող օգտուին, միայն համոզուած ըլլան եւ գիտնան, թէ ո՛ր կ'երթան եւ՝ զգուշ, որ յանկարծ օղանաւային հեռաւորութիւնը արմատախիլ չընէ մեզ: Եթէ որոշած են անպայման երթալ թող ուղղութիւնը ըլլայ հայրենիքը, եթէ նոյնիսկ կանգառ է, թող ըլլայ հայրենիքը, որովհետեւ հոն է, որ իր զաւակը հայեցի դաստիարակութիւն կը ստանայ եւ հայերէն կը խօսի, իսկ երբ փափաքի վերադառնալ իր ծննդավայրը, այդ ժամանակ անելի դիւրին կ'ըլլայ, սակայն երբ ովկիանոս կը կտրես, վերադառնալը անելի դժուար է եւ յաճախ անկարելի:

«Կը հաւատանք, որ ամէն ինչ վերջ ունի, եւ այդ վերջը կրնայ ցաւալի ըլլալ ինծի համար, բայց անպայման լուսատի է ուրիշներու համար:

«Ճիշդ է, որ դուրսը եղողին համար պատկերները սարսափելի են, բայց անզգոյշ ձեւով վարուիլ մնացողներուն հետ եւ կրակին վրայ իւր անելիքը կը կարծեն անելի վատ է, որուն պատճառով յառաջացած հոգեկան ծնշումը կը քայքայէ ընտանեկան ներքին սրբութիւնն ու խաղաղութիւնը: Հոն, ուր ընելիք չունիս եւ երբ օգուտ չես կրնար բերել, անելի լաւ է լռել եւ չմիջամտել:

«Եթէ քաղաքագէտներ կը դժուարանան ապագան ճշդելու եւ հաւանականութիւններով կը խօսին, հապա ինչպէ՛ս մենք կրնանք ուրիշներու կեանքին յստակ աւարտ տալ, դրական կամ բացասական տեսակէտներով:

«Եթէ կեանքը ամբողջութեամբ վերցնենք՝ որպէս գորշ գոյներու հաւաքածոյ, մէկ կաթիլ բարութիւնը խառնելով այդ գոյներուն՝ բոլորովին ուրիշ պատկեր կրնանք ստանալ. հաւատանք բարի մօտեցումին եւ հաւատանք, որ

բարին պիտի յաղթէ»:

Շաղիկ Սրուբեան (Հալէպի պետական համալսարանի կենսաբանութեան ծիւղի ուսանողուհի, «Գանձասար»ի կայքէջի պատասխանատու) բացարձակապէս կը մերժէ Հալէպէն հեռանալու գաղափարը: Ան ինքզինք չի պատկերացներ իր ընտանիքէն, ուսումէն, աշխատանքէն, միութենական կեանքէն, ընկերներէն հեռու միջավայրի մը մէջ: Չի կրնար համոզուիլ այն գաղափարին հետ, որ մոռցնել պիտի տայ իր բոլոր ապրումները, յոյսերը, երագները, նոյնիսկ դառն դժուարութիւնները եւ այս բոլորը ետին ձգելով՝ հեռանալ:

Վերջին շաբաթներուն արձանագրուող հայազգի մեր նահատակներուն լուրը, ինչպէս բոլորս, այնպէս ալ Շաղիկը ցնցած էր, ապրած էր խաղաղութեամբ մի վայրկեաններ, սակայն քիչ անց, երբ իր հոգեկան անդորրութիւնը վերագտած էր, արդէն ձեռքազատուած ծնշող գաղափարներէն՝ համոզած էր ինքզինք, թէ իր որոշումն է իրեն համար ճիշդն ու լաւագոյնը:

Շաղիկ երբեք չ'այսպաներ Հալէպէն հեռացողները, ընդհակառակը, կը մտածէ, որ իւրաքանչիւրը ունի իրեն համար յարգելի պատճառներ եւ պայմաններ: Շաղիկին համար, եւ որպէս ժառանգորդ հարկաւոր մեկ սերունդի, անընդունելի է լքել մայր գաղութը, ոչնչացնել անոր պատմութիւնն ու ինքնութիւնը, ոչնչացնել Ցեղասպանութեան վկայարանի պատմական իրողութիւնը. կեանքերը գրողը Աստուած է, իսկ իւրաքանչիւր յաղթանակ գին ունի:

Սոնա Ղազարեան (Հալէպի պետական համալսարանի, լեզուի ուսումնարանի, անգլերէն բաժնի պատասխանատու). Սոնան իր խօսքը սկսաւ՝ ըսելով, որ մենք պատկանելիութեան պակաս ունինք, մենք այս երկրին մէջ ծնած, մեծցած եւ աշխատանքի ձեռնարկած ենք, սակայն մեզմէ շատեր ապերախտ գտնուեցան: Սուրիոյ լաւ պայմաններուն վայելեցին անոր բարիքները, իսկ երբ երկիրը հիւանդացաւ, խուճապ ստեղծեցին եւ փախուստ տուին երկրէն: Ան անելիքներով ըսաւ, որ մարդասէր Արեւմուտքը օգնութեան ձեռք երկարեց դուրս ելլել փափաքողներուն եւ իր մօտ հաստատուողներուն գործի առիթներ հրամցուց, գործեր, որ իր տեղացի բնիկ ժողովուրդը կը դժուարանայ աշխատելու: Սոնան կը մտածէ, որ օժանդակութեան այդ գումարները, որ սփիւռքի տարբեր գաղութներէն տրամադրուեցան սուրիահայութեան, անելի լաւ կ'ըլլար եթէ տրամադրուէին թէ՛ շրջաններու մէջ գտնուող սուրիահայերուն, Սուրիոյ ծովափի շրջան փոխադրելու, որ որ համարեալ

անելի ապահով շրջան է, եւ հոն բնակարաններ, գործի առիթներ եւ բարոյք պայմաններ ստեղծէին, քան թէ գաղութը պարպելու մասին մտածէին:

Ան կը մտածէ, որ Հալէպէն հեռացողներէն իւրաքանչիւրը իր հասկնալի պատճառը ունէր, սակայն կը խնդրէ քառասուն վիճակ չստեղծել եւ ահագանգ չհնչեցնել՝ խուճապի մատնելով ներս եղողը:

Հակառակ Հալէպի վերջին տարիներու ծանր պայմաններուն՝ Հալէպի համալսարանը քանի մը օրով միայն կասեցուց իր աշխատանքը, Սոնան կը հաւատայ, որ մնալը իրեն համար ճիշդ որոշումն է:

Կարօ Սահակեան (ընտանիքի հայր, Հալէպի հարցերու առաջին օրէն իր պահեստանոցը ամբողջութեամբ կորսնցուցած է) կ'ըսէ, որ մարդ արարածի գոյատեւման համար հիմնական երկու տուեալները՝ ապահովութիւնն ու տնտեսական պայմանները չկան: Այսօրուան պայմաններով պատկերը տխուր է եւ ողբերգական, թէ՛ ներքին, թէ՛ արտաքին մակարդակներու վրայ երկխօսութեան եւ անկազմակերպութեան պակասը զգալի է: Ան կը հաւատայ, որ մեր երկրին մէջ պատահածը դիմակայելը համայնքային կարողութենէն վեր է, համաշխարհային հարց է, հիմնական նպատակը շրջանը քրիստոնէայ տարբէն պարպելն է, եւ մենք անգիտակցաբար հետեւեցանք այդ հոսանքին: Ապատեղեկատուութիւնը մեծ դեր ունեցաւ մեր այս կացութեան մէջ, ակամայ տարածեցինք իրենց սխաթմաթիք արտայայտութիւնները, որ կը միտէր գաղութը պարպելու: Ան կը հաւատայ, որ տնտեսական պայմանները հիմնական են գաղթը կասեցնելու, հետեւաբար կարելի է գործի առիթներ ստեղծել:

Կարոյին համար Քեսապի ժողովուրդին հողին կառչած մնալու գաղափարը եւ պատկանելիութեան զգացումը գերգնահատելի է, իսկ մենք՝ հալէպահայերս ցնցումի առաջին վայրկեանէն իսկ հաւաքուեցանք եւ քալեցինք: Ան կը մտածէ, որ եթէ կազմակերպուած ըլլար հայութեան փոխադրումը դէպի հայրենիք, անելի արդիւնաւէտ պիտի ըլլար թէ՛ հայրենիքին եւ թէ՛ մեզի՝ ժողովուրդիս համար, որովհետեւ սուրիահայը միշտ ալ աշխատասէր, շինարար եւ կառուցող եղած է: Ան վստահելով Տիրոջ կամքին՝ կը շարունակէ մնալ Հալէպի մէջ, սակայն իր խնդրանքն է, որ բոլորս ալ զգուշ ըլլանք մեր արտայայտութիւններուն մէջ եւ առաջնորդութիւնը համագործակցութեան եւ երկխօսութեան գաղափարներով:

Կը հաւատանք, որ սփիւռքը մտաւոր է սուրիահայութեան իրավիճակով, անոր համար Սուրիոյ հայութեան վերականգնումը անհրաժեշտութիւն եւ համազգային խնդիր է: Թող որ այս յանձնառութեամբ մեր ժողովուրդի գաւազները գործնապէս մասնակից դառնան Սուրիոյ հայութեան վերականգնումի աշխատանքին, փոխանակ կարեկցանքի եւ անպատասխանատու արտայայտութիւններով տոգորուած՝ վտանգէն մնացողին սիրտն ու հոգին:

ԹՈՐՈՆԹՈՆԻԱՅ
TORONTO HVE

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոնայ» պապասխանաւորու չէ իր էջերուն մէջ յոյս տեսած ծանուցումներու բովանդակութեան: Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակալ են որոշ խմբագրումի:

Սուրիահայ Լուրեր

**Շահան Արք. Սարգիսեան
Այցելեց Հայկական Ազգային
Վարժարաններ**

Բերիոյ հայոց թեմի առաջնորդ Շահան Արք. Սարգիսեան Հոկտեմբեր 12ին, Ազգային վարչութեան ներկայացուցիչներուն ընկերակցութեամբ, այցելեց Հայկական Ազգային վարժարաններ, շնորհատրեց աշակերտութիւնն ու ուսուցչական կազմերը եւ բարի վերամուտ մաղթեց անոնց:

Սրբազան հայրը տեսակցեցաւ նաեւ տնօրէններուն հետ եւ գրուցեց 2016-2017 ուսումնական տարեշրջանի կրթական, դաստիարակչական ու կազմակերպչական աշխատանքներուն շուրջ:

**Լաթաքիոյ Ազգային
Սրբոց Նահատակաց
Վարժարանի Աշակերտութիւնը
Նշեց Սրբոց Թարգմանչաց Տօնը**

Հոկտեմբեր 10ին, Լաթաքիոյ Ազգ. Սրբոց Նահատակաց վարժարանի աշակերտութիւնը համախմբուելով «Արարատ» սրահին մէջ, նշեց Սրբոց Թարգմանչաց տօնը:

Հանդիսութեան բացման խօսքը արտասանեց Ռիթա Կաղեան-Տիբալիքեան: Այնուհետեւ, գեղարուեստական ճոխ յայտագիրով հանդէս եկան նախակրթարանի ու միջնակարգի աշակերտները:

Օրուան պատգամը տուաւ Արտակ վարդապետ, որ նաեւ «Պահպանիչ»ով փակեց հանդիսութիւնը:

**Գամիշլիի
Ազգային Վարժարաններու
2016-2017 Տարեշրջանի
Վերամուտ**

Գամիշլիի Ազգային երեք վարժարանները (մանկապարտէզ, նախակրթարան, միջնակարգ), ինչպէս՝ Սուրիոյ բոլոր վարժարանները, իրենց առաջին զանգը ինչեցուցին Սեպտեմբեր 19ին: Աշակերտները, ուսուցիչներն ու տնօրէնները մեծ ուրախութեամբ դիմաւորեցին վերամուտը:

Հակառակ երկրի ապահովական, տնտեսական ծանր պայմաններուն՝ կրթական հաստատութիւնները մինչեւ օրս կը շարունակեն իրենց նուիրական առաքելութիւնը: Ներկայիս հայոց լեզուի դասաւանդութիւնը կը շարունակուի դպրոցներէն ներս՝ հայոց դաստիարակութեամբ սերունդներ կերտելու հեռանկարով: Ցաւօք հայ աշակերտութեան թիւի նուազումը, որ հետեւանք է մեծ թիւով հայ ընտանիքներու գաղթին, իր ժխտական անդրադարձը ունեցած է Գամիշլիի վարժարաններուն վրայ եւս:

Զաղաքիս դպրոցներ քրտական լեզուին ներխուժումը, որուն կողքին՝ հայերէն դասագիրքեր ապահովելու դժուարութիւնը, ինչպէս նաեւ քաղաքական այլեւայլ հարցերու դիմագրաւումը խոչընդոտներ հանդիսացան, որոնց մեծ մասին դիմագրաւումով մեր դպրոցները այս տարի եւս պահեցին իրենց ազգային դիմագիծը:

Նշենք, որ Գամիշլիի մանկապարտէզը իր իւրայատուկ կառոյցով, կիսաբաց բակով, կոկիկ դասարաններով, բոլոր այցելուներու վկայութեամբ, կը նկատուի Սուրիոյ լաւագոյն վարժարաններէն մէկը. ունի յատուկ ճաշասենեակ, ուր ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս նախաձեռնեց կը մատակարարուի աշակերտութեան՝ տրամադրուած «Հաւուրտ Գարակեօգեան» դարմանատան կողմէ:

Հայկական Իրավիճակին Մասին՝ ՍԾՕՎ Մարմինի Խօսնակ Մարիա Գաբրիէլեան

Մարիա Գաբրիէլեան եւ Շահան Գանտահարեան Երեւանի մէջ մամուլի ասուլիսի պահուն:

«Սուրիահայերու շտապ օգնութեան եւ վերականգնման» հասարակական կազմակերպութեան մամուլի խօսնակ Մարիա Գաբրիէլեան վերջերս Երեւանի մէջ յայտնած է, թէ 4 ամիսէ ի վեր Հայկական մէջ չկան ջուր եւ էլեկտրականութիւն, սակայն որոշ թաղամասերու մէջ բնակիչները տեղադրած են էլեկտրածին գործիքներ, որոնց համար մեծ գումարներ կը վճարեն, որպէսզի օրական 10 ժամ էլեկտրականութիւն ունենան:

«Այսօր Հայկական մէջ չկայ թաղամաս մը, որ ապահով է, վերջին շրջանին ամէնէն շատ ռմբակոծութեան ենթարկուեցաւ Հայկական ամենահայաշատ՝ Նոր գիւղ թաղամասը», ըսած է ան:

Գաբրիէլեան նշած է, որ ներկայիս Հայկական մէջ կը գործեն հայկական վարժարաններ, ուր կրթութիւնը անվճար է:

Անոր խօսքով՝ պատերազմէն ի վեր Հայկական բնակչութեան 2/3ը դուրս եկած է քաղաքէն, ներկայիս այնտեղ կը գոյատեւէ ընդամենը մարդոց 1/3ը: Ըստ բանախօսին՝ Սուրիայէն արտագաղթածներուն ամենամեծ հոսքը դէպի Գանատա է: Շատ են նաեւ երոպական երկիրներ, մասնաւորապէս՝ Շուէտ եւ Աւստրիա մեկնողները: Հայաստան տեղափոխուողներուն թիւը, ըստ անոր, գրեթէ հաւասար է Գանատա տեղափոխուողներու թիւին, սակայն

շատ պարագաներու սուրիահայերը Հայաստան տեղափոխուելէ եւ այստեղ չարմարուելէ ետք կը մեկնին Գանատա:

Անդրադառնալով հարցին, թէ այսօր կան մարդիկ, որոնք կը ցանկան գալ Հայաստան, Գաբրիէլեան պատասխանած է. «Կայ մարդոց զանգուած մը, որ հնարաւորութիւն ունի դուրս գալու, բայց կը շարունակէ մնալ, քանի որ կը կարծէ, որ իրենց տունը այնտեղ է: Կան նաեւ մարդիկ, որոնք ցանկութիւն ունին Հայաստան տեղափոխուելու, սակայն չունին հնարաւորութիւն, նման մարդոց ձեռք մեկնողներ կը գտնուին: Մեր նպատակը այսօր Սուրիայէն Հայաստան ներգաղթ կազմակերպելն է»:

Լիբանանի «Ազդակ» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Շահան Գանտահարեան, բնորոշելով Սուրիոյ մէջ ստեղծուած իրավիճակը, նշած է. «Այն ինչ այսօր տեղի կ'ունենայ Սուրիոյ մէջ, 21րդ դարու աշխարհամարտի տեղայնացումն է տարբերակն է, քանի որ Սուրիոյ խնդրին ամենաբարձր մակարդակով գերտերութիւնները խառնուած են, որ ալ իր ազդեցութիւնը կ'ունենայ երկրին մէջ տիրող անկայունութեան վրայ»:

Գանտահարեան դժուարացաւ որեւէ քաղաքական կանխատեսում ընելու: Ան միայն նշեց, որ այս վիճակը դեռ պիտի շարունակուի:

Հայաստանի Զարգացման Նախաձեռնութիւններ Հիմնադրամը Սուրիահայութեան Կը Տրամադրէ 250.000 Տոլար

Փրկութեան միջազգային կոմիտէն եւ «Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութիւնը միասնաբար կը մշակեն սուրիացի գաղթականներուն կանխիկ դրամական միջոցներու փոխանցման ծրագիր: Այս մասին կը տեղեկացնէ Հայաստանի զարգացման նախաձեռնութիւններ (IDeA) հիմնադրամը:

Այս ծրագիրով պիտի ֆինանսատրուի հետագոտական նոր ծրագիր մը, որ թոյլ պիտի տայ Փրկութեան միջազգային կոմիտէին վստահելի եւ հաշուետու դրամական բաշխման միջոցով կենսական օժանդակութիւն ցուցաբերել սուրիական տագնապէն տուժածներուն:

«Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութիւնը կը տրամադրէ 100.000 տոլարի դրամաշնորհ, որուն օգնութեամբ կոմիտէն պիտի սկսի «Առաջնահերթ կանխիկ» ծրագրի ծանապարհային քարտէսի մշակումը: Անիկա պիտի տեւէ մէկ տարի եւ ատկէ ետք պիտի առաջարկէ նոր մեթոտաբանութիւն, որ պիտի ուսումնասիրէ կանխիկ փոխանցման ընդլայնման առջեւ եղած խոչընդոտները՝ ըստ երկիրներու, եւ պիտի առաջարկէ միջոցներ, որոնք թոյլ պիտի տան յաղթահարել զանոնք:

«Ուրախ ենք գործակցելով Փրկութեան միջազգային կոմիտէին հետ, քանի որ միասին կրնանք իրականացնել կարիքի մէջ յայտնուած մարդոց օգնելու մեր ընդհանուր նպատակը», ըսած է «Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան համահիմնադիր Ռուբեն Վարդանեանը, ոգեշնչուելով հարիւր տարի առաջ յանուն հայութեան փրկութեան գործող անհատներէն՝ մենք այսօր հպարտօրէն կը շարունակենք անոնց ոգին՝ աջակցելով ներկայիս ամենահրատապ մարդասիրական մարտահրաւերները դիմագրաւող կազմակերպութիւններուն:

Մեզի համար հաճելի է օժանդակել մարդասիրական օգնութեան այս նորարարական միջոցին, որ անհրաժեշտ օգնութիւնը տեղ կը հասցնէ աւելի արագ՝ գոհացնելով շահառուները»:

Հալէպը, Պուրժ Համուտը, Քեսապը, Այնճարը Սփիւռքի Թթխմոր Են

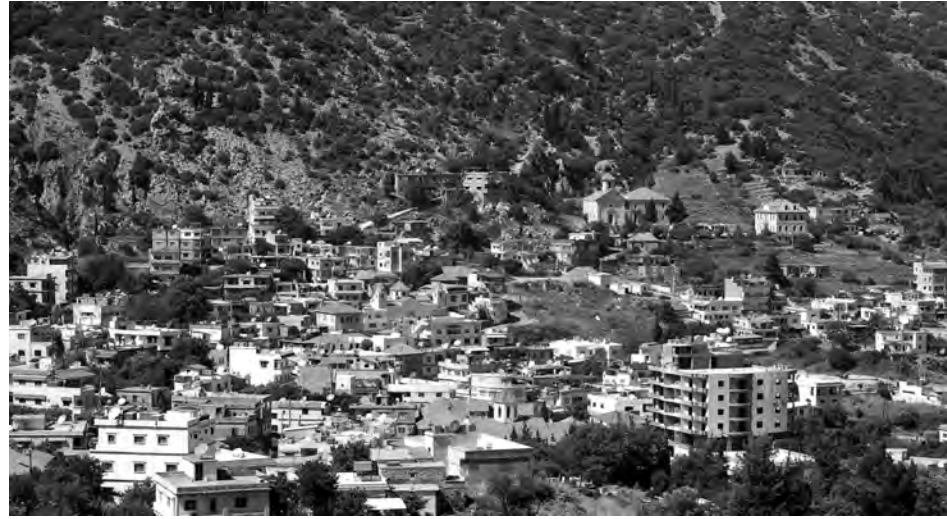
Սեդո Պոյաճեան

Հալեպի կորուստը համագործ է ազգային կորուստի: Չափազանցություն կամ զգացականություն պետք չէ որոնել դժուարություններ արտայայտուող այս հաստատումին մէջ: Կենսականօրէն կարիքը կայ բացատրելու ազգային մակարդակով հետեւանքներ ունեցող իրավիճակ մը, որուն լուսաբանումն ու հիմնաւորումը պէտք է շատոնց տրուի, անդրադառնալու համար, թէ ի՞նչ կը ռշաւակէ հաստատուած եւ կազմաւորուած գաղութի մը գոյատեւման, մինչեւ իսկ գոյութեան վտանգը:

Ամմիջապես պետք է շեշտել, որ այս հարցը պետք չէ առնել պատերազմական անողոր զայմաններու տակ դիմադրող հալէպահայութեան անհատական թէ կազմակերպական որոշումներուն: Այդ որոշումները, իրենց շարժառիթներով հանդերձ, պետք է յարգուին եւ մինչեւ իսկ օժանդակութեան արժանանան մեր բոլորին կողմէ:

Անհատական թէ ընտանեկան մակարդակի վրայ գոյութենական յարգելի որոշումները՝ իրենց կարգին, ուր կորուստները արդեն իսկ ահաւոր են: Սակայն տեղ մը պէտք է սկսինք հաշուարկումը կատարել այն հաւաքական կորուստին, որ ազգային ռազմավարական մտահոգութիւն պէտք է ըլլայ, իսկ սփիւռքահայութեան համար՝ ազգային աւիւն հայթայթող կենարար աղբիւրի կորուստ:

Երբ Ցեղասպանության եւ բռնազաղթի պատժառուվ սկսան յառաջանալ հայկական սփիւռքի գաղթօժախները, անոնց կազմաւորման աշխատանքը մեկնակէտ ունէր ազգային եւ կազմակերպական այն առաջադրանքը, թէ նոր կազմուող սփիւռքեան գաղութները «ժամանակաւոր գաղթակայաններ» են, ուր հայութեան գոյութիւնը վերջնական բնոյթ չունի: Սփիւռքեան այս բնակավայրերէն որոնք գոյութեան իմաստը կը կալանայ հայրենիք վերադարձի մէջ: Մին-

Քեսապ աւանէն տեսարան մը

Հետ հայրենական վերադարձը՝ գաղթօժախներու պարտականութիւնը պիտի ըլլայ հետապնդել ազգային գոյատեւումի աշխատանք, հայեցի ինքնութեան պահպանում եւ ազգային քաղաքական դատի հետապնդում:

Նման ազգային առաջադրանք բնականաբար կը պահանջէր ստեղծումը հայկական համախումբ կեանքի մը, որ օժտուած պիտի ըլլայ իր կրթական, մշակութային, մարզական, բարեսիրական, կրօնական եւ քաղաքական կառոյցներով: Գաղթօժախներու կազմակերպական կենսափորձը ապացուցեց, որ ակնկալուած համախումբ կեանքի յառաջացման ի խնդիր նախատեսուած կառոյցներու համար անհրաժեշտ են թոյլատուր պայմաններ, որ կարելի պիտի ըլլայ ապահովել հայեցի ինքնութիւնը, պահպանել եւ աւելցնել անդամական համարանքը, եւ զարկ տալ հայեցի մշակոյթի դրսեւորման ու ազգային քաղաքական դատի հետապնդման:

Ակիստս, արեւմտեան սփիւռքը, այսինքն՝ եւրոպական եւ ամերիկեան ցամաքամասերու վրայ կայք հաստատած գաղթածախները դժուարութիւնը ունեցան սփիւռքի ազգային առաջադրանքը

իրագործելու: Անոնց կը պակսէր մեզ հիւրընկալող երկիրներու թոյլատու պայմանները: Արեւմտեան կենցաղի եւ ընկերային կեանքի պայմանները մեծագոյն խոչընդոտներն էին հայկական համախումբ կեանքի մը յառաջացման: Այս պայմանները մինչեւ այսօր եւ տակաւին ապագայի համար կը մնան ու պիտի մնան ի զօրու: Իրականութիւնը այն է, որ վերջին տասնամեակներուն արեւմտեան սփիւռքի մէջ համախումբ կեանքի որեւէ աշխուժացում արդիւնք է միջինարեւելեան գաղութներէն եւ հայրենիքէն հասնող աւիշին:

Սակայն տարբեր է միջինարևելյան գաղթածախներու պարագան: Այս տարածաշրջանին մէջ, հակառակ այլազան քաղաքական վերիվայրումներու, հայկական համախումբ կեանքի եւ հայապահպանումի համար կը տիրեն յարմար միջավայր եւ պայմաններ: Յոն հայ մշակոյթի, ընկերային կեանքի ու ազգային նկարագրի զարգացումները նուազ տարողութեամբ վտանգուած են: Յոն մեր համախումբ կեանքը կը գործէ, մեր ինքնութեան պահպանումը արեւի արդիւնաւէտ է, մեր մշակոյթի փոխանցումը հեշտ է, մեր պահանջատիրական

պայքարի նպատակները առելի անա-
ղարտ են:

Այս բովանդակութեան մէջ պէտք է գետեղել Հալէպի գաղութը: Այս իմաստով Հալէպի կորուստը նաեւ ազգային կորուստ է: Նոյն կորուստը կը պատահի, երբ վտանգուած է Պուրժ Համուտը, Զեսապը կամ Այնճաբը: Այս հայահոծ կեդրոնները մեր միջինարեւելեան գաղութներու սիրտը, ուղեղը եւ հարուածող բազուկն են: Այս կեդրոնները կը բնորոշեն եւ կը հաստատեն միջինարեւելեան մեր գաղթածախներու կենսական արժէքը մեր ժողովուրդին, մեր հայրենիքին եւ մեր պահանջատիրութեան համար:

Առաջին, միջին արեւելեան տարածաշրջանի մեր գաղութները տասնամեակներու ընթացքին յաջողած են ստեղծել համախումբ հայեցի կեանք:

Երկրորդ, շնորհիվ իրենց համախումբ կեանքին՝ այս գաղութները կրցած են ստեղծել կազմակերպուած համայնքներ, որոնք պաշտօնական թէ անպաշտօն կերպով ճանաչուծ ունին իրենց բնակած պետութեան կողմէ:

Երրորդ, իբրեւ կազմակերպ համայնքներ՝ այս գաղութները յաջողած են զարգացնել ընկերային եւ մշակութային նկատառելի ինքնիշխանութիւն:

Զորորոդ, իրենց աշխարհագրական դիրքով այս գաղութները անվի մերձակայ են հայրենիքին, ինչ որ մեծապես կր դիրացնէ ներգաղթի աշխատանքը:

Ամենէն կարեւորը, Հայկէպը եւ մնացեալ կեդրոնները կենսատուոյ ասիւնը կը սրսկեն արեւմտեանց ցամաքամասերու գաղութներուն, որպէսզի այս վերջինները շարունակեն իրենց ազգանուէր եւ հայրենակեդրոն աշխատանքը:

Կարելի՞ է պատկերացնել մեր ազգային ու հայրենական կեանքը՝ առանց Հայկաի, Պորժ Համուտի, Քեսապի եւ Այնճարի: Կարելի՞ է պատկերացնել սփիւռքը առանց թթխմորի...

Հայաստանի Մէջ Արհեստավարժ Կառույցի Մը Հաստատմամբ Սուրիահայ Գաղթականներու Համարկում

Ռաֆֆի Արտիստներ

Armenianredwoodproject.org կայքին վրայ տեղադրուած իր յօդուածին մէջ կը գրէ, որ Armenian Redwood Projectը Հայաստանի մէջ իր գործընկերներուն (Oxfam եւ Mission East) միջոցով պատրաստած է առաջին խումբը ընկերային ծառայողներու, որոնք յատուկ մարզուած են օժանդակելու համար Հայաստանի մէջ սուրիացի գաղթականներուն:

Սիւնչ սուրիական պատերազմը 2016ին կը շարունակէ մագլցում արձանագրել՝ Հայաստանի մէջ ոչ կառավարական կազմակերպութիւններ կը շրջանցեն մարդասիրական ասանդական միջոցները եւ կը ձեռնարկեն գաղթականներուն օգնելու Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ նոր կեանք կառուցելու եւ համարկուելու: Այս շաբաթ Երեւանի մէջ Oxfamի եւ Mission Eastի կողմէ սուրիացի գաղթականներուն ծառայելու համար գործի խնջումընկերային ծառայողներու նոր կոմբակ մը մասնագիտական մարզում ստացաւ սուրիացի գաղթականներուն բարդ կարիքներուն յարմարելու համար:

Նուիրեալ ընկերային ծառայություն
ծրագիրը մաս կը կազմէ ատլի համա-
պարփակ վարձքի նպատակի օժանդա-
կութեան ծրագրին մը, որ ուղղուած է
պայմանները լրացնող սուրիացի գաղ-
թականներու, որոնք ապաստանած են
Հայաստան, ինչպէս նաեւ արդինք է այն
յանձնառութեան, որ Armenian Redwood
Projectը ստանձնած է Փետրուար

2016ին Հայաստանի մէջ ՄԱԿի գաղթականներու բարձրագոյն յանձնակատարութեան կողմէ կազմակերպուած Սուրիացի գաղթականներու խորհրդաժողովի ընթացքին: Ընկերային ծառայողներու խմբակը նաեւ կը ներառէ պետական մարզէն եւ Հայաստանի Հայ օժանդակութեան միութենէն հիւր ներկայացուցիչներ:

Ըստ Հայաստանի կառավարության, 2011ին հակամարտության սկիզբին ի վեր՝ աելի քան 20 հազար սուրիահայ գաղթականներ ապաստանած են Հայաստան: Գաղթականներու հասանելի բնակարաններու ապահովման հարցի պատշաճ լուծումը կը թուի Հայաստանի կառավարության կամ որեւէ առանձին կազմակերպության մը կարողութենէն վեր ըլլալ: Մեկնելով այդ իրողութենէն՝ Armenian Redwood Projectը կը հաստատէր համագործակցական բեմահարթակ մը գաղթականներուն կենսական մարդասիրական օժանդակութեան տրամադրման համար: Մասամբ իբրեւ սփիւռքեան նուիրատուներ, եւ իիմնարկներու միջեւ դաշինք ծառայելով, եւ մասամբ իբրեւ միջազգային օժանդակութեան գործակալութեան գործընկեր՝ Armenian Redwood Projectի համախմբումին նպատակը օժանդակելն է, որպէսզի Հայաստան գտնուող սուրիահայ ընտանիքները ապահովեն եւ պահպանեն իրենց կեանքերը վերականգնելու եւ Հայաստանի հասարակութեան մէջ համարկուելու միջոցները:

2016ին, նախապես խումբ մը ընկերային ծառայողներ մրցումի ծամբով մեծաթիւ դիմողներու մէջէն ընտրուեցան Oxfamի եւ Mission Eastի կողմէ, եւ իրենց կարողութիւնները առաւել եւս յղելու համար մասնագիտական մարզումի ենթարկուեցան: «Այդ ընկերային ծառայողներուն համար մարզումի եւ խորհրդակցութեան նիստեր եւ գործի վրայ մարզում պիտի յաջորդեն այդ մարզումներուն: Ատոնք պիտի կատարուին տարբեր մասնագէտներու կողմէ, ըստ ընթացող գործնական աշխատանքի ընթացքին յառաջացող խնդիրներու եւ կարիքներու», կ'ըսէ տղթք. Շուլիանա Մելքունեան, որ մասնագիտացած է ընկերային ծառայողներու մարզումին մէջ:

Հայաստանի մէջ սուրիահայ գաղթականներուն տան այցելութեան եւ գրասենեակի մէջ խորհրդակցութեանց ծամբով անմիջական ծառայութիւններ տրամադրելու կողքին՝ ընկերային ծառայողները նաեւ պիտի կատարեն հսկողութեան, արժեւորման եւ տուեալներու հաւաքման կարեւոր գործեր: Մարզումի նիստներուն մէջ ներառուած պիտի ըլլան նաեւ Հայաստանի պետական օժանդակութեան համակարգէն տարրեր, որոնք տրամադրուած են Աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարարութեան մէջ ներկայացուցիչին կողմէ: Իրերէ հիւրընկալող երկիր՝ Հայաստան սուրիահայ գաղթականներուն եւ իր բնակչութեան թիւերուն համեմատութեան առումով կատարելապէս օրինա-

Կելի եղած է:

Հայաստանի մեջ սուրիացի գաղթականներու համարկումը դիրացնելու համար կառույցներու կառուցումն ու նոր կարողութեան յառաջացումը մաս կը կազմէ Armenian Redwood Projectի իր գործընկերներուն ու նուիրատուներուն հետ 2016ի համար նախատեսած իր ծրագիրին:

«Արդեն կը գործենք գործի վրայ կեդրոնացած վերլուծական կեդրոնի մը նման, երբ հարցը կը վերաբերի Հայաստանի մէջ գաղթականներուն: Ուզեցինք, որ սուրիացիներուն փորձառութիւնը 1990ական թուականներուն Պաքուին եւ տակաւին երէկ Իրաքէն եկած գաղթականներու փորձառութենէն տարբեր ըլլայ:

«Տամենայ պատերազմէն ետք, Սիլօ նախաձեռնութիւնները ոչ բաւարար են: Կարիքը ունինք, որ հայկական կազմակերպութիւնները գործակցին համագործակցական բեմահարթակի մը շուրջ, որպէսզի գաղթականներուն որակեալ ծառայութիւններ մատուցուին», ըսաւ Armenian Redwood Projectի աագ գործադիր պատասխանատու Ռաֆֆի Արտհալժեան:

«ՄԱԿի գաղթականներու բարձրագոյն յանձնակատարութեան կողքին, մեր համագործակցական համախմբումը գաղթականի կարգավիճակ ունեցող հարիւրաւոր ընտանիքներու կ'աջակցի վարձքերու յատկացումներու ծամփով եւ այժմ ընկերային մասնագիտացած

շար. տես. էջ 12

3 Զինուոր՝ Մէկ Ընտանիքէ. Սուրիահայ Գազանձեան Եղբայրները Կը Ծառայեն Հայոց Բանակին Մէջ

17ամեայ Մեսրոպ Գազանձեանը իր ընտանիքին հետ Հայաստան եկած է 2 տարի առաջ, Թուրքիոյ սահմանա-կից Սուրիոյ Ռաքքա քաղաքէն: Այնտեղ անոր հայրը մեքենաներու վերանորոգութեամբ կը զբաղէր, եղբայրները սափրիչ էին:

Սուրիական պատերազմը հայրե-նիք բերաւ նաեւ այս ընտանիքը: Հա-յաստան տեղափոխուելէ ետք մօտ 1.5 տարի Գազանձեաններու ընտանիքը կ'ապրէր Մեծամօր քաղաքին մէջ: Վեր-ջին ամիսներուն, սակայն, անոնք տե-ղափոխուած են մայրաքաղաք, Զէյթուն թաղամասին մէջ մէկ սենեականոց բնա-կարան մը վարձած են, 5 հոգինոց ըն-տանիքը այդ մէկ սենեակին մէջ կը բնա-կի:

Ընտանիքը 5 արու զաւակ ունի. ա-նոնցմէ 4ը հարազատ եղբայրներ են՝ Պօղոսը, Գէորգը, Սաօն ու Մեսրոպը, իսկ Թորոսը տղոց մօրաքրոջ որդին է: Թորոսին հայրը շատոնց մահացած է, եւ տղուն խնամքը Գազանձեանները ստանձնած են:

Ժամանակաւոր անյարմարութիւն-ները, սակայն, չեն ընկճած այս ընտա-նիքը, աւելին՝ ընտանիքին 2 տղաքը՝ Գէորգն ու Թորոսը, այսօր կը ծառայեն հայոց բանակին մէջ: Գէորգը արդէն 9 ամսուայ ծառայող է, Թորոսը՝ ընդամէ-նը երկու: Երկուքն ալ Ղարաբաղի զօ-րամասերուն մէջ կը ծառայեն, գոհ են ծառայութենէն, ոգեւորուած, ու արդէն կը սպասեն իրենց երրորդ եղբօրը՝ Մես-րոպին:

Մեսրոպին 18ամեակը 2 ամիսէն կը լրանայ, բայց տղան արդէն անհամբեր

կը սպասէ, թէ երբ պիտի զօրակոչուի բանակ, կ'ուզէ անպայման եղբայրնե-րուն կողքին ըլլալ՝ Արցախի մէջ: «Տղա-ներուս յաճախ կ'ըսեն՝ ինչո՞ւ կ'երթաք ծառայելու, դուք օտար երկրի քաղաքա-ցի էք, կրնաք չծառայել, բայց ես միշտ կը հակադարձեմ՝ եթէ իրենք չծառայեն, ապա ո՞վ պիտի ընէ ատիկա: Օտարը պիտի չգայ մեր բանակը շէնցնէ, ասի-կա մեր հողն է, Ղարաբաղն ալ նոյն Հա-յաստանն է, ամէնքս ալ հայ ենք», «Հա-յերն Այսօր»ի հետ զրոյցի ընթացքին կը պատմէ ընտանիքին հայրը՝ Դաւիթ Գա-զանձեանը:

Մեսրոպը քչախօս է, համեստ, ինք-նամփոփ, ու զրոյցը դժուար կը ստացո-ւի... օգնութեան կը հասնի ընտանիքի բարեկամուհին՝ տիկին Նաթալին: «Գի-տէ՞ք, ամբողջ օրը հայրենասիրական, ազգային երգեր կը լսէ: Կրնայ ամբողջ օրը տունը փակուած մնալ: Իր տարիքի

տղաներուն նման չէ, փողոցի մէջ հե-տաքրքրութիւններ, ընկերներ չունի, միայն եղբայրներուն հետ յաճախ կը խօսի, կ'ըսէ՝ երթամ, ախօթս հետ կռո-ւիմ...»: Բանակին մէջ ծառայելու մասին մտքերը այնքան զբաղեցուցած են Մես-րոպին, որ բացի ծառայութենէ, ուրիշ բանի մասին չի մտածեր: Կը հարցնեն՝ որ ծառայես, վերջացնես, ինչո՞վ պիտի զբաղիս: «Դէ, երկու տարի դեռ կայ, կը մտածեմ: Գուցէ զինուորական գործը շարունակեմ», կ'ըսէ ապագայ զինուո-րը:

Ի դէպ, Մեսրոպին աւագ եղբայրը՝ Գէորգը, որ Հատուրի զօրամասերէն մէկուն մէջ կը ծառայէ, ապրիլեան օրե-րուն մասնակցած է թէժ մարտերուն: Հասցուցած է այդ օրերու մարտական ոգին, ոգեւորութիւնը փոխանցել կրտսեր եղբօրը: Դիրքերէն կը զանգէր հարա-զատներուն, զանոնք կը հանգստացնէր՝

ըսելով. «Առիծի պէս պիտի առաջ եր-թանք մինչեւ վերջ»: Այսօր Գէորգը ար-դէն հմուտ հրետանաւոր է, իսկական ռազմիկ:

Հայաստան տեղափոխուելու առա-ջին օրերէն ՀՀ սփիւռքի նախարարու-թիւնը այս ընտանիքին կողքին է: Ինչ-պէս նախարարութիւն դիմած բոլոր սուրիահայերուն, Գազանձեաններուն եւս գերատեսչութիւնը օգնած է առող-ջապահական, կեցութեան հարցերով: Նախարարութեան օժանդակութեամբ ընտանիքը կրցած է մասնակցիլ աւագ որդիին՝ Գէորգին, զինուորական երդ-ման արարողութեան:

Հայաստան տեղափոխուած շատ սուրիահայերու նման Գազանձեաննե-րուն խնդիրները նոյնպէս բնակարա-նին ու աշխատանքին կը վերաբերին: Մեծամօրի մէջ ապրած ատեն անոնց օգնած են բնակարանի վարձը վճարե-լով, այսօր այդ նոյն խնդիրը ունին Երե-ւանի մէջ: Սփիւռքի նախարարութիւնը այս հարցով եւս կը փորձէ օգնել ընտա-նիքին՝ բնակարանի վարձի համար դի-մելով տարբեր մարդասիրական, հա-սարակական կազմակերպութիւններու:

Երեւանի մէջ Գազանձեանները ի-րենց սեփական գործը հիմնած են: Զա-ղաքին մէջ փողոցիկ տարածք մը վար-ձակալած են, ուր թարմ հաց, լաւմաշուն կը թխեն ու կը վաճառեն: Գործը նոր է, բայց դժգոհ չեն, կրնան իրենց օրուայ հացը վաստակել:

Ի վերջոյ, աշխատող, հայրենասէր մարդը ամէն տեղ իր հացը կը գտնէ, բայց հայրենիքի հացը անուշ է, միայն թէ խաղաղութիւն ըլլայ...

20ամեայ Զինծառայող Դաւիթը Ոտքի Կանգնելու Համար Մեր Օգնութեան Կարիքը Ունի

20-ամեայ Դաւիթ Սարգսեան

Դաւիթ Սարգսեանը ծնած է Երե-ւան, 2015 թուականի Յունիս 6ին զօրա-կոչուած է բանակ: Զինուորական ծա-ռայութեան երրորդ ամսուն՝ Օգոստոս 25ին, դէպի Իջեանի իր զօրամաս դիր-քերէն վերադարձին բարձրունքէ մը ին-կած է եւ ողնաձուրդ վնասուած: Դաւի-թը կը պատմէ, թէ արկածէն ետք ուշաթափուած է, ընկերները գտած են զինք եւ տարած բուժկէտ: 15 օր անգի-տակից վիճակի մէջ պառկած է: Երեւա-նի զինուորական հիւանդանոցին մէջ մնացած է 6 ամիս:

«Սկիզբը բժիշկները միայն կեանքս փրկելու մասին կը մտածէի, երբ ուշքի եկայ, երկու օր անցաւ, զգացի ոտքս չի շարժիր, ողնահարս նկարեցին, եւ ըսին, որ ողնաձուրծս վնասուած է: Բայց կը մտածէի, քանի մը ամիսէն կը լաւանամ, յետոյ դարձեալ դիրքեր կը բարձրանամ,

հոն շատ անելի հետաքրքրական է: Միշտ կը խօսէի ընկերներուս հետ ու կ'ըսէի շուտով կու գամ, բայց յետոյ պարզուե-ցաւ, որ վիճակս լուրջ է», տխուր շեշտով կը պատմէ Դաւիթը:

Ան հիմա զրկուած է քայլերու կարո-ղութենէն: Պէտք է ամբողջութեամբ հե-տազօտուի եւ անհրաժեշտ բուժում ստա-նայ, հաւանաբար ողնաձուրծի պատուաստում, որուն համար բաւական գումարի կարիք կայ: Վերջերս պետ-պատուերով Կարմիր խաչի մէջ ստա-ցած մերսումներուն շնորհիւ Դաւիթը կրնայ նստիլ: «Մերսումներէն ետք բա-ւական յառաջընթաց կայ», կ'ըսէ Դաւի-թին մայրը՝ Գայիանէն:

Ընտանիքը տուն չունի, կը բնակի վարձով փոքր տան մը մէջ: Հայրը եր-կու ամիս առաջ մահացած է, իսկ մայ-րը Դաւիթին խնամելու պատճառով չի

կրնար աշխատիլ:

Դաւիթը կ'ուզէ ոտքի կանգնիլ ու դարձեալ բանակ վերադառնալ, որ ամ-բողջացնէ իր ծառայութիւնը: Ան ինչպէս բոլոր երիտասարդները ունի բազմա-թիւ երազանքներ: Պատմութեան բա-ժանմունքի ուսանող է, կ'ուզէ ուսումը շարունակել, մասնագիտանալ եւ իրա-ւաբան դառնալ:

Երիտասարդ Դաւիթ Սարգսեանը մէկն է այն զինուորներէն, որոնք Հայ-րենիքի հանդէպ իրենց զինուորական պարտքը կատարելու ընթացքին ստա-ցած են անդառնալի վնասուածք: Դժբախտ պատահարին պատճառով այժմ ան առաջին կարգի հաշմանդամ է: Բուժումը տարբեր բժշկական հաս-տատութիւններու մէջ ստացած է թերի եւ հիմա ունի բոլորիս աջակցութեան կարիքը: Ճակատագիրը դաժան գտնո-ւած է անոր հանդէպ. Դաւիթէն խլած է քայլելու կարողութիւնը:

Օգնենք Դաւիթին, վերստին անոր պարգեւներ քայլելու երջանկութիւնը զգա-լու հնարաւորութիւնը:

Օգնութեան համար կրնաք կապու-իլ Դաւիթին, կամ անոր մօր հետ. Հեռ. Դաւիթ՝ (00374) 91041878 Գայիանէ՝ Դաւիթին մայրը, (00374) 93131312

Բացուած է նաեւ դրամատնային հա-շի՝

Հայկական զարգացման բանկ- Armenian Development Bank, Yerevan

Դրամ 1810008144080100

Տոլար 1810008144080101

Եւրօ 1810008144080150

Ստացող՝ Գայիանէ Սարգսեան՝

Դաւիթին մայրը:

Հայաստանի Մէջ ...

շաբ. էջ 11էն

ծառայութիւններուն՝ մարզ մը, որ Հա-յաստանի մէջ պատշաճ կերպով զար-գացած չէ: Ես անհամբեր կը սպասեմ Երեւան իմ յաջորդ այցելութեանս ըն-թացքին ջատագովելու կարեւորութիւնը Հայաստանի աշխատանքի եւ ընկերա-յին հարցերու նախարարութեան հետ այսպիսի կառոյցի մը հաստատման», կ'աւելցնէ Արտիալէան:

Մինչ Հայաստան հակամարտու-թեան նախկին մարդասիրական հա-կազմակերպութենէն կ'ուղղուի դէպի զար-գացման նոր քաղաքականութիւններ՝ գործի ընթացքին մարզումը պիտի շա-րունակուն ընկերային ծառայողներու նոր խմբակին հետ՝ սուրիացի գաղթա-կաններուն օժանդակելու մասնագիտա-կան հաստատութեան կարողութիւնը յառաջացնելու յոյսով: Մինչ Սուրիոյ մէջ պատերազմը մուտք կը գործէ իր ճրդ-տարին՝ ընկերային ծառայողներու նոր խմբակին մարզումը այդ ուղղութեամբ քայլ մըն է:

Armenian Redwood Projectը անգամ մը եւս շնորհակալութիւն կը յայտնէ իր բոլոր առատաձեռն նուիրատուներուն, Հայաստանի մէջ գործընկերներուն ու տարբեր մասնակիցներուն՝ առանց ո-րոնց այս արդիւնքներէն ոչ մէկը կարե-լի պիտի ըլլար: 2016ի ծրագրիի նուիրատուներու շարքին են բարերարներ Ճերլլոտ Թուրփանձեան, Զարոյիւն Սու-կրար եւ Զաւէն Աքեան, ինչպէս նաեւ Կիւլպենկեան հիմնարկը, Ճինիշեանի յիշատակի հիմնարկը, Հայ առաքելա-կան եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկեա-յի թեմը, Անի եւ Նարոտ յիշատակի հիմ-նարկը, Դանիոյ առաքելութեան Արեւելեան Հայաստանի մասնաճիւղը, Սուրիահայութեան օժանդակութեան ֆոնտը, ինչպէս նաեւ Հայաստանի մէջ ծրագրի գործընկեր Oxfam Armeniaն:

Յերիկ. Զրաշքով Փրկուած Ու Զարգացած Գիւղը

Թամարա Գրիգորեան

Բերձորէն 45 քմ հեռաւորութեան վրայ գտնուող Յերիկ գիւղի աշակերտները արդէն նորակառոյց դպրոց կը յաճախեն:

«Յայրենասէր» կազմակերպութեան ջանքերով կառուցուած դպրոցը նպաստած է գիւղին մէջ նոր ընտանիքներու վերաբնակեցման որոշում տալուն: «Արմէնփրես»ը կը ներկայացնէ արցախաբնակ Թամարա Գրիգորեանի յօդուածը՝ գիւղի անցուդարձին մասին:

Գիւղին մասին

Յերիկ գիւղը Մոշաթաղ եւ Բերդիկ գիւղերուն հետ կը մտնէ Մոշաթաղ համայնքին մէջ: Յերիկը կը գտնուի Քաշաթաղի շրջանային կեդրոն Բերձորէն 45 քմ հեռաւորութեան վրայ, դէպի հիւսիս-արեւելք: Գիւղը ազատագրուած է արցախեան պատերազմին ընթացքին, 1991-1992 թուականներուն: Այդ տարիներուն գիւղը ունեցած է 30 տնտեսութիւն: Վերաբնակուելէն ետք, տակաւին քանի մը տարի գիւղը ելեկտրականութիւն չէ ունեցած, Յերիկ գիւղի փոքրիկները դպրոց չեն ունեցած:

Անգամ մը պարպուած եւ վերստին բնակեցուած Յերիկը

Ելեկտրականութեան, դպրոցի բացակայութեան պատճառով Յերիկը 1999-2000 թուականներուն սկսած է պարպուիլ: Կը թուէր, որ գիւղին կործանումը անխուսափելի է: Սակայն գիւղին վիճակուած էր ապրիլ եւ վերածնիլ: Գիւղին մէջ միայնակ մնացած Բակունց եղբայրներուն երկու ընտանիքները պահպանած եւ հսկած են ամբողջ գիւղին, չեն թողատրած, որ տուները քանդուին: Եւ այդ տուները պէտք էր օր մը ծառայէին նոր վերաբնակիչներուն:

2009-2010 թուականներուն Քաշաթաղի շրջանային վարչակազմի ղեկավարութեան յատուկ որոշումով Յերիկ սկսած է կրկին վերաբնակեցուիլ: Այստեղ տեղափոխուած են քանի մը ըն-

տանիքներ, գիւղը ապահովուած է ելեկտրականութեամբ:

«Յայրենասէր»ի կողմէ կառուցուած դպրոցը՝ գիւղի զարգացման գրաւական Որոշ տարրական պայմաններով ապահովուելէ ետք, սակայն, գիւղին մէջ առաջնահերթ կը մնար դպրոցի հարցը: Յերիկ գիւղի փոքրիկները իրենց դասերուն կը հետեւէին կիսախարխուլ եւ խոնաւ տան մը մէջ: Ծնողները ամէն օր կը մտածէին իրենց զաւակները օր առաջ այդ դպրոցէն, հետեւաբար նաեւ՝ գիւղէն հեռացնելու մասին: Շատ ընտանիքներ կը խուսափէին վերաբնակիլ Յերիկի մէջ՝ հաշուի առնելով յատկապէս դպրոցին անմխիթար վիճակը:

Համայնքապետ Սիրակ Սողոմոնեանի խօսքով, շատերը թերահաւատօրէն կը նայէին այն շէնքի անբակին, որ կը նախատեսուէր վերակառուցել իբրեւ նոր եւ ժամանակակից դպրոց: Շատերը չէին հաւատար ծրագիրի գործարարութեան կարելի ըլլալուն: Սակայն այդ ծրագիրին հաւատացին «Յայրենասէր» կազմակերպութիւնն ու վերջինս նու-

րատունները: Քանի մը ամսուան ընթացքին կարելի եղաւ անբակը վերածել յարմարաւէտ ու մաքուր դպրոցի: Այսօր արդէն նոր ընտանիքներ կու գան գիւղ՝ հաշուի առնելով դպրոցին ներկայ վիճակը: «Սեպտեմբեր 1ին ընտանիք մը հաստատուեցաւ մեր գիւղը՝ հաշուի առնելով այն, որ մեր գիւղին մէջ արդէն ժամանակակից ու բարեկարգ դպրոց կայ», տեղեկացուց Սիրակ Սողոմոնեանը:

Յերիկի մէջ կառուցուած դպրոցը այսօր դարձած է գիւղին գոյութեան, զարգացման եւ կայացման գրաւականը:

Յերիկը՝ այսօր

Յերիկի մէջ այսօր 12 տնտեսութիւն կայ: Գիւղը այսօր լիայոյս է ապագայի նկատմամբ: Ծնողները, տեսնելով իրենց զաւակներուն համար կառուցուած դպրոցը, այլեւս չեն մտածեր որեւէ տեղ տեղափոխուելու մասին: Իրենց զաւակներն ալ այսօր մեծ ուրախութեամբ կ'երթան մաքուր եւ բարեկարգ, տակաւին նախորդ տարի միայն երազանք թուեցող դպրոց:

Գիւղին բնակիչները, ենթակառոյց-

ներու առկայութեան պարագային, պատրաստ են ապրելու եւ աշխատելու Յերիկի մէջ: Գիւղին դիրքը կ'արտօնէ մեծ ծաւալով ցորեն, գարի մշակելու, ինչով որ յատկապէս գիւղացիները կը զբաղին:

Այսօր նաեւ բարեկարգուած են գիւղին ճամբաները: Համայնքապետը կ'ըսէ, որ ճամբաներու բարեկարգման ընթացքին յայտնաբերուած են քանի մը խաչքարեր, որոնք տեղափոխուած են գիւղին մէջ գոյութիւն ունեցող միջնադարեան եկեղեցոյ բակ:

Յերիկը ազատագրուած է հայ ազատամարտիկի կեանքի գնով, հայրենիքի այս հողակտորը սրբագործուած է հայ զինուորին արիւնով: Յերիկցիները ասիկա շատ լաւ կը գիտակցին: Ճիշդ այդ պատճառով ալ ապրիլեան պատերազմի առաջին օրերուն անոնք առաջիններէն էին, որոնք մոռնալով տուն ու աշխատանք՝ կամաւոր շտապեցին սահման: «Վստահաբար առաջին մեկնողներէն էինք, միայն Յերիկէն 6-7, իսկ մեր ամբողջ համայնքէն մօտ 45 հոգի մեկնեցանք առաջին գիծ եւ աշխուժօրէն մասնակցեցանք հայրենիքի պաշտպանութեան: Մեկնեցանք, քանի որ մենք շատ լաւ կը հասկնանք, թէ ինչո՞ւ այստեղ կ'ապրինք», հպարտօրէն կ'ըսէ համայնքապետ Սիրակ Սողոմոնեանը:

Անոր ծայնին մէջ վստահութիւն եւ ուրախութիւն կը զգացուէր. համայնքապետը իսկապէս ուրախ է կառուցուած դպրոցին համար, ուրախ է, որ Յերիկ գիւղը այսուհետեւ պիտի ապրի լիարժէք կեանքով, ուրախ է, որ իր համայնքէն ոչ թէ մարդիկ պիտի հեռանան ու հեռացնեն իրենց զաւակները, այլ պիտի ձգտին իրենց զաւակները բերել այստեղ՝ մաքուր եւ յարմարաւէտ դպրոց յաճախելու:

Յերիկը արժանի է լաւագոյն ապագայի եւ պիտի ունենայ գայն:

«Յայրենասէր» կազմակերպութիւն

Նորմալա...

Յասմիկ Վ. Գրիգորեան

Ստորումներ՝ Վարդէնիս-Մարտակերտ ճանապարհին

«Նորմալա», ասում է արցախցի անգամ ընտանիքի, կենցաղի հոգսերից, ֆինանսական դժուարութիւններից, աշխատանք լինել-չլինելուց խօսելիս: Քիչ-քիչ սովորում ես, ինչպէս որ սովորում ես արցախցու բերանից յաճախակի հնչող «շուշուայ ուզը», «գասծիւնիցին ռաչին», «քինանք պլոշաճը», «քինամըմ պառադուկտովի մագագին», «կամանդիրը քեցալայ պուկ», «պագորոդուէ», «քեամըմ շկուր», կամ «ծիւետտի պառալեւին» արտայայտութիւններին: Եւ «Նորմալա»ն ռուսածին այլ բառերի շարքում քիչ-քիչ Նորմալ է դառնում քեզ համար: Երեւի

Արցախում հաւատում են, որ բարձրաձայն ասուած մտքերը տիեզերական մի անբացատրելի օրէնքով կեանք են ստանում, իրականութիւն դառնում:

Ղարաբաղում ամէն ինչ մի տեսակ ուրիշ է. խօսքը, կենցաղը, օրուայ ռիթմը, բանակում ծառայող զինուորի մայր լինելու զգացումը: Արցախ ոտք դնելուն պէս ամէն քայլափոխի զինուորի համագետ ես տեսնում, ու մի տեսակ ուզում ես նմանուել իրենց, գոնէ հագուստի գոյնով, ասես ուզում ես արդարանալ, որ թէեւ մի քանի օրով ես եկել, բայց կիսում ես իրենց հոգան ու դու էլ ես ջանում մի բան անել, որ արցախցին դպրոց, հիւանդանոց ունենայ, մոռանայ վերքերն

ու խաղաղ երկնքի տակ քնի-արթնանայ: Անդադար գլխումդ պտտուող միտքը, թէ «չկարողացայ որդուս հեռացնել երկրից ու...», ինչը ծանօթ-բարեկամից խնամքով թաքցնում ես Հայաստանում, Արցախում մի տեսակ այլ որակ է ստանում, երբ ընտանիքից երկու-երեք տղամարդ ծառայութեան ուղարկած մօր կամ քրոջ բերանից լսում ես, «բայ ինչ, պիտի ծառայի, Նորմալա»: Արցախցու «Նորմալա»ն օգնում է քեզ ուղղել մէջքդ ու մտածել «...պիտի ծառայի, բա տղամարդ չի՞, միայն թէ հեռու մնայ շառից-փորձանքից»: Ու այսպէս, մէկ իջեցնում, մէկ բարձրացնում ես գլուխդ: Ասես Արշակ թագաւորը լինես, որ մէկ խոնարհում էր գլուխը, մէկ՝ ուղղում մէջքը, ոտքը դնելով մերթ հարեան երկրի, մերթ՝ հայոց աշխարհից բերուած հողի վրայ: «Նորմալա», ասում է որդիդ, ասում են ընկերներն ու Արցախում ամէնուր հանդիպող զինուոր-տղաները, ասես երկշաբաթեայ հանգիստն են անցկացնում Քոբուլետի ծովափին: Ու սիրտդ փլում է, որ դեռ տղամարդ չդարձած, արդէն տղամարդ են էս մատղաշ զինուոր-տղաները: «Բա ինչ», մտածում ես «Նորմալա», տղամարդ-տղան Նորմալա»:

Ու դու կրկին ու կրկին ձգում ես դէպի Արցախ, որ հանգիստ ու վստահ ասուած «Նորմալա»ից ուժ ստանաս, մինչեւ կը գան ծնողի համար իսկապէս Նորմալ ու անհոգ օրեր եւ կը լցուի օջախդ ու հոգիդ:

Այսպէս էր, մինչեւ Ապրիլի 1ի լոյս 2ի

գիշերը՝ յաջորդող օրերով: «Նորմալ չի», տնքում էր ներքին ձայնը: Դէպի իր երազանքները քայլող տղայի մահը Նորմալ չի, զաւակին հողին յանձնող ծնողի կսկիծը Նորմալ չի, որդուն համբուրելու փոխարէն նրա անկենդան լուսանկարն համբուրելը Նորմալ չի, Երեւանի թանկ սրճարաններում սուրճ խմելն ու ֆէյսբուքեան newstերը սառնասրտօրէն քննարկելն ու ոչինչ չանելը Նորմալ չի, գլուխը խլուրդի նման աագի տակ թաքցնելը մարդ-արարածի համար Նորմալ չի, ինչպէս որ հայաստանեան շատ ծնունդ-կնունքներին հայ զինուորի կենացը չխմելը Նորմալ չի:

Զէ՛ որ Արցախում ամէն հաւաք՝ մեծ, թէ փոքր, սկսում ու աւարտում է խաղաղ օրերի, մեր զոհուած տղաների ու

սահմանին կանգնած զինուորի կենացներով:

Ապրիլեան օրերի հնարատր վերադարձի միտքը հանգիստ չի տալիս: Վերջին ամիսներին հնչող «յարաբերական հանգստի» միտքն անհանգիստ մտքեր է ծնում, բայց յանկարծ հասկանում ես, որ աշխարհը եղել ու մնում է մի եռացող կաթսայ, որը չի զատում սպիտակը սեւից, ունեւորին չքատից, ու լինի դա պատերազմ, երկրաշարժ, ջրհեղեղ, թէ հողի առուծախ, միեւնոյն է, փախուստի ճանապարհը կրկին կը բերի քեզ հայրենիք: Ուրեմն, ինչո՞ւ չմնանք մեր հողում, որ նեցուկ լինենք հայ զինուորին ու կառուցենք մեր օրն ու ապագան, որ քան ուժներս պատի:

Ուրիշ Ինչ Տեղեր Կարելի է Տեսնել Հայաստանում

Արմինե Թորիկեան

Քանաքեռ, Խաչատուր Աբովեանի Տուն Թանգարան

Անգլիայի Լոնտոն քաղաքի, Baker street մեթրոյի կանգառում իջնելուց, մարդկանց դիմադրում է բարձրահասակ ու ժպտադեմ մի տղամարդ Շերլոկ Հոլմզի տեսքով: Բոլորին բաժանում է իր այցետոմսը ու հրափրում այցելելու իր տուն-թանգարանը:

Տուրիստներ ներգրավելու համար հետաքրքիր միջոց է ու շատերն են գնում տեսնելու այդ հեքիաթային հերոսի տունը: Գուցե այցելուները չեն էլ մտածում որ Շերլոկ Հոլմզը ոչ թե իրական այլ Արթուր Դոյլի մտքի ստեղծագործությունն է ու այդ տունը կառուցուել է 1996 թուականին 92 տարիներ Շերլոկ Հոլմզի ստեղծագործության ամարտից յետոյ: Տուն թանգարանները լինում են տները անցեալում ապրող յայտնի մարդկանց, որոնք իրենց կեանքը նուիրել են արուեստի, գիտության, գրականության, քաղաքականության կամ այլ կարեւոր բնագավառների զարգացման եւ ուսումնասիրության հարցում:

Ինչո՞ւ են սկսել նիւթը Շերլոկ Հոլմզի տուն թանգարանով: Առաջին անգամ Հայաստան այցելողները տուրիստական խմբերի ուղղությամբ այցելում են հիանալի տեսարժան վայրեր, որոնք անկասկած մեր երկրի գանձերի մի մասն են: Բայց Հայաստանը ունի նաեւ մանրամասն տեղեր, որոնք չեն արձանագրուած որեւէ տուրիստական կամ լրատուական կայքէջերում կամ գրքերում ուստի՝ Հայաստան այցելողները կարող են նաեւ վայելել չարձանագրուած տեսարժան վայրերը:

Քանաքեռը գտնւում է Երեւանի հիւսիս-արեւելեան հատուածում: Տաքսիով 15 րոպէում, իսկ հանրակարգով 20-25 րոպէում կարելի է հասնել այնտեղ: Բոլոր այն հանրակարգերը, որոնց վրայ գրուած է Քանաքեռ կարելի է օգտուել ու վարորդից խնդրելով նա ձեզ կ'իջեցնի ձիշտ Խաչատուր Աբովեանի տուն թանգարանի դրան դիմաց:

Քանաքեռը շատ կոկիկ ու գեղեցիկ է: Ստերմիկ փողոցներով ու ցածրայարկ շէնքերով: Թանգարանի բակից արդէն երեւում է որ խնամք է տարւում թանգարանին: Բակում կանգնած է Խաչատուր Աբովեանի արձանը, որը հետաքրքիր պատմութիւնով է հասել Քանաքեռ:

Ինչպէս գիտէք Աբովեանը 1848 թուականին տնից դուրս է գալի ու այլեւս չի վերադառնում: Աբովեանի անյետացման 60ամեակի կապակցութեամբ 1908 թուականին որոշում է մի արձան կառուցել: Արձանը կառուցելու համար յայտարարուում է մրցոյթ, որի յաղթողները ստանալու էին դրամական նուէրներ: Մրցոյթին մասնակցում են զանազան երկրներում ապրող հայ քանդակագործներ: Փարիզից Անդեաս Տէր Մարաքելեանի նախագիծը շահում է մրցոյթը: Երկու տարի աշխատելուց յետոյ ամարտում է արձանը, բայց այդ օրերին չկար անհրաժեշտ գումարը արձանը Երեւան

Աբովեանի Տուն Թանգարանի ննջասենեակը

տեղափոխելու համար: Վերջապէս 1925ին հաւաքում է գումարը եւ արձանը Փարիզից ուղղարկում Երեւան, բայց սխալմամբ հասնում է Թիֆլիս: Չիմանալով թէ դա ինչ արձան է 8 տարիներ մնում է մի ինչ որ պահեստում, մինչեւ որ արձանը ճանաչողները նախաձեռնում են որ 1933 թուականին արձանը տեղափոխուի Երեւան ու տեղադրուի Աբովեանի անուամբ հրապարակում: 1950ին փողոցի վերակառուցման պատճառով արձանը կրկին տեղափոխուում է, սկզբում Երեւանի կրկեսի մօտ, յետոյ Ծիծեռնակաբերդի բլրի վրայ, իսկ 1957ին տեղադրում է Մանկական երկաթուղու տարածքում Աբովեանի զբօսայգու մոտ: 1964ին որպէս վերջին տուն, արձանը կանգնեցնում են Քանաքեռում Խաչատուր Աբովեանի տուն թանգարանի բակում:

Բակում երեւում են երկու շէնքեր՝ մէկը թանգարանը, իսկ միւրը Աբովեանի հօրենական գիւղական տունը: Աստիճանները բարձրանալով մտնում ենք թանգարանի հիմնական սրահը, որտեղ թանգարանի աշխատողները մեզ ծանօթացնում են Աբովեանի կեանքի ու Քանաքեռի անցեալի հետ: Հետաքրքիր է Աբովեանի հանդիպումը Դորպատի Համալսարանի Փրոֆեսոր Ֆրեդրիկ Պարրոտի հետ, որը ցանկանում էր բարձրանալ Արարատի գագաթը: Նրան որպէս ուղեկից եւ թարգմանիչ ընկերակցում է երիտասարդ Աբովեանը: Նրանք անցնում են Արաքս Գետը ու փորձում են բարձրանալ հիախային լանջով բայց փորձը ձախողում է տաք հագուստ չունենալու պատճառով: 6 որ անց կրկին փորձում են հիախա արեւմտեան լանջով, հասնում են 4885 մ. բարձրութեան կրկին իջնում են քանի որ նախքան մայրամուտ չէին հասցնի գագաթ բարձրանալ: 1829, Սեպտեմբեր 27ին երրորդ փոր-

ձից յետոյ յաջողում են նուաճել Արարատի գագաթը:

Թանգարանում նաեւ կան Աբովեանի ձեռագրերը եւ «Վերջ Հայաստանի» վէպի առաջին տպագրութիւնները: Պատերին շրջանակուած են հիանալի նկարչութիւններ, որոնք Գրիգոր Խանջեանի օրիգինալ նկարազարդումներն են «Վերջ Հայաստանի» վէպի համար: Եթէ ձեզ հետաքրքրում է նկարչական ուժեղ եւ բնօրինակ գործեր, ապա նաեւ կ'արժի այցելել Աբովեանի տուն-թանգարանը այդ նկարչութիւնները տեսնելու համար:

Թանգարանի բաժինը ամարտելուց յետոյ թանգարանի աշխատողները այցելուներին ուղեկցում են դէպի բակ, այնտեղ դեռ կանգուն է Խաչատուր Աբովեանի հօր, Աւետիքի ձեռքով շինուած գիւղական տունը, որտեղ Աբովեանը ծնուել ու մեծացել է: Բոլոր հին տների նման դուռը փոքր է որպէսզի ներս մտնողը գլուխը խոնարհեցնելով մտնի տուն: Հիմնական սենեակում թոնիրն է դրուած, որ ընտանիքի ձաշելու եւ հաւաքուելու տեղն է եղել: Այդտեղ են քնել նաեւ տատիկներն ու պապիկները, որպէս տան տաք սենեակ: Հիմնական սենեակից ձախ մտնում ենք մառանը, որտեղ պահում էին իրենց գինին, չորացրած մրգերն ու բանջարեղէնները: Առաստաղից կախուած է խնոցին, պատերի տակ դեռ շարուած են Աբովեանների օգտագործած մանգաղները, մաղերը, բահերը եւ այլն:

Բոլոր պատերին փակցուած է իւրի լապտերներ, որոնց մէջ ժամանակին լցրել են կենդանական իւղ ու վառել, գիշերները լոյս ունենալու համար: Հիմնական սենեակից աջ մտնում ենք իրենց քնասենեակը: Պատի մէջ տեղադրուած է բուխարին (վառարանը), որ ունետր

Աբովեանի արձանը Քանաքեռում

ընտանիքների նշանն է եղել: Սենեակում տեղադրուած են երեք անկողիններ ու փոքրիկ բարուր: Պատի մէջ կայ փոքրիկ պահարանի չափսով փորուածք, որը ծածկուած է վարագոյրով: Այդտեղ է տեղադրուել տան մնացած ներքնակներն, բարձերն ու սաւանները: Ննջասենեակը ունի փոքր պատուհաններ, բայց քանի որ այն օրերին պակիներ չկային, գիւղերում օգտագործել են իւղած բարակ թղթեր, որը թէ ներս են թափանցել արեւի լոյսը եւ թէ պաշտպանել քամուց:

Տուն թանգարանի աշխատակիցները սիրով եւ համբերութեամբ են պատասխանում այցելուների հարցերին, ուրախանում են երբ այցելուներ են լինում: Քանաքեռում կարելի է քայլել ու վայելել գիւղաքաղաքի համեստ ու հանգիստ մթնոլորտը: Տուն-թանգարանից ոչ շատ հեռու երեւում է Սուրբ Յակոբ եկեղեցին որը վերակառուցուել է 1679 թուին երկրաշարժի ժամանակ կործանուած եկեղեցու տեղում: Եկեղեցու արեւմտեան պատին կան գեղաքանդակ խաչքարներ, իսկ եկեղեցու ներսի սիւներին տեսնում ենք իւղաներկ որմնանկարներ, որոնք դրուագներ են Սուրբ Յակոբ Հայրապետի կեանքից:

Նման տեղեր տուրիստական կենտրոնների ծրագրերին մաս չեն կազմում ուրեմն ձեր միւս այցին դէպի Հայաստան կարող էք նաեւ այցելել Քանաքեռ, որտեղ կը տեսնէք մի կոկիկ քաղաք, կը ծանօթանաք Աբովեանի ծննդավայրին, կ'այցելէք իր տուն թանգարանը ու հանգիստ կ'առնէք եկեղեցու խորհրդաւոր լռութեան կամ Պատարագ լինելու պարագային, Պատարագի հոգետը մտնուրտին մէջ, ու կը վերադառնաք տուն, բաւարարուած:

Dr. Tatevik Shaboyan, Optometrist

- ☑ Comprehensive Eye Exams
- ☑ Contact Lenses
- ☑ Visual Field Testing

- ☑ Evening & Weekend Appointments
- ☑ Direct Insurance Billing! (Most major carriers)
- ☑ New Patients, Emergencies & Walk-ins Welcome!

Call or visit us for
your vision care needs

3410 Sheppard Ave. East, Suite #205
Toronto, ON M1T 3K4
(Sheppard & Warden)

(416) 700-3003

www.drshaboyan.com

Մահացաւ Արծակագիր, Քաղաքական Գործիչ Ռուբէն Յովսէփեանը

77 իր մահկանացուն կնքեց արծակագիր, թարգմանիչ, քաղաքական գործիչ Ռուբէն Յովսէփեանը: Ան 1962 թուականին ասարտած է ԵՊՀ երկրաբանական բաժանմունքը: 1982-1987 թուականներուն եղած է «Սովետական գրող» (այժմ՝ «Նաիրի») հրատարակչութեան գլխաւոր խմբագիր, 1988-1989 թուականներուն Հայաստանի գրողների միութեան քարտուղար, 1989 թուականէն՝ «Նորք» ամսագրի գլխաւոր խմբագիր: Ան նաեւ եղած է ՀՀԴԻ պաշտօնաթերթ «Դրօշակ»ի խմբագիր: Անոր պատմութենէն ու վիպակները կը յատ-

կանշուին արծարծող թեմաներու արդիականութեամբ /«Որոնումներ», 1965, «Երկու վիպակ: Հիշ: Հայոց թաղ», 1970, «Հնձան», 1972 (համանուն կինոնկար, 1973), «Ամենատաք երկիրը», 1977 (համանուն կինոնկար, 1983), «Երկար, հրաշալի օր», 1980, «Ճայերը», 1980 (ժողովածուներ): Յովսէփեան թարգմանած է Լեւ Թոլսթոյի ստեղծագործութիւններէն, Կապրիել Կարսիա Մարքեսի «Հարիւր տարուայ մենութիւնը», ապա նաեւ՝ «Նահապետի աշունը»:

Ես էլ եմ Հիւանդ, Երկիրն էլ...

(Քաղուած՝ Ռուբէն Յովսէփեանի 2016ի Ֆէյբրուարեան Գրառումներէն)

«Երեւանի ժամանակով եմ ապրում, որ շուտ անցնեն օրերը»:

«Ես էլ եմ հիւանդ, երկիրն էլ... առաւօտեան Գերմանիա եմ մեկնում՝ բուժուելու յոյսով: Երկիրն ինչ է անելու, ո՞ր է գնալու...»:

«Բազմակարծութիւնն աննախընթաց ամ է արծանագրել Հայաստանում. բոլորը, բոլոր հարցերի վերաբերեալ, գոնէ մի հատիկ կարծիք ունեն, երբեմն նոյնիսկ, երկուսը, երեքը... Մեծ, շատ մեծ ձեռքբերում է...»:

«Երբ պատերազմ է, բանակն է խօսում, երբ ցոյց է՝ ոստիկանութիւնը... Այլ ուժեր չկան»:

«Հակակարկտային սարքերն աւելանում են, կարկտահարումները՝ բազմանում: Համօ Սահեանը կ'ասէր՝ ինչո՞ւ է այդպէս...»:

«Այբութները սերտելուց անմիջապէս յետոյ երեխաներին պէտք է ցուցադրել, թէ ինչ հրաշք բառեր են կազմում այդ տառերով, իսկ հրաշք այդ բառերը պէտք է ցուցադրել՝ Բակունց ընթերցելով: Թող որ սկզբում դրանց իմաստը չհասկանան,- կը հասկանան յետոյ,- փոխարէնը կը լցուն մեր լեզուի գեղեցկութեամբ...»:

«Պաշտպանենք երեխաներին՝ մեծահասակներին»:

«Ճշմարտութիւնն ասելու փոխարէն յիմարութիւններ ենք դուրս տալիս... Ճշմարտութիւնն այն է, որ պատերազմն ասարտուած չէ, նոյնիսկ, այս կամ այն ձակատամարտն ասարտուած չէ, իսկ ձակատամարտերում կարող են նաեւ կորուստ ունենալ՝ բարձունք, դիրք, տարածք: Կորուստը վերականգնել է պէտք եւ ոչ թէ արժեզրկել «անմշակ», «ամայի» պիտակներով: Սա ի՞նչ վերաբերմունք է...»:

«Ինչ հրէշաւոր է «նուազագոյն կորուստներով» արտայայտութիւնը, երբ խօսքը վերաբերում է մարդկային կեանքին...»:

«Ամէն ազգ արժանի է իր իշխանութեանը, բայց ամէն իշխանութիւն արժանի չէ իր ազգին»:

«Հայ տաղանդի ամէն նոր դրսեւորումից յետոյ, մեր արժանապատուութիւնը բարձր պահելու համար, հարկ է, որ մէկ-մէկու ասենք. հիմա, Սաղաթել, մնացինք ես ու դու»:

«Անհասկանալի եւ անբնական կը լինէր, եթէ մենք չ'ատէինք թուրքերին, բայց նրանք ինչու են մեզ ա-

տում»:

«Ձեր ազգային շահը պիտի աւարտուի այնտեղ, որտեղից սկսում է մերը»:

«Ուրբաթ օրը, կէսօրին, մի քանի րոպէով, աշխատասենեակիս դուռն առանց կողպելու, կողքի սենեակը մտայ եւ երբ հետ եկայ, աթոռիս թիկնակին զգած զարնանային բաժկոնակս չկար: Գրպաններում անձագիրս էր, բանկոմատի քարտեր, բանալիներ... Գրասեղանին վերջին օրերին նուէր ստացած գրքեր էին դարսուած: Ոչ մի գիրք չէր թռցրել գողը... Տխուր է»:

«Ձեր տղամարդկանց նկատմամբ ներողամիտ եղէք, սիրելի կանայք, նրանք, հիմնականում, յանուն ձեզ են մեղք գործում»:

«Առաջին հայեացքից քեզ վնասակար ճշմարտութիւնը եթէ թաքցնում ես կամ քողարկում՝ հակառակորդդ է շահում: Երբ չես թաքցնում կամ քողարկում՝ հակառակորդդ ինքն է դրանով զբաղում: Եւ տանով է տալիս»:

«Աւագ թռռս՝ Ռուբէնն առնականացաւ, հայացաւ, ճանաչեց իր երկիրը, կինոքեմադրիչ դարձաւ Հայոց բանակում... Մեր բանակը մէկ-երկու կիսագրագէտ գեներալները չեն: Մեր բանակը՝ մեր զաւակներն են եւ մեր կիրթ, հմուտ սպաները, որոնց, աւաղ, լաւ չենք ճանաչում... Մենք չենք գիտակցում, որ նրանք անհրաժեշտ են ոչ միայն բանակին, այլեւ ողջ հասարակութեանը: Մենք նրանց առջեւ պիտի լայնօրէն բացենք հասարակութեան կիսաբաց դռները... Շնորհաւոր տօնդ, Հայոց բանակ»:

«Ապշել կարելի է, թէ ինչպէս է ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՆՍՈՒՐԵԱՆԻ ներկայութեամբ անամօթաբար ծաղկում տգիտութիւնը եւ անտաղանդութիւնը»:

«Իմ ընկերութիւնից, վերջին մի քանի ժամուայ ընթացքում, դուրս են մնացել 500ից ավելի ընկերներ... Չեմ զարմանայ, եթէ օրերից մի օր ես էլ դուրս մնամ իմ ընկերութիւնից»:

«Քանի օր է փորձում եմ հասկանալ, թէ ինչու չէր կարելի ամբողջական, ողջ-առողջ տօնածառ դնել Ազատութեան հրապարակում, իսկ այ, ջարդուածը կարելի էր: Ինչո՞ւ բարձր տրամադրութեամբ մի-մի թղթ բաժակ գինով չէր կարելի նշել Ամանորը, իսկ ջարդուած տրամադրութեամբ կարելի էր: Որպէսզի «չի կարելին» դառնայ «կարելի է», ինչ է, անպայման պիտի «ջարդո՞ց» լինի»:

Սպիտակ Կինոնկար

Ռուբէն Յովսէփեան

Կաթնաուն մշուշի միջից, որպէս հեռաւոր ու ցնորական տեսիլք, ուրուագծում են Արարատի մեծ ու փոքր գագաթները, յաւերժական ծիւները, Վիի Մասեացը, հսկայ սարի լայն փռուած, կանաչ ստորոտները, որ ձգում են մինչեւ Արաքս: Ուր որ է՝ դուրս կը գայ արեւը, կցրի մշուշը եւ տեսիլքը կը վերածուի ամենօրեայ, բայց եւ ամէն պահ անկրկնելի բնականորէ: Իսկ մինչ այդ նորելուկ լոյսը շղարշ է դարձնում մշուշը եւ այս նրբացող շղարշն այլեւս անգոր է թաքցնել չգիտես մեծ սարից իջած, մայր գետից ելած, թէ հէնց խորհրդաւոր մշուշի ծնունդ մարդուն: Հնամաշ փափախը գլխին, հանդապահի թրջուած հագուստով, տրեխ հագած ու մահակը ձեռքին մարդը, կարծես պահ առաջ, ջանում է դուրս պրծնել շղարշ դարձող մշուշի ծանկից...

Այսպէս էր սկսուելու նրա հերթական կինոնկարը՝ «Կարօտը», ըստ Հր. Զոչարի համանուն վիպակի: Յետոյ կարօտի մրմուռից օրէնք ու սահման խախտած Առաքելի հետ նա պիտի ընկներ 30ական թուականների անհետեթե ու դաժան հարցաքննութիւնների ոլորտը, դրուագ առ դրուագ վերապրէր Էրզրում տեսածն ու լսածը, անպաշտպան սիրտը բաց անէր անհաւատների առաջ, զարմանար, զայրանար, պոռթկար ցափց, վիրաւորանքից, անարդարութիւնից բայց եւ չկոտորուէր, մնար համոզուած, որ «կարօտը թոնրի տակ մնացած անթեղ կրակ է: Կարծես մարել է, չկայ, բայց որ մոխիրը փորփրես՝ անթեղ կրակը կ'երեւայ, կը կայծկլտայ... Կարօտն էլ կրակ է»:

Թուլացած, անուժ մատներով նա կինոցնեարի վրայ վերջին շտկումներն էր անում՝ ականջը դրսի ձայներին: Եւ տառապում էր եւ բզկտում հոգին, որ

պատուհանից է միայն կարողանում հետեւել իրադարձութիւնների ընթացքին: «Մէջս ուժ չկայ», ամաչելով խոստովանեց նա մեր վերջին հանդիպման ժամանակ, մահից երկու օր առաջ եւ ես ինձ չեմ ներում, որ չկարողացայ ասել նրան այդ պահին գուցէ թէ ամենակարեւորը. ամաչելու հարկ չկայ, որովհետեւ իրադարձութիւնների աննախադէպ այս որակի մէջ աննշան չէ քո մասնակցութիւնը՝ արդէն կայացած կինոնկարներով: Մեր կեանքի վերափոխման պահանջը, արդարութիւն հաստատելու մարդկային ցանկութիւնը հասունացաւ նաեւ Հենրիկ Մալեանի արուեստով: Մենք մի փոքր էլ բարիացանք, մի փոքր էլ հայեացանք, մի փոքր էլ խելօքացանք Հենրիկ Մալեանի գոյութեամբ: Լճացման տարիների կեղեքիչ աղաւաղումների մթնոլորտում մենք կարծում էինք՝ կորցրել ենք ընթերցող, հանդիսատես, մեր ինքնութիւնը, հաւատ ու նպատակ

եւ ինչ հրաշալի է, որ սխալուել էինք չարեչար: Մենք կարծում էինք՝ առաջուայ պէս ուժեղ ենք միայն անհատականութիւններով, իսկ հաւաքականութիւն չունենք: Ինչ հրաշալի դաս տուեց մեզ ժողովուրդը եւ ստեղծագործելու ինչպիսի ոգեւորութիւն... Ոչ, իզուր չեն գրուել մեր լաւ բանաստեղծութիւնները, պատմութենանքն ու վէպերը, իզուր չեն նկարուել մեր լաւ կտաւները, իզուր չեն հնչել մեր լաւ երգերը, իզուր չեն ստեղծուել մեր լաւ կինոնկարները: Իզուր չեն նկարահանուել Հենրիկ Մալեանի ֆիլմերը: Սփոփանք է: Միփառանք է նրա թարմ շիրիմի առաջ: Անշուշտ, բայց եւ ցաւն է մեծ, որ այսքան դաժան եղաւ ձակատագիրը, այսքան ժաւտ եղաւ կեանքը՝ խնայեց այն մի քանի կաթիլ աւիշը, որ անհաժեշտ էր «Կարօտը» մեզ յանձնելու համար: Սպիտակ կինոնկար մնաց նրա «Կարօտը»: Նաեւ՝ «Կոմիտասը»: Եւ էլ ի շատ գործեր: Հազար ափսոս...

Մահագդ

Խոր ցաւով իմացանք ընկեր Ռուբէն Յովսէփեանի անակնկալ մահուան գոյժը:

Ընկեր Ռուբէն Յովսէփեանի մահով, Հայրենիքի եւ արտերկրի աշխարհացրի հայութիւնը ընդհանրապէս եւ ՀՀ Դաշնակցութեան մեծ ընտանիքը մասնաւորաբար, կը կորսնցնեն լուսամիտ մտաւորական մը, հայ լեզուի եւ գրականութեան հսկայ մը, հաւատաւոր-ուղղամիտ ազգային նուիրեալ մը եւ տիպար երդուեալ խիզախ Դաշնակցական ընկեր մը բառին բովանդակ իմաստով:

Իր մահը մեծապէս կը յուզէ մեզ եւ յառաջիկային ալ վստահաբար, մեծապէս պիտի զգանք իր բացակայութիւնը:

Այս տխուր առիթով՝ յանուն Թորոնթոյի ՀՀԴ «Ս. Թէլիքեան» կոմիտէին, Համազգայինի «Գլածոր» Մասնաճիւղի վարչութեան, Թորոնթոյի ՀՕՄի «Ռուբինա» մասնաճիւղի վարչութեան, ՀՕՄի վարժարանի կրթական մարմնին, տնօրէնութեան եւ համայն աշակերտութեան ինչպէս նաեւ Հայ Կեդրոնի յարկին տակ գործող միութիւններու եւ կազմակերպութիւններու խորագգաց ցաւակցութիւնները փոխանցելու՝ ՀՀԴ աշխարհացրի ընկեր-ընկերուիներուն եւ համայն Յովսէփեան ընտանիքի պարագաներուն:

Մենք կը հաւատանք, որ ընկեր Ռուբէնի ազնիւ հոգին անդենականին մէջ պիտի գտնէ իր արդարագոյն տեղը եւ իր թողած բազմաթիւ յիշատակներուն ընդմէջէն ան յաւերժօրէն պիտի շարունակէ ապրիլ մեր բոլորին սրտերուն մէջ որպէս հայ լեզուի եւ գրականութեան զազաթ մը, խիզախ Դաշնակցական, տիպար մը, մտաւորական եւ ազնուասիրտ հայ մարդ մը:

«ՅԻՇԱՏԱԿԼ ԱՐԴԱՐՈՑ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՂԻՑԻ»

**ՀՀԴ «Ս. Թէլիքեան» Կոմիտէ
Թորոնթօ, Գանատա**

HomeLife/Vision
Realty Inc.-Brokerage* - Realtor Member
*Independently Owned and Operated

Seda Bakhshian
Sales Representative

Cell: (647) 779-3660
Bus: (416) 383-1828
sedabakhshian@gmail.com
www.propertyca.ca

MILMANTAS
Immigration Services

**FACING IMMIGRATION
OR CITIZENSHIP ISSUES?**

Please contact:
Dalia Milmantas, RCIC
T 647 342 7301
E info@milmantasimmigration.com
www.milmantasimmigration.com

EXPERIENCED IN CANADIAN IMMIGRATION SINCE 1999

Crown Pastries
Fine Middle Eastern Pastries

Call (647) 351-2015

2086 Lawrence Ave. East
Scarborough, ON

#1 Baklava in Toronto

Specializing in pistachio, cashew, almond, walnut, and hazelnut baklava & other regional pastries and sweets. Everything is hand-made from scratch, using the finest ingredients and prepared fresh daily.

Enjoy our sweets delivered free straight to your home in Scarborough, with a minimum order of \$50.

BEINNAREN **ESH AL ASHFOUR** **BAKLAVA** **MAMMOUL** **SWEET CHEESE**

NEW YEAR'S EVE 2017

SATURDAY DECEMBER 31, 2016

ARMENIAN COMMUNITY CENTRE
15 International Village Dr, Cambridge

DOORS OPEN AT 8:30PM

FEATURING

**KHOREN
MOURADIAN**

**SAHAG
SISLIAN**

FOR RESERVATIONS CALL

Datev Zetlian 416 938 4012
Zara Kelian 519 721 5600
Gassia Garboushian 519 716 0488
Caroline Guglielmi 226 339 4947

TICKETS INCLUDE FULL DINNER AND MAZZA

Adults \$65.00
Youth (6-12) \$35.00

Dr. Anet Biuss D.D.S

Markham Dental Solutions

New Patients Welcome

- Crowns and Bridges
- Veneers
- Implants
- Extractions
- Root Canal Therapy
- Mercury Free Fillings
- Denturs
- Teeth Whitening
- Invisalign

Tel.: 905 475 7600
Fax: 905 475 4075 www.markhamdentalsolutions.com
18 Crown Steel Dr, Suite 109 Markham Ontario L3R 9X8

DEVRY SMITH FRANK LLP

LAWYERS & MEDIATORS

Real Estate
Wills and Powers of Attorney
Estate Administration and Corporate Law

Robert P. Adourian
416-446-3303
robert.adourian@devrylaw.ca

Alleen Sakarian
416-446-3307
alleen.sakarian@devrylaw.ca

DSF 95 Barber Greene Road, Suite 100
Toronto, ON M3C 3E9
416-449-1400
www.devrylaw.ca

Գիտ՞նք թե՛

Թաղման ծախսերը գրեթե նոյնն են
եւ կախեալ՝ ընտանիքի
կատարած ընտրութենէն

R.S.KANE
FUNERAL HOME

Բարեւ « Եւ ճոն Զէյնս եմ՝ R.S.Kane Funeral Home-ի նախագահը:
Եթէ յաւելեալ օգնութեան պէտք ունիք « խնդրեմ կապուեցեք մեզի հետ
Հեռ. 416-221-1159 Կամ e-mail: info@rskane.ca

16-20
NOVEMBER
2016

HAMAZKAYIN
PRESENTS
THE 11TH ANNUAL

POM

POMEGRANATE
FILM
FESTIVAL

Dedicated to
the 25th anniversary
of the independence of
Armenia and Artsakh

10
SHORT
DOCUMENTARIES
—

WEDNESDAY
NOVEMBER
16 **RECENTLY ADDED**

Opening Night

FAIRVIEW CINEPLEX
1800 Sheppard Ave.E., Toronto

Tickets \$15

7:00 PM

EARTHQUAKE ●●●
Armenia/Russia - 101 min.
Sarik Andreasyan

9:00 PM

ACTS OF CONSCIENCE
Canada - Canadian Museum
of Human Rights - 12 min.

REMEMBER
Canada/USA - 94 min.
Followed by Q&A with director
Atom Egoyan

15
SHORT FILMS
—

THURSDAY
NOVEMBER
17

POM Premieres

FAIRVIEW CINEPLEX
1800 Sheppard Ave.E., Toronto

Tickets \$15

7:00 PM

LOST BIRDS ●
Turkey - 89 min.
Followed by Q&A with director
Aren Pederici & producer Ela Alyamac

9:00 PM

ALL THAT JAM ●●
Russia - 92 min.
Followed by Q&A with director
Alexander Andranikian

FRIDAY
NOVEMBER
18

Downtown POM

REGENT THEATRE
551 Mount Pleasant Rd., Toronto

Tickets • \$15

7:30 PM

LOST IN ARMENIA ●●
Armenia/France - 90 min.
Introduction by actress
Arsinée Khanjian followed
by Q&A with director
Serge Avedikian

9:30 PM

SPOTLIGHT
USA - 128 min.
Tom McCarthy
Followed by an interview of former
Boston Globe Spotlight journalist
Steve Kurkjian by reporter Arda
Zakarian

POM icons

- Canadian Premiere
- North American Premiere
- World Premiere

2
FEATURE DOCUMENTARIES

11
FEATURE FILMS

38
FILMS

14
COUNTRIES

SATURDAY NOVEMBER 19

Super Saturday

HAMAZKAYIN THEATRE
50 Hallcrown Place., Toronto

Tickets \$10

11:00 AM

MEMORIES OF THE WIND

France/Georgia/Germany/
Turkey - 126 min.
Ozcan Alper

SKHTORASHEN

Artsakh - 19 min.
Garegin Papoyan

1:30 PM

ONE, TWO, THREE...

Armenia - 90 min.
Arman Yeritsyan

THE CLAY MAN

Armenia - 20 min.
Aren Vatsyan

GYANQ

Armenia - 6 min.
Brett Nowak

3:30 PM

Symphony of Film: O Canada!

A collection of short films with a
Canadian emphasis this year!

ALIVE

USA - Satellite City - 5 min.

HARD CLOSE

Canada - 14 min.
Alex Kerbabian

THE SUBWAY STATION

Canada - 5 min.
Martin Melkounian

IT'S ARI, NOT ALI!

Turkey - 21 min.
Deniz Ozden

DRIFTED

Canada - 3 min.
Anna Maria Mouradian

SEEN THROUGH THE EYES OF CHILDREN

Canada - 3 min.
Anna Maria Mouradian

THE INDESTRUCTIBLE

Canada - 18 min.
Kalen Artinian

THINGS HAVE CHANGED SINCE KINDERGARDEN

Canada - 5 min.
Ara Sagherian

3:30 PM (CONT'D)

BRAVOMAN

Armenia/Russia - 18 min.
Evelina Barseghian

DADDY

Canada - 9 min.
Armen Poladian

TERRA ARMENIA

Germany - 28 min.
Blake Lewis

JACOB IS READY

Canada - 15 min.
Tatevik Galestyan

ANOTHER TIME

Australia/Canada - 15 min.
Shant Sarkissian

Gala Night

HAMAZKAYIN
THEATRE
Tickets \$75

7:00 PM

COCKTAILS

8:00 PM

3 WEEKS IN YEREVAN

Armenia/USA - 92 min.

Followed by a
live performance
by Vahe Berberian
with Vahik Pirhamzei.

SUNDAY NOVEMBER 20

The Finale

HAMAZKAYIN THEATRE
50 Hallcrown Place., Toronto

Tickets \$10

11:00 AM

ITHACA

USA - 94 min.
Meg Ryan

DOCTOR

Russia - 26 min.
Anna Goroyan

1:00 PM

WOMEN OF 1915

Argentina/Australia/Canada/
France/Turkey/USA - 85 min.

Preceded by a live musical
performance by Anahit Koutsoulian
and followed by a Q&A with director
Bared Maronian

3:00 PM

Tales From The Diaspora

TEMPLE OF LIGHT
Cyprus/Lebanon/Turkey - 48 min.

Nigol Bezjian

Intro by Jamie Day Fleck and Gariné
Tcholakian, followed by a Q&A with
director Nigol Bezjian moderated by
Arsinée Khanjian

SYRIA MY LOVE

USA - 5 min.
Hayk Matevosyan

THE VOICE OF THE VIOLIN

Canada - 13 min.
Jamie Day Fleck

A TASTE OF HOME

Canada - 19 min.
Gariné Tcholakian

5:00 PM

BRAVO, VIRTUOSO

Armenia/France - 92 min.
Levon Minasian

ONCE I'VE HEARD A SWEET VOICE

Armenia - 13 min.
Garik Avakian

RED APPLES

Armenia/Georgia/USA - 15 min.
Ophelia Harutyunyan

7:00 PM

GOOD MORNING

Armenia/Artsakh - 104 min.
Anna Arevshatyan

HOW TO CROSS FROM JILIZ TO JILIZ

Armenia/Georgia - 15 min.
Sona Kocharyan

9:00 PM

Closing Ceremony

Tickets \$15

HEAD OF STATE

Armenia/Canada - 111 min.
Followed by Q&A with director
Hrant Yeritskinyan

Awards

Presentation

TICKET PURCHASE

POMFILMFEST.COM

416.697.7272 / ARAZ
416.838.4135 / HOVSEP
647.833.4780 / NERSON
647.801.7739 / PETER

FESTIVAL PASS (all inclusive)

\$175

SINGLE TICKETS

\$75 Gala
\$15 Premium
\$10 Regular

FOR SPONSORSHIP

sponsorship@pomgranatefilmfestival.com

CASSANDRA HEALTH CENTRE ARMENIAN MEDICAL CENTRE & PHARMACY

Dr. Rupert Abdalian

Gastroenteology

Dr. Mari Marinosyan

Family Physician

Dr. Omayma Fouda

Family Physician

Dr. I. Manhas

Family Physician

Dr. H. Kavazandjian

Family Physician

Physioworx Physiotherapy

DR. MARI MARINOSYAN

Family Doctor

Accepting New Patients

Located at Cassandra Health Centre
2030 Victoria Park Ave.

Please call 416-331-9111
to arrange an appointment

Vartan (PharmD, RPh), Sarkis (BScPhm, RPh) & Maral Balian (PharmD, RPh)

Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական
յատուկ տուփերու մէջ:

Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետետղականութիւն՝
անվճար:

Շաքարախտի քննութիւն:

Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար
սպասարկութիւն:

Տարեցների 10% զեղչ:

Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր
ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները:

Walk - in Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները
տեսնել առանց ժամադրութեան:

WALK-IN CLINIC ONSITE

416-331-9111

Դիմեցէք մեզի
եւ պիտի դառնաք մեր
մնայուն յաճախորդը

2030 Victoria Park Ave. (south of Ellesmere)

North York, ON M1R 1V2

Tel: 416-449-2040

Fax: 416-449-2048

A Run To Remember - 2016 Marks Another Medal Win

By Sam Manougian

On October 16, 2016, Homenetmen and "A Run To Remember" once again participated in the Scotiabank Toronto Waterfront Marathon. "A Run To Remember" was one of 185 charities participating in the Scotiabank Toronto Waterfront Marathon. With 130 participants, the team was once again one of the largest in the Charity Challenge among 185 charities. The youngest runners were Ari Ajemian and Salvatore Mardikians who were both 8 years old and the most senior runners were Khachig Kansabedian (Age 81) and Bedros Pilavdjian (Age 80).

The Scotiabank Toronto Waterfront Marathon is one of the largest marathons in Canada with a total of 26,000 participants running 5K, Half-Marathon (21K) and Full Marathon (42K). Runners from 60 different countries participated. This year's once again "A Run To Remember" won a huge age class award in the 5K among the 26,000 participants. John Artinian won 1st place among all runners in the 70-74 age group. This was a huge victory and achievement for our athletes, Homenetmen and "A Run To Remember" team.

The day started in the early morning hours. At 5:30am, participants started to arrive at the Armenian Youth Centre. They wore a bib on the back of their T-shirts proudly displaying the names of their loved ones and honourees. The weather was mild for a change and everyone was looking forward to a very exciting event. The buses took 5K participants to the start line at Exhibition Place and our Half and Full Marathoners headed to the start line at City Hall. As the race started, it was as if the drops of rain falling from the sky were tears of joy from

our honourees that were telling us "Thank you for remembering us. We are going to be with you every step of the way during the race."

The race course had thousands of fans cheering on the runners who all crossed the finish line at City Hall and had the opportunity to experience all that an international marathon has to offer. After the medals, food and pictures everyone came back to ACC to what else more food and an opportunity to discuss their experiences and accomplishments.

Once again new world records were set at the Scotiabank Toronto Waterfront Marathon. 85 year old Ed Whitlock set a new world record by running the marathon in 3:46 and shaving almost 40 minutes off the previous record. "A Run To Remember" team and athletes also had excellent results. John Artinian once again received the gold medal for placing 1st in the 70-75 age group in the 5K event. This was a huge victory and achievement for our athletes, Homenetmen and a Run To Remember Team and an amazing result which equaled his prior year's performance. "A Run To Remember" athletes recorded impressive results at this year's race.

Here are the results for our ARTR-2016 team. Top male Full-Marathoners were once again Raffy Demirdjian and Vahan Mahdessian. The marathon takes much dedication and months of training to be able to complete the 42K course.

Half Marathon runners produced some incredible results. In the men's division we had 5 runners at the 2 hour mark or better. Top men's Half-Marathoner was once again Scott Staffen (1:44). Scott was followed closely by Serge Markarov (1:50) a first time half-marathoner who ran an amazing race. Close behind were

A Run to Remember participants in a group photo.

Dan Margorian (1:58), Armen Saatjian (2:00) and Carin Yeghiazarian (2:04). Our top female half-marathoner was Andrea Paterson (2:15).

The 5K was a much larger field and our top male 5K runner was Jason Rock-Ghazarian (24:10). Following closely behind Jason was Vahan Ajamian (26:43) and 72 year old John Artinian (28:16). This was a huge accomplishment for John Artinian who also placed 2nd in his age group (70-74 year olds) among all of the 5K runners and received the silver medal. Only 6 seconds behind John and placing 4rd for the ARTR team was Levon Fermanian (28:22). Harout Bedrossian (28:56) was 5th also running a few seconds behind.

Top female 5K runner this year was Ani Rock-Ghazarian (30:01). Only 11 seconds behind Ani was 12 year old Sevan Marcarian (30:12). In 3rd place and only 1 minute behind

Sevan was 11 year old Nareen Kouyoumdjian (31:24). Only 1 second behind Nareen was Narod Dishoian (31:25) in 4th place. In 5th place was Lucine Dayian (32:11) who travelled all the way from Dallas Texas to run in memory of her uncle Ara Bablanian.

Our top ARTR 5K runners by age group:

Under 10 Top Runners:
Boys – John Marcarian (30:16), Ari Ajemian (32:33)

Under 12 Top Runners:
Girls - Nareen Kouyoumdjian (31:24)

Under 14 Top Runners:
Boys – Shant Deukmendjian (34:31), Hagop Jirishian (34:44)

Under 16 Top Runners:
Boys – Vicken Maksoudian (31:22)

17 - 25 Top Runners:
Boys – Jason Rock-Ghazarian

(24:10)
Girls – Lucine Dayian (32:11), Laura Izakelian (35:52), Jessica Frederiks (35:54)

Over 25 Top Runners:
Men – Vahan Mahdessian (26:43), Levon Fermanian (28:22), Harout Bedrossian (28:56)
Women – Ani Rock-Ghazarian (30:01), Karen Kassabian (32:37), Nora Gulesserian (35:25), Kim Krpan (38:53)

Over 65 Top Runners:
Men – John Artinian (28:16) Age 72, Bedros Pilavdjian (46:28) Age 80, Haig Artinian (54:52) Age 68
Women – Seta Bakhmian (52:09)

The "A Run To Remember" committee this year under the leadership of Hoorik Yeghiazarian was made up of young, energetic and very dedicated volunteers who worked hard for many months to make this year's event such a huge success.

ARS School Cross Country Team Wins Overall School Championship

By Sam Manougian

On October 4th, 2016 the Somerset Academy hosted its annual Cross Country Race for schools within the SSAF (Small School Athletic Federation). The race was held at Milne Park which in Markham and included 284 runners representing 12 schools.

The ARS school cross country team was made up of 53 athletes from grades 3, 4, 5, 6, and 7 who participated in 7 different age group categories (Under 8, Under 10, Under 12 and Elementary). The team met at the ARS school in the morning and made their way to the cross country meet with their coaches and with the help of many volunteer parents.

Since the first day of school, the ARS cross country team members have been working very hard and have been practicing every day after school. Athletic Director Alex Movel recruited a dedicated coaching team which included coaches Patricia McDowell, Vinoda Maruth and Sam Manougian. As the races for each age group started, all the ARS team runners showed a strong determination and ran extremely well and all the athletes recorded excellent results. The top 5 finishers in each age group category would earn points towards the overall school team trophy which was to be presented at the end of the day.

The first races were for the boys and girls in the under 8 age group category. The ARS runners recorded excellent results and totally dominated this age category placing an incredible 4 runners in the top 6 positions. The

ARS High School's cross country team

top runners in this age group were:

Under 8 Girls

Ava Shahverdian – 2nd Place
Gayaneh Artounian – 4th Place
Meghrie Karshafian – 5th Place
Lena Mahdessian – 6th Place

In all the other age groups the ARS team consistently placed at least one runner in the top five to earn valuable team points towards the overall team trophy. Here are their individual results:

Under 10 Boys

Berge Armen Marcarian – 2nd Place

Under 10 Girls

Taleen Sahakian – 4th Place

Jack Tanner – 2nd Place

Under 12 Girls

Shareese Chobanian – 3rd Place

Elementary Girls

Sevan Marcarian – 1st Place

After all the races were finished, all the teams gathered together as the top runners were presented with ribbons and medals. All the teams were anxiously waiting to the team points to be calculated and the announcement of the team trophies. There were team trophies for the top boys' team, the top girls' team and the overall school team. The organizer announced the top girls' team and called out ARS School. The team, parents and coaches exploded with a great big cheer as the trophy was presented to ARS School. Next would come the announcement of the top overall

school and once again the organizer called out ARS School. An even louder cheer erupted and the top overall school trophy was awarded to the ARS school.

All the runners enjoyed the excellent weather and after a great day of running, they returned to the school proud of what they had accomplished both individually and as a team.

Their experience as members of the ARS cross country team gave the students a strong work ethic as they showed up every day for practice and worked hard. They became more disciplined and much better physically fit. Their running and fitness will help all the athletes as they continue to train and participate in other sports such as basketball, volleyball and soccer.

Record amount \$1.3M raised at Hayastan Foundation Toronto banquet

A record \$1.3 million (US\$1.0 million) was raised at the annual Hayastan Foundation Toronto banquet held at the AGBU Manoogian Centre on October 23, 2016, including major donations made earlier this year. Over 300 supporters, including a large number of university students attended the gathering. The annual event, which was dedicated to the 25th anniversaries of the Republics of Armenia and Artsakh, was under the auspices of Armen Yeganian, the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia to Canada.

Following the national anthems of Canada, Armenia and Artsakh, performed by soprano Armenia Sarkissian, Master of Ceremonies, Tenny Nigoghossian's opening remarks were followed by an address by Ambassador Yeganian. He emphasized the key role the Fund has played in Armenia and in Artsakh since the independence of both republics 25 years ago. He also challenged the audience to surpass last year's contributions. After a brief cultural program, performed by sopranos Sona Hagopyan and Armenia Sarkissian, the tables were blessed by Bishop Apgar Hovagimian, the Primate of the Diocese of the Armenian Church in Canada.

Migirdic Migirdicyan, chair of the local chapter of the fund, gave a detailed report of the organization's eight most-recent projects, bringing the Toronto chapter's total number of projects up to 54 projects since inception. These projects include a kindergarten in Ivanyan village; the upgrade and renovation of the school at Madaghis village; an ambulance for the same village; four newly furnished houses for the villages of Chartar(2), Qrasni and Vank, and the major renovation and reconstruction of the school at Nalbantyan village. The latter, by far the largest project ever undertaken by Toronto, was named after benefactors Berjouhi and Armen Nalbandian.

Ambassador Yeganian bestowed the foundation's "Benefactor" medals upon Nora Nalbandian-Gulesserian and Raffi Nalbandian for building two houses in Artsakh for needy multi-children families.

Keynote speaker and guest of honor, Grigor Hovhannissian, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia to the United States, delivered an eloquent speech addressing the independence of the twin republics as well as the role played by the Fund during the same period. Ambassador Hovhannissian, who had come to Toronto specifically to attend the fundraiser, thanked the audience for its generosity.

The fund-raising portion of the evening was kicked off by Houri Najarian, Vice-Chair. In addition to the record amount raised from the floor, a second record was set by donations throughout the year.

Thanks to a generous donation by Sarkis Yacoubian, a long-time supporter of the Fund, students from local universities attended the event for free and participated in a lottery which resulted in two students winning a trip to Armenia, attracting the cheers of an enthusiastic audience. Another highlight of the evening, was the auctioning off of an autographed climbing sweater of Ara Khatchaturian, the first ever Armenian who conquered Everest in May of this year.

In closing Migirdicyan thanked the donors and told the audience that thanks to the money raised in Toronto, the chapter will embark upon at least nine more projects by building a Medical and Community Centre for the Khntzorisdan village; completing a similar centre for the Ivanyan village already in the works; three sanitary stations for Shushi, Amaras and Tadi Vank, three new houses for multi-children needy families in Artsakh, and a new school for the village of Ughdasar,

Migirdicyan and ambassadors Hovhannissian and Yeganian lighting the candles.

Ambassador Gregor Hovhannissian bringing the Toronto project total to 63. It is expected that the new projects will be completed in 2017-2018.

The fund-raising will continue to raise the

record sum to grow even further. Hayastan Foundation Toronto is an independent Canadian charitable organization building humanitarian projects.

The Canadian Museum of Human Rights Premieres New Film in Toronto About Armenian Genocide

In partnership with the Canadian Museum for Human Rights (CMHR), on October 13th, 2016, the Armenian National Committee of Canada co-organized the premiere of the museum's new film about the Armenian genocide, "Acts of Conscience: Armin T. Wegner and the Armenian Genocide".

The event that took place at the Armenian Youth Centre of Toronto, attracted hundreds of community members and supporters of the ANCC and CMHR. The event was also attended by Peter Farenholtz, Consul General of Germany in Canada, MP Arnold Chan. Member of Parliament for Scarborough-Agincourt and Chair of the Canada-Armenia Parliamentary Friendship Group, Councillor Jim Karygiannis, Toronto City Councillor, TDSB Trustees and a large number of activists.

After the screening of the documentary, the event featured a discussion with renowned Canadian filmmaker Atom Egoyan, who narrated the short documentary that will play

in the Museum's "Breaking the Silence" gallery.

Subsequently, remarks were delivered by CMHR president and CEO, John Young, MP Arnold Chan - who also read a statement from prime minister Justin Trudeau - and Councillor Jim Karygiannis, Toronto city councillor. Closing remarks were delivered by ANCC president, Shahan Mirakian. In his remarks, Mirakian said that it is only through our concerted efforts that we can stay true to our commitment and carry on the legacy of Wegner by standing up against any forms of injustice towards humanity.

The film, Acts of Conscience, looks at the genocide through the lens of Armin T. Wegner, a German war medic who photographed and documented atrocities against the Armenian Christian minority that were occurring around him in the Ottoman Empire during the First World War - including forced "death marches" through the desert. In the 1930s, Wegner also voiced his opposition to the anti-Semitic policies of the

Discussion with renowned Canadian filmmaker Atom Egoyan.

Nazis and authored an impassioned plea to Hitler on behalf of the Jews of Germany.

Compelled by his conscience to take action despite great personal risk, Wegner's story epitomizes the importance of efforts to combat the denial and minimization that often

surround gross human rights violations.

An exhibit at the CMHR explores the efforts for recognition of the Armenian genocide by Wegner and others. In 2004, Canadian Parliament voted to officially acknowledge and condemn the Armenian genocide.

"Acts of Conscience" Premieres in Montreal

"Acts of Conscience" was also screened in Montreal on October 29th.

The event took place at the Sourp Hagop Armenian School and attracted hundreds of community members and supporters of the ANCC and CMHR. The event was also attended by the Melanie Joly, Minister of Canadian Heritage, Sasun Hovhannissian, Consul of the Republic of Armenia in Ot-

tawa, MP Faycal-el-Khoury, Member of Parliament for Laval-Les Iles, municipal representatives from Montreal and Laval, and a large number of activists.

After the screening of the documentary, the event featured a panel discussion with renowned Armenian-Canadian actress and human rights activist, Arsinee Khanjian, who narrated the short documentary that will play in the

Museum's "Breaking the Silence" gallery. CMHR's Vice-President for Public Affairs and Programs, Angela Cassie and the museum's Director of Education, Lise Pinkos also participated in the panel discussion moderated by Professor Lalai Manjikian.

Subsequently, remarks were delivered by CMHR president and CEO, John Young, VP Angela Cassie and Minister Joly. Closing

remarks were delivered by ANCC Executive Board member, Lory Abrakian. In her remarks, Abrakian thanked the museum and the Canadian government for their unconditional support and commitment to upholding the legacy of the 1.5 million victims of the Armenian Genocide, and setting an exemplary model for future generations to stand up against any forms of injustice around the world.

ANCT October Update

The Armenian National Committee of Canada, as the most influential Armenian grassroots political organization in Canada, actively advances the concerns of the Canadian Armenian community.

We ensure that the Canadian Armenian community has a voice at the federal, provincial and local levels of government in issues pertaining to the community. The Armenian National Committee of Toronto (ANCT) continuously works towards its mandate and 2016-2017 ANCT members and subcommittees are as follows:

Zohrab Sarkissian, Chair
Garos Missirian, Recording Secretary
Khajag Koukajian
Harout Kassabian
Sarkis Keusseyan
Vahan Ajanian
Marianne Davitjan
Garos Kelebozian, AYF Canada Liaison

Sub-Committees
Genocide Commemoration, Vatche Kelebozian
Outstanding Canadian, Marianne Davitjan
Media
Canada 150
Public Relations
Fundraising

The input, participation and collaboration of every individual in the Armenian community is vital. Your support – through volunteering or financial assistance, will ensure that we reach our common goals. The ANCT continues its political advocacy to further the issues important to Armenians in the Greater Toronto Area. Over the past couple months, we have had the opportunity to meet with several elected representatives and supporters of the Armenian Cause some of whom are highlighted in the pictures below.

We also participated in Shelley Carroll's launch for her provincial Liberal nomination campaign, where ANCT was represented by Kirkor Chitilian.

In collaboration with the Canadian Museum of Human Rights, the ANCC co-organized the premiere of the new film about the Armenian Genocide "Acts of Conscience:

Armin T. Wegner and the Armenian Genocide" in Toronto on October 13th, 2016.

The ANCT also participated in the annual fundraising reception hosted by the ANCC, held on October 21st at the Armenian Community Centre in Toronto.

Upcoming activities:

Follow us on Facebook for our upcoming events. www.facebook.com/ANCToronto

How can you get involved?

Interested in supporting a political candidate? Let us know! We are always looking for community members to join riding associations, get involved in campaigns, and support fundraisers.

Looking to get involved in an ANCT event?

Come join us! We have a series of exciting events to organize this year, from Genocide Commemoration, to Canada 150 and Outstanding Canadian. Join us and make a difference.

Support our work financially.

Donate by emailing anct@anctoronto.org

Top to bottom: Raffi Hamparian, National Chairman of the ANCA, addressing the crowd at the ANCC's annual fundraising reception.

Armenian National Committee members, left to right, Zohrab Sarkissian, Shahan Mirakian, Simon Izmirian, and Sevag Belian, alongside CMHR Executives and staff.

Members of the Armenian Community, left to right- Karnig Hasserjian, Daron Keskinian, Hrair Terzian with and MPP Raymond Cho, Leader of the Ontario.

Conservative party MPP Patrick Brown and Andrea Horwath, Leader of the Ontario New Democratic Party with at Michael Prue's retirement party.

ANCA Advocates for Middle East Christians at the White House

The Armenian National Committee of America (ANCA) joined in a White House briefing on October 25, between senior Obama Administration officials and leaders of the Assyrian/Chaldean/Syriac, Armenian, and Antiochian communities to discuss the security of Christians in the Middle East.

The Administration was represented by Special Assistant to President Obama, Melissa Rogers; State Department Special Advisor for Religious Minorities, Knox Thames; and senior officials of the National Security Council. ANCA Executive Director Aram Hamparian took part in the briefing along with Steve Oshana, Executive Director of 'A Demand for Action', and senior leaders of organizations representing Americans of Antiochan and Assyrian/Chaldean/Syriac heritage, including Mark Arabo of the Minority Humanitarian Foundation.

Among the consensus priorities of the visiting delegation were protecting Christian and other at-risk populations from ongoing armed attacks, supporting refugees and internally displaced persons, closing gaps in the delivery of international humanitarian aid to highly vulnerable groups, standing up

sustainable and secure safe havens for persecuted minorities, including in the form of a Nineveh Plains Province, and, more broadly, ensuring that ethnic, religious, and cultural diversity contributes to the future stability and prosperity of the region. The ANCA has long advocated for Armenia as a safe sanctuary and secure long-term home for Armenians and other Christians and oppressed groups fleeing violence in the Middle East.

"As Armenian-Americans, we were pleased, once again, to join with our Christian allies in delivering a unified message to our White House about the concrete steps that our country can and must take to address the urgent crisis facing our sisters and brothers in Syria, Iraq, and across the region," said Hamparian. "Armenia – which has already taken in over 20,000 refugees fleeing violence in the Middle East – can, with materially increased U.S. and international support, serve as a safe haven and secure long-term home for the region's Christians, Yazidis, and other at-risk minority populations."

Commenting on ADFA's social media following the meeting, Oshana noted: "In

Special Assistant to President Obama, Melissa Rogers; State Department Special Advisor for Religious Minorities, Knox Thames, and; senior officials of the National Security Council with ANCA, Assyrian/Chaldean/Syriac, and Antiochian community leaders.

these moments, when our people are facing serious existential threats, the coalitions we build are what allow us to make progress in the face of even the most difficult of circumstances... I'm proud that today we were able to bring together a coalition of Assyrian/Chaldean/Syriac,

Armenian, and Antiochian Americans to advocate on behalf of victims of Genocide. To walk into the White House with this kind of coalition was uplifting and our continued engagement with the Obama administration during these difficult times is as important as ever."

Que Sera, Sera

By Talyn Terzian Gilmour

Despite my resistance, the unavoidable has happened. I am now officially, most definitely a not-cool-middle-aged-mom-person. I was still cool when I first had the 10 year old now over a decade ago, when none other than Rob Lowe said he was the cutest thing ever at a very hip Yorkville restaurant – I took it as a personal compliment because of course, I made this child and so must have rubbed off on him? I even clung onto my coolness (though just barely) when I gave the 10 year old a brother. At that point, I could still be considered “young” with a new family. Still fresh to the job and still just a young, hip, downtown chick.

Not anymore. My delusions of cool have most certainly faded and now I’m just middle aged. And most definitely like one of the moms you see in the laundry detergent.

I felt the shift last week while I was driving the boys to school when I came to the realization that their favourite music just sounded like a whole lot of loud noise, that playing “this much” with Nerf guns was a sure sign that they may grow up deranged especially in this unhinged world we live in, and that my irrational fear of them one day turning into that which I most dread in this world (teenagers) would inevitably materialize. NOTE: Not only will this be sad because they are growing up much too fast (cliché, but true) but also because it means that I am even more of an uncool middle aged person than I thought!!!

When I first became a mother, I recall thinking, “I am going to be the coolest mom and this job will not define me. I will be my own person, my own self and still a hip trendsetting renegade. True, I love this little human being more than my own life and would sacrifice anything for his happiness. But get those Gap sweatshirts and mom jeans away from me, and I refuse to just roll out of bed, no makeup on, sleep still in my eyes and tie my un-brushed, unwashed, and unkempt hair in a ponytail just to make lunch and get them to school on time! That’s for the birds!” Today was day 4 dirty hair day and I don’t remember brushing my teeth...check toothbrush, bone dry...nope, didn’t make it.

Could it be that I’ve just deluded myself into thinking I was ever cool? That I could fight the forces of nature and just skip middle age and go straight to coolly eccentric older person?

Recently, I’ve taken on a boatload more work...or should I say, work and volunteering opportunities. I’m still volunteering for the Zoryan Institute (a non-profit organization dedicated to the research and analysis of genocide and human rights violations – which fills my soul and is definitely my contribution to my genocide-surviving-grandparents’ legacy), and now I’m also co-chairing the telethon committee of the one and only ARS Armenian Private School which I attended as a child and which is now passing on my culture and heritage together with a top-notch education to my boys – and the kids of my relatives...and those of my friends!

But the bills have to get paid and so I’m also doing some work for a fantastic newspaper you may have heard of...TorontoHye (!!) and finally, putting my training to work, I’m helping to sell a metal fabrication business. And there are even more things in the pipeline so yes, I’m busy. Maybe I’m just too busy and need to dedicate more time and effort to being cool...but then, that’s just SO NOT COOL!!

While it’s incredibly liberating to be comfortable in your skin, to know what you want and to know how to go and get it, is a consequence of this ‘mid-age liberation’ letting go to the point where the delusions of grandeur completely fade away and we just don’t care at all? And so we let things just go to the wayside and don’t make an effort anymore? Is THAT what causes our cool to fade and the mom jeans take over???

Years ago, before I had the boys, I remember looking at old photo albums in Mr. Niceguy’s basement of his mom. We lost her too soon and it was my way of trying to get to know the person that she was in an effort to get to know the man that I married. I recall that in her early years as a mother she had a very elegant figure, long, glossy, blonde hair and would wear cool blue jeans – even a bandana! Then as the children got older, her hair got shorter, her clothes became more conservative and she transformed into the woman that I came to know, into Mr. Niceguy’s mother. A steady, warm, loving and selfless matriarch.

I remember when people would say, “You couldn’t possibly be a mother! You look so young!” and with a small smile and polite, “thank you” I would hide the fireworks going off inside me. Those days are falling further and further behind...

I once met a psychiatrist who said something very interesting to me, she said that what I sometimes labelled as crazy (as in, I’m acting crazy, I feel crazy, my kids are making me crazy), she labelled as passion. She also mentioned that passionate people were often guilty of over-analysis...and that perhaps it was best to just accept things for what they are...and let other things, go.

So here it is, I accept you, not-so-cool-middle-aged-mom-person. For I cannot change you. But in an effort to still see vestiges of my “true, twenty-year-old self” I will remember to every now and then break the “I’m-a-proper-mom-and-good-example-to-my-kids” rules and climb over the construction tape just to scrape my name into a freshly poured, concrete sidewalk – and then promptly walk (run) away with a smile on my face when I get in trouble...like today.

I leave you, readers, with a song that my mother used to sing to me and my sister – in the wise, wise words of Doris Day:

When I was just a little girl I asked my mother
What will I be?
Will I be pretty? Will I be rich?
Here’s what she said to me

Que sera, sera
Whatever will be, will be
The future’s not ours to see
Que sera, sera, what will be, will be

When I grew up and fell in love I asked my sweetheart
What lies ahead?
Will we have rainbows? Day after day?
Here’s what my sweetheart said

Que sera, sera...

Now I have Children of my own they ask their mother
What will I be?
Will I be handsome? Will I be rich?
I tell them tenderly

Que sera, sera...

AFSS Organizes Thanksgiving Luncheon for Newcomers

Mayor John Tory talking with the newcomers to the community.

Rita Odjaghian

October 9, 2016, was a memorable day for Armenian Family Support Services and more than 200 Syrian/Iraqi Armenian newcomers. It marked the very first celebration of Canadian Thanksgiving, la journée de l’Action de grâce à la canadienne, or “Kohapanoutian Or,” (Armenian) for our newcomers.

The excitement in the air and the flashing cameras made it seem like a Film Festival with everyone in the Organizing Committee as well as our Board members performing flawlessly on the red carpet. It gave us a feeling of extreme satisfaction to know that we had record-breaking attendance by senior government officials including: Toronto Mayor, John Tory, Mitzi Hunter the Minister of Education, Zubair Patel, Senior Special Assistant, Office of the Minister of IRCC, Salma Zahid, MP for Scarborough Centre, John McKay, MP Scarborough – Guildwood, Arnold Chan, MP for Scarborough- Agincourt provided us with his greeting letter, Raymond Cho, MPP for Scarborough-Rouge River provided a letter of greetings

AFSS’s first celebration of Thanksgiving with the newcomers also became a fascinating topic for national and international media including, CTVNews, City TV, CBC, Global, Nor Hai Horizon and Television Nationale de Suisse, that all came to cover this unique event.

One of AFSS’s main goals is to provide end-to-end services for newcomers. We are involved in every step of the process, from completing the sponsorship application to greeting newcomers at the airport, registering them, working with them around their language, employment, schooling, coaching needs and much more. We are also eager to instill our beautiful Canadian values into the lives of our newcomers. A traditional Canadian Thanksgiving meal complete with turkey and fixings was the perfect introduction to a well-loved Canadian tradition.

The Thanksgiving Luncheon was held at the Holy Trinity Armenian Church. Rita Odjaghian, Chair of AFSS and Master of Ceremonies addressed the guests in English, French and Armenian and talked about the meaning of the Canadian Thanksgiving Holiday. This was a great opportunity for our newcomers to express their gratitude to our beautiful country of Canada which opened its arms and allowed them to leave their hardships behind and begin their new lives with dignity, peace and hope.

Everyone stood up and shouted, Thank you, Merci and Shnorakal yenk Canada!

Mayor John Tory greeted the newcomers in Arabic and called them “Superstars.” He shared his insightful message with the audience. Every one of the dignitaries then came up on stage to deliver their heartfelt message.

Annie Demirjian, AFSS Board Member, talked about our strategy and the quality of our services. Then Houry Aznavourian, member of the HTAC Parish Council, read a letter of greetings from Reverend Archpriest Father Zareh Zargarian who was in Armenia. Father Datev blessed the food and everyone enjoyed a great traditional turkey meal.

It was humbling to witness government officials chatting with the newcomers at every table. They asked a few of our newcomers to share their experiences in Canada. The interviews were broadcast on CTV, City TV, CP24, Global and CBC.

Syrian Armenian singer Mher Minassian, sang a few songs as all attendees danced in a show of happiness and thanksgiving.

The event ended with smiles, happiness and joy. As the newcomers to our community made their way to the buses they were full of praise about the luncheon.

It worth noting that the event as well as all AFSS programs and services are funded solely by private donations and the direction of a volunteer Board of Directors.

IDeA Foundation Announces \$250,000 Contribution, Fundraising Effort for Syrian-Armenians

On October 15, The IDeA Foundation announced a \$250,000 contribution and the launch of a new fundraising effort for Syrian-Armenians impacted by the civil war.

IDeA (Initiatives for Development of Armenia) Charitable Foundation was established by philanthropists Ruben Vardanyan and Veronika Zonabend. The Foundation focuses on programs which achieve tangible socioeconomic development and assist Armenia in transition from the survival model to the prosperity model. IDeA is committed to promoting social entrepreneurship in Armenia through investments in long-term, non-profit projects, as well as ensuring their sustainability.

The foundation implements large-scale charitable initiatives in Armenia, Artsakh (Nagorno-Karabagh/NKR), and the Armenian diaspora, which strive to preserve the historical and cultural heritage of the Armenian people and revitalize the nation in an ever-changing world. Among the flagship projects of IDeA Foundation are UWC Dilijan, Tatev Revival, Reconstruction of St. George Cathedral in Tbilisi, Dilijan Development project, 100 LIVES initiative and many others.

Below is the IDeA Foundation's statement regarding the contribution and fundraising effort.

***
The IDeA Foundation wishes to express appreciation to all those individuals and organizations—from Armenia and the Diaspora—who voiced their support of IDeA's public statement. We value all efforts by individuals, non-profit organizations, the government, and the church directed to Armenians impacted by the military conflict in Syria.

We are hopeful that a process of national consolidation, focused on aiding the Armenians of Syria, will continue to gain momentum, and will enable the distribution of reliable information about the true situation of the Armenian community there.

As the Syrian conflict drags on, the situation of Armenians there becomes more difficult due to the diversity of policies, views and interests. Nevertheless, we believe that saving lives is an absolute priority. At the same time, we respect the right of each individual Syrian-Armenian to determine their own future.

The IDeA Foundation will complement the efforts already under way at the governmental, international, and societal level, by contributing \$250,000 at this stage. This will be allocated through the strategic partner the Armenian General Benevolent Union

Afeyan, Clooney, Ruben Vardanyan and Grigorian.

(AGBU), that has been involved in relief efforts from early days of the conflict and other non-governmental organizations, who currently implement Syrian-Armenian support projects in Armenia: Mission Armenia, the Aleppo NGO, and RepatArmenia. The funds will be aimed at planning and implementing the following:

- aid to those who seek temporary refuge outside Syrian borders (Mission Armenia)
- aid to those who have decided to relocate to Armenia (Aleppo NGO)
- aid to those who want to work and live in Armenia (RepatArmenia)

Resources will be allocated according to the specific requirements and scale of each program.

The Future for Global Armenians is now, open letter says

The global Armenian community must do more to deliver a successful future for the nation that is economically and socially secure, according to an open letter published and signed by a group of high profile Armenians around the world.

The letter was issued on the occasion of the 110th anniversary celebrations of the Armenian General Benevolent Union (AGBU) in New York. The signatories include Ruben Vardanyan, Nour Afeyan, Vartan Gregorian, Charles Aznavour, Lord Ara Darzi, Ambassador Edward Djerejian, the Honorable Dickran Tevzian, and Samvel Karapetyan, as well as a number of other supporters. Beyond noting the major milestone represented by this anniversary, the letter highlights the critical challenges ahead and the need for unprecedented action and commitment from Armenia and Armenian diaspora communities. The open letter was published in The New York Times, based in the U.S., and the Haiastani Hanrapetuthiun, based in Armenia.

"Armenians around the world must work together to ensure that our Armenia can reach its full potential as a world-leading nation," said Nour Afeyan, member of the board of the IDeA Foundation of Armenia and of the AGBU. "This will require an unprecedented

commitment from the global Armenian community. We need to invest time, expertise, relationships and money to create and champion initiatives that will drive Armenia into the future it deserves. Delaying action and investment will mean that a vulnerable state remains at risk – and the alternative, remaining unengaged, is indefensible."

"Many great civilizations in the history of humanity have disappeared into oblivion. Each one of them represents a permanent loss of culture, language and religion for all humanity. We have to keep this in mind as it could happen to Armenians as well," said international singer and diplomat Charles Aznavour. "This is the goal of our enemies whoever they may be, aided by those who make a profit or choose to turn a blind eye. However the greatest threat comes from within us, and it is through inaction."

"Armenia needs support from its worldwide community if it is to succeed. While a number of initiatives are underway by various groups that demonstrate a record of success, delivering programs that have impact on the people of Armenia and the Armenian diaspora, there is still a great deal of work left to be done," said, Ruben Vardanyan, member of the board of the IDeA Foundation of Armenia

and of the AGBU. "We ask all Armenians to join with us to advance our country's culture and infrastructure, and propel Armenia into a successful and sustainable future."

The signatories are: Nour Afeyan (U.S.), Ruben Vardanyan (Russia), Gagik Adibekyan (Luxemburg), Andre Adonian (Japan), Abel Aganbegyan (Russia), Father Mesrop Aramyan (Armenia), Garo Armen (U.S.),

Charles Aznavour (Switzerland), Lord Ara Darzi (U.K.), Edward P. Djerejian (U.S.), Charles Ghailian (U.S.), Salpi Ghazarian (U.S.), Vartan Gregorian (U.S.), Pierre Gurdjian (Belgium), Artur Janibekyan (Russia), Samvel Karapetyan (Russia), Andrew Mkrtchyan (Armenia), Mikhail Pogosyan (Russia), Greg Sarkissian (Canada), Sam Simonian (U.S.), Serge Tchuruk (France), Honorable Dickran Tevzian (U.S.), Ralf Yirikian (Armenia).

Tamar and Vatche Manoukian Donate \$30 Million to UCLA Health Sciences

Tamar and Vatche Manoukian have made a landmark gift to the Division of Digestive Diseases at the David Geffen School of Medicine at UCLA that will provide unrestricted funds to accelerate research, innovative clinical care and educational priorities. This generous effort has inspired additional anonymous pledged support, bringing the total of the gift on behalf of the Manoukians to \$30 million to benefit the division and support crucial initiatives in the Geffen School of Medicine.

In recognition of the Manoukians' leadership philanthropy, the University will name the division in their honor — making this the medical school's first division to be named following a philanthropic gift. In addition to the UCLA Vatche and Tamar Manoukian Division of Digestive Diseases, the university has named 100 UCLA Medical Plaza the Vatche and Tamar Manoukian Medical

Building.

"The science that will emerge from the Manoukians' extraordinary contribution will lead to the discovery of new drugs and therapies that will improve health and save lives," said UCLA Chancellor Gene Block. "Their generosity is an inspiration to our talented physicians and to other members of the philanthropic community."

The UCLA Division of Digestive Diseases is renowned for its comprehensive research. Ranked no. 5 in the nation by the U.S. News & World Report 2016–17 survey, the division has become a model for coordinated care.

"Visionary philanthropy can alter the course of science," said Dr. John Mazziotta, vice chancellor for UCLA Health Sciences and CEO of UCLA Health. "The remarkable generosity of Tamar and Vatche Manoukian will be instrumental in positioning the division for the future."

cont. page 31

Conference dedicated to the 60th anniversary of the Calouste Gulbenkian Foundation Held in Yerevan

On October 11, the 60th anniversary of the establishment of the Calouste Gulbenkian Foundation was celebrated at the initiative of the Ministry of Diaspora of the Republic of Armenia (RA).

The participants of the event laid flowers near the statue of Calouste Gulbenkian at the Alley of Benefactors located at the Oval Park in Yerevan.

Afterwards, the RA Ministry of Diaspora hosted the conference dedicated to the 60th anniversary of the establishment of the Calouste Gulbenkian Foundation and held with the participation of RA Minister of Diaspora Hranush Hakobyan, Director of the Armenian Communities Department of the Calouste Gulbenkian Foundation Razmig Panossian, as well as scholars, intellectuals and guests.

Hakobyan in her remarks, among other things, said:

"The year 1869 was a symbolic year for the Armenian people since it was the year in which great Armenians were born, including Hovhannes Tumanyan-the Poet of All Armenians, Levon Shant-the great playwright, Yervand Otyan-the master of satire, Komitas-the

"Mesrop Mashtots" of Armenian song, Soghomon Tehleryan-the Armenian avenger and finally, Calouste Gulbenkian-the large oil magnate and great benefactor.

Indeed, the Calouste Gulbenkian Foundation fulfills the wishes and accomplishes the goals of Calouste Gulbenkian, which don't recognize political and geographical boundaries and are a symbol of benevolence. Those wishes and goals are to create and disseminate high culture and to assist in the solution to several vital issues and problems that concern Armenia and all Diaspora Armenians.

Through his contributions, thousands of young Diaspora Armenians have received and continue to receive a secondary and higher education. Staying true to its founder's goals, the Foundation is consistent with the implementation of school construction projects. Outstanding and socially disadvantaged Armenian schoolchildren and university students have benefited and continue to benefit from the scholarships granted by the Armenian Communities Department. With the support of the Armenian

Communities Department, the Calouste Gulbenkian Foundation has published over 750 Armenological works, of which 250 have been published in Armenia.

I would like to express special gratitude to the Foundation for the programs and projects that it has carried out in the field of education in Syria, especially over the past couple of years. Allow me to mention that there are 2,861 Armenian children attending 20 Armenian schools in Syria. They need our help. The Foundation covers the tuition fees for over 500 students of universities."

President of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia (NAS RA) Radik Martirosyan and Rector of Yerevan State University Aram Simonyan congratulated the Calouste Gulbenkian Foundation on its anniversary and highly appreciated the pro-national activities of the Foundation.

Director of the Armenian Communities Department of the Gulbenkian Foundation Razmig Panossian stressed the fact that the great benefactor was guided by three principles that the Foundation has

Participants of the Conference with Minister of Diaspora Hranush Hakobyan.

been guided by to this day-work silently, do a good job and know the goal. "Good deeds need to be done silently. When you do something, do it well. Know where you are going to reach," the great Armenian would say.

Summing up the results of the past 60 years, Razmig Panossian stated that the important thing is to train people and provide the young generation with an education.

Vahram Gharakhanyan of NAS RA presented the charities of Calouste Gulbenkian. While Leading scientific worker of the Institute of History of the NAS RA Eduard

Melkonyan delivered a speech entitled "Calouste Gulbenkian: 'Only the Best'" and Dean of the Faculty of History at Yerevan State University Edik Minasyan gave a speech entitled "The Social and Political Activities of Calouste Gulbenkian".

Summing up the results of the conference, the Minister of Diaspora attached importance to the examination and classification of Calouste Gulbenkian's archives and the assessment of the great benefactor's legacy ahead of the 150th birth anniversary of Calouste Gulbenkian.

Diaspora Journalists, Editors Meet with Government Officials

(Armenian Weekly)—The 8th Pan-Armenian Forum of Journalists took place in Yerevan and Stepanakert from October 20-24 where journalists and editors from the Armenian Diaspora met with various government officials including President Serzh Sarkisian, Prime Minister Karen Karapetyan, and Nagorno-Karabakh (Artsakh) President Bako Sahakyan.

Armenian President Serzh Sarkisian met with representatives of the 8th Pan-Armenian Forum of Journalists on October 24.

Sarkisian saluted the conference, which is dedicated to the 25th anniversaries of the independence of Armenia and Artsakh.

"You are very powerful; your activities give us confidence and vigor to fulfill our responsibilities utilizing all our capacities," said Sarkisian to the participants.

During the meeting, Sarkisian noted that it is impossible to achieve

success in journalism by denying small lies with larger ones or establishing legitimacy through dishonest means.

The journalists and editors then posed several questions to Sarkisian about the position of the Armenian side regarding the Karabakh peace process, the reforms to be conducted in Armenia in accordance with Armenia's new Constitution, the strengthening of Armenia-Diaspora relations, state policy related to the attraction to Armenia of foreign investments, and other issues.

Newly appointed Karapetyan also received the participants of the 8th Pan-Armenian Forum of Journalists in the Armenian Government Building Session Hall on October 20.

Karapetyan stressed the importance of holding such conferences, which help strengthen Armenia-Diaspora relations, allow for a discussion of current Armenian issues, and help he provided details

about the new government program, noting that it provides a great place for the Diaspora's potential and its realization. "In general, I think that this separation [between Armenia and the Diaspora] is artificial, because we cannot live without each other. Armenian man is our potential, capital, and resource; no matter if [we] live in Armenia or abroad. I am more than confident that the Diaspora will feel safer and more protected with a stronger Armenia, and I am sure that it would be harder for Armenia to achieve its goals without the Diaspora's potential. In this regard, I am happy to meet you, because we can conditionally say that you are the bridge and the pipe that unites the Armenian world," he said.

Meanwhile, president Sahakyan mentioned that the topics being discussed at the conference were important, interesting, and urgent.

"Currently alongside traditional issues, we are facing new tasks in

Journalists meet with prime Minister Karen Karapetyan

the information sphere. All these demand the implementation of appropriate policy in the information field and close cooperation between journalists and news sectors of Armenia, Artsakh, and the Diaspora," said the President.

Entitled "Armenian statehood: Axis of Unity," the 8th Pan-Armenian Forum of Journalists is attended by

65 editors-in-chief and a total of 141 journalists. The goal of the forum is to expand and improve the all-Armenian information field, make a better use of media outlets in promoting Armenia's development potential, enhancing its international reputation, preserving the Armenian identity in the Diaspora, and addressing pan-Armenian issues.

Your Most Reliable Transportation Partner To/From Armenia & Worldwide

- Ocean, Air & Land Int'l Transportation
- Door to Door Services Available
- 20', 40', LCL and Break-Bulk
- Insurance Coverage
- Export Documentation, Letters of Credit Handling and Banking Negotiations
- Dedicated Agency Network Worldwide

METRAS

SHIPPING & FORWARDING INC.

2175 Sheppard Ave. E.
Suite 215 Toronto ON, M2J 1W8

Tel.: 416-497-0377

Fax: 416-497-0783

info@metrasshipping.com

www.metrasshipping.com

Armenian Parliament Approves Anti-Fraud Bill

The National Assembly debates amendments to the Electoral Code in Yerevan, 18 Oct 2016.

The National Assembly overwhelmingly passed on Wednesday a package of amendments to Armenia's Electoral Code which was worked out by the government and parliamentary opposition to minimize possible fraud in next year's parliamentary elections.

The ruling Republican Party (HHK) and its junior coalition partner, the Armenian

Revolutionary Federation (Dashnaksutyun), signed a corresponding deal with three opposition parties on September 13. The European Union welcomed the deal, pledging to provide millions of euros in funding needed for its implementation.

The most significant of those amendments aims to preclude multiple voting by government supporters through the publication

of the names of those voters that have cast ballots, according to official protocols. Opposition parties will be able to verify whether those voters actually live in Armenia.

The government also agreed to ensure live online broadcasts of voting and ballot counting in all 2,000 or so polling stations across the country. The landmark deal also calls for tougher penalties, including imprisonment, for individuals committing election-related irregularities.

Most opposition lawmakers voted for the package despite strongly criticizing another amendment that was added to it by the government. Under that amendment, citizens spreading untrue reports of some types of serious fraud during elections will risk between two and five years' imprisonment.

Opposition parliamentarians fear that this punitive measure would discourage many witnesses of electoral crimes from reporting

them. They say that the authorities should at least differentiate between deliberately and unintentionally false allegations of vote rigging.

The opposition minority in the parliament urged the government to scrap or alter the controversial clause before the package of amendments is debated in the second reading on Thursday.

The government agreed to only partially meet the opposition demand. The chief of its staff, Davit Harutiunian, said individuals making untrue fraud claims as a result of "negligence" will face heavy fines and up to two years in prison.

The government and the three opposition parties had already struck a similar anti-fraud deal in June. But it subsequently fell through as the government cited logistical problems relating to the acquisition of expensive electronic equipment designed to prevent multiple voting.

Armenia Expects 3.2% Economic Growth In 2017

(RFE/RL)-The Armenian government plans to ensure a 3.2-percent growth of the Gross Domestic Product (GDP) in 2017, Prime Minister Karen Karapetian told lawmakers.

"Given the economic environment as well as economic passivity anticipated during the election year, significant efforts will be required from us in order to achieve that. But we are going to do everything to ensure that index," the head of the government said.

Karapetian described the situation in Armenia's economic as very 'complex' shortly after assuming his post as prime minister in September. It is widely believed in Armenia that his appointment was primarily conditioned by the need for better handling of Armenia's economic affairs in conditions when the country's successive governments have failed to meet economic growth targets set by President Serzh Sargsian. This economic underperformance has taken place against the backdrop of allegations of widespread government corruption and abuse.

Presenting next year's top financial document to parliament members, Karapetian stressed that his government's fiscal policy should be "transparent and understandable to every taxpayer and member of the public."

"Our approach is clear: the budget revenues provided by the taxpayers must be used as sparingly and purposefully as possible, and the results must be visible to the public," the premier said.

In Karapetian's words, during the past two years Armenia's economy was characterized by such negative shocks "coming from the outside world" as Russia's economic decline and a significant drop in global copper prices.

"In that situation, the fiscal policy aimed at ensuring economic growth and stability was anti-cyclic, in which case the rise of public debt was inevitable. In 2017, the government will carry out all the necessary steps to ensure macroeconomic stability that is a prerequisite for ensuring growth," said the prime minister.

A number of economists and opposition politicians in Armenia have sounded an alarm in recent years about the risks that the rising level of public debt may present to the country's economy.

Earlier this month Finance Minister Vardan Aramian admitted that Armenia's state debt will amount to \$6 billion, or over 50 percent of its GDP, by the end of the year. He, however, downplayed concerns about possible complications caused by this circumstance, considering that the government plans to reduce the budget deficit in the coming year.

In a rare statement issued in reply to a politician's remarks the country's financial regulator emphasized that "the Republic of Armenia has fulfilled its obligations without any obstacles and in the future there are no looming risks connected with the country's inability to fulfill its obligations."

New Armenian Cabinet Vows Major Reforms

Prime Minister Karapetian chairs a cabinet meeting in Yerevan, Oct 2016.

Armenia's newly reshuffled government has released its policy program that pledges to help speed up economic growth through a tougher fight against corruption, better tax administration and "equal conditions" for all businesses.

The program adopted at a cabinet meeting in Yerevan late on Tuesday will be sent to the Armenian parliament on Thursday. Its approval by the National Assembly will amount to a vote of confidence in Prime Minister Karen Karapetian's cabinet.

"I am instructing everyone to pay special attention to the program's implementation," Karapetian told ministers. "We are going to be accountable."

"Given the ongoing global and regional developments, conventional approaches to

[Armenia's] development cannot ensure a pace of progress congruent with our challenges," declares the 33-page document.

"Analysis of the economic situation shows that it is extremely difficult to ensure progress with standard methods and tools," it adds.

The government's stated "strategic" priorities include a strengthening of the fight against corruption and tax evasion, and "equal and fair conditions stimulating business." The program commits it to improving Armenia's business environment in a way that would be recognized next year in annual survey conducted by the World Bank.

In particular, the government will reduce or simplify its licensing requirements and other regulations for some types of

economic activity. It also pledged to reform Armenia's tax and customs services with the aim of making tax collection less arbitrary.

The program specifically reaffirms Karapetian's plans to curb customs officials' highly controversial discretionary authority to determine the market value of goods imported to Armenia. That has long been seen as a key source of widespread corruption in the customs service.

Karapetian said last week that tax officials must stop harassing "law-abiding" entrepreneurs and simplify taxation procedures for all businesses as he introduced the new head of the State Revenue Committee (SRC), Vartan Harutiunian, to senior SRC staff. Harutiunian is the premier's longtime associate.

The program also promises "more efforts to eliminate the biggest obstacle to the development of the state: favoritism, embezzlements, bribery and other manifestations of corruption." It says the government will seek to criminalize within the next three months "illegal enrichment" of state officials. The government will also introduce new legislation on conflicts of interest, it says.

Sona Ayyazian, the executive director of the Armenian affiliate of the global anti-graft watchdog

Transparency International, was unimpressed by these promised measures. "These wordings do not fully reflect the magnitude of the existing problems and solutions needed for them," she told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

Armenia ranked 95th out of 168 countries that were evaluated in Transparency International's 2015 Corruption Perceptions Index (CPI).

Karapetian and his cabinet will technically serve until Armenia's next parliamentary elections scheduled for April. "The program covers the six-month period until the parliamentary elections of April 2017," Labor and Social Affairs Minister Artem Asatrian confirmed after Tuesday's cabinet meeting.

This may explain why the publicized plan of government actions contains no economic growth forecasts. The Armenian economy is on course to grow at a relatively modest rate of 2-3 percent this year. The government expects growth to only slightly accelerate in 2017.

Finance Minister Vartan Aramian said earlier this month that Gross Domestic Product must increase by at least 4 percent annually in order to ease hardship and boost living standards in the country.

Armenian PM Calls For Law To Criminalize Illegal Enrichment

Armenian Prime Minister Karen Karapetian has instructed his cabinet to draft a bill envisaging criminal punishment for officials who become rich "illegally".

"An official shall be subject to criminal liability if the rate of growth of his assets significantly exceeds his incomes," Karapetian told a recent regular government session issuing a number of related instructions.

The steps to be taken against "illegal enrichment", according to the prime minister,

stem from the government's plan that was overwhelmingly approved by the Armenian parliament late last week as well as promises to fight against corruption. He instructed the minister of justice to present a bill to the government within a two-week period, adding that another draft law on restricting cash transactions should also be submitted along with this bill.

The premier said that questions often rise when in many cases officials mention in their income declarations that they

borrowed money. "So-called false loans, false donations are mainly made in cash, and this makes the process uncontrollable in principle. To solve these problems, I instruct the minister of justice together with the Central Bank to present within a two-week period to the government for discussion a bill that would limit cash transactions," he said.

Two and a half months after becoming prime minister Karapetian also spoke about the government-affiliated Anticorruption

Council. His predecessor Hovik Abrahamian also spoke about making the body more effective, trying to involve civil society representatives in it. Many public figures representing civil society, however, have refused to engage in it. The new premier instructed the justice minister "to organize meetings with representatives of civil society, the opposition and all stakeholders and to submit a proposal on the formation of the Council, its principles and revision of its composition."

Armenia is a Gateway to the EAEU

After becoming a member state to the Eurasian Economic Union, Armenia is no longer just a country with a population of 3 million, but a part of a huge market with a population of 200 million, Board Chairman of the Eurasian Economic Commission (EEC) Tigran Sargsyan said during “Armenia investment forum – 2016” in New York.

“Investing in Armenia, as a EAEU member state, you enter a huge area where four key freedoms are applied: free movement of products, services, capital and labor” Sargsyan said. According to Sargsyan, despite the fact that a lot of works have been done in the EAEU member states for ensuring those four freedoms, there is still much to do to apply them in the Union in a final form.

But at the same time, Sargsyan stated that the five EAEU member states are confident in their aspiration to make the EAEU a modern economic union.

Sargsyan noted that the EAEU is a young integration union, where the norms and laws are still in the phase of active elaboration and application in the member states.

He also emphasized on the fact that the EAEU is an economic and not a political union, open for cooperation with any state.

“We advocate better cooperation, we do not close, but open markets, since the main issue facing us is to improve the living conditions of the people of our countries,”

Sargsyan stated.

Vice Prime Minister and Minister of International Economic Integration and Reforms of Armenia, Vache Gabrielyan, presented business opportunities and advantages of Armenia to possible investors during “Armenia investment forum 2016.” According to the press service of Armenia Development Fund, Gabrielyan mentioned Armenia is distinguished by the degree of liberalization of business environment and by World Bank’s “Doing Business 2016” report, the country ranks 35th, while it ranks 5th by the index of starting a business. Gabrielyan also stated that the Government makes regular efforts to improve those indexes.

Gabrielyan referred to Armenia’s geographic location, population size, governance system, as well as provided information on entry visas, transport access, communication and energy infrastructures.

Referring to the question “Why Armenia?” Gabrielyan pointed out a number of reasons for investing and doing business in Armenia. “Microeconomic and financial stability, opportunities to enter large markets without custom duties and with a simplified regime, constantly improving business environment, diversified investment directions, young, educated and inexpensive labor force are good grounds to start business in Armenia just from tomorrow,” he said. The benefits and

Tigran Sargsyan

opportunities are rising from Armenia’s accession to the Eurasian Economic Union (EAEU), GSP + trade regime with the USA and the EU, and cooperation with Georgia and Iran werespecially highlighted.

Gabrielyan also presented the legislature protecting the rights of foreign investors in Armenia. He noted that tax and customs reforms are aimed at improving business environment in Armenia.

Deputy Director-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations

(DG NEAR) Katarina Mathernova, speaking about the agreement being currently negotiated between Armenia and the EU, said, “This agreement will be beneficial for trade as in certain aspects it will lead to economic convergence settings. Key spheres will be included in this agreement. This also means an entry to world’s biggest common market. Armenia is an important partner for the EU.” She concluded saying that the agreement will be fully in compliance with Armenia’s membership to the EAEU.

Armenia’s Dilijan selected as part of UNESCO Global Network of Learning Cities

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) – has recognized Dilijan, Armenia among its Global Network of Learning Cities (GNLC). Dilijan joins a dynamic network of cities worldwide that support and accelerate the practice of lifelong learning in the world’s communities, while promoting policy dialogue and peer learning among member cities through forged links and fostered partnerships that promote the progress of the learning cities, Mediamax reports.

“It is a great honor for the all Dilijan residents to receive such a coveted recognition from UNESCO as Dilijan continues to offer pioneering educational programs for preparing our citizens for the 21st century learning,” said Dilijan Community Center Program Director, Rubina Ter-Martirosyan who was instrumental in Dilijan’s selection as a GNLC.

“Dilijan has become the designated site for such local and international learning centers as UWC Dilijan College, Central Bank of Armenia’s Training and Research Center, American University of Armenia, Tumo Center

for Creative Technologies, the Dilijan Community Center as well as many artistic venues which culminated in the launch of the first Dilijan Arts Observatory this year,” Dilijan Mayor, Armen Santosyan added.

Arne Carlsen, Director, UNESCO Institute for Lifelong Learning, commended Dilijan’s “vision, planning and implementation of the learning city concept” in a letter of recognition and expressed eagerness to learn about Dilijan’s future developments.

Veronika Zonabend, co-founder of UWC Dilijan and the Dilijan Development Foundation which supports Dilijan Community Center and other regional projects stated: “The goal of our foundation is to return to Dilijan its fame and further develop it into an educational, cultural and recreational regional hub. And this international recognition is an important step towards this goal.”

Inclusion in the Network will help Dilijan achieve the Sustainable Development Goals (SDGs) ensuring inclusive and equitable quality education while promoting lifelong learning opportunities for all its citizens. Additionally,

Dilijan will be listed amongst other world cities recognized as a UNESCO GNLC.

Gagik Adibekyan, co-founder of the Dilijan Development Foundation and founding-partner of UWC Dilijan College stated, “We live in a complex, fast changing world, in which the competitiveness and economic growth of the

country depend heavily on the quality of education. I am certain that Dilijan’s entry into the Global Network of Learning Cities will contribute to solving the important task of turning Dilijan into the educational hub of Armenia.”

From a Border Village to TUMO Dilijan

Armenia—It all started with a phone call...

She knew that there were at least 15 local teens who wanted to attend the TUMO Center for Creative Technologies and learn all about robotics, photography, web development, and more. She also knew that these teens lived almost two hours away and did not have the means to access transportation to and from the center.

So she gave her friend, Homeland Development Foundation’s (HDIIF) Timothy Straight, a call. The two put their heads together and came up with an idea: to launch an online campaign to raise enough money for the 15 teens to attend TUMO for an entire year.

The teens will be coming to TUMO every Sunday to take part in

TUMO activities and forge new paths for themselves within the tech and art worlds. A special workshop has already been organized for the students and they’re well on their way to learning the foundations of graphic design.

Fifteen-year-old Levon Melikyan, one of the Berd teens and newest TUMO-ians, has already seen a change in his future outlook. “I never thought before that I could make a career in graphic design, but after these classes I became more interested and think now that I’ll pursue it in the future,” he says.

Badalian is excited about the new possibilities that are opening for the teens of Berd. “Berd is very far from the capital and an isolated region with one of the longest borders with Azerbaijan. It’s very important to develop the minds of

the local teens to prepare them for their future. The students here are always looking for more projects to stimulate and challenge them, so naturally it only made sense to find a way to get them to TUMO,” says Badalian.

TUMO CEO Marie Lou Papazian does not see the students attending as the end of this issue, but only the beginning. “We’re of course very happy that teens from Berd are coming to TUMO, but we also see this as the impetus for us to find a way of getting more teens to the center. This has already got us thinking about the next step,” says Papazian.

But, the final word goes to 13-year-old Sona Palanduzyan. “I had heard so much about TUMO, but when we actually got there it exceeded my expectations. I am so

The teens will be coming to TUMO to take part in activities and forge new paths within the tech and art worlds.

thankful for the effort that went in to getting us here and will work that much harder to make sure those efforts don’t go to waste,” she says.

The fundraising goal was reached in less than a week, but they are forging ahead to collect enough

to send even more teens to the center each week. Not only that, but any additional money will help students from distant regions attend one of the four centers including Gyumri and Stepanakert.

Armenia and Diaspora In Quest for a New Start

By Harut Sassounian

Ever since Armenia's independence, the Armenian world has been divided into three loose categories: those supporting or in some capacity interacting with the government; various opposition groups; and those who are independent or inactive. Regrettably, there has been hardly any effort to bridge the gap between these groups. On the contrary, there has been plenty of harsh rhetoric, accusations, and confrontations.

Even though the Armenian government and the opposition have different priorities, Armenians everywhere share a common set of interests and concerns regarding -- the economy, human rights, rule of law, Artsakh (Nagorno Karabagh) conflict, emigration, Diaspora's survival, and securing justice from Turkey for the 1915 Genocide. The authorities have been preoccupied with governing the country and securing Armenia's and Artsakh's borders, while the opposition has focused on fighting corruption and pursuing transparent elections.

In recent months, for the first time in the last quarter century, one can see the first glimmer of hope that serious changes are on Armenia's horizon. Possibly motivated by the recent turmoil in Yerevan and upcoming parliamentary elections, the government seems intent on carrying out serious reforms by appointing a competent technocrat as Prime Minister and giving him a carte blanche. Indeed, within a short period of time, the new PM has dismissed several untouchable sacred cows!

As Prime Minister Garen Karapetyan has energetically moved forward with long overdue reforms, he has confounded both the power

elite and those in opposition. By his actions, Mr. Karapetyan has discomforted many high-ranking officials who had felt that their jobs and incomes were secure for life! Meanwhile, the opponents of the regime are also in a quandary of how to react and what to expect from the new head of government. Some have rushed to express their lack of trust by stating that nothing will change as long as the current leaders remain in office, while others have adopted a more reasonable wait and see attitude! The Prime Minister recently warned all sides that he would not hang around a single day longer if he saw that his efforts were fruitless!

Another significant recent development has been the reawakening of the Diaspora after a lengthy period of dormancy. Last September, 30 prominent Armenians, including Serj Tankian, Atom Egoyan, Alexis Ohanian, Chris Bohjalian, Eric Bogosian, and Sebu Simonian issued a petition on change.org, calling for 'Justice Within Armenia.' So far over 4,000 individuals have signed this petition.

A few days later, Canadian-Armenian actress Arsinee Khanjian issued a highly critical Open Letter after being detained by Armenian police during a protest in Yerevan on July 27. Khanjian outlined the government's shortcomings, urging Diaspora Armenians not to be "ambivalent bystanders" and engage in transforming the social conditions in Armenia.

On October 28, another group of 23 prominent Armenians, including Abel Aganbegyan, Charles Aznavour, Edward Djerejian, Vartan Gregorian, and Ruben Vardanyan, issued another Open Letter urging "Global Armenians...to unite and together enable Armenia's future." The signatories called on "all Armenians to engage in

U.S.-Armenian rock singer Serj Tankian autographing for fans in Yerevan.

pioneering and long-term investment to restore the social, economic, cultural, and technological strengths of the nation, with Armenia at its core." The Open Letter was published in The New York Times and Hayastani Hanrapetutyoun.

What Armenia really needs is a full partnership with the Diaspora to accomplish all the suggested reforms in the above mentioned petition and two open letters. The government should welcome the participation of all Armenians to improve the country's social, economic, political, and military structures in order to create a just, prosperous, well governed, and secure Homeland!

The only way to transform Armenia into a highly-developed and democratic country

is to welcome the involvement of as many of the 10 million Armenians worldwide as possible, regardless of their country of residence. Since Armenia (including Artsakh) is the Homeland of all Armenians, everyone has the right and obligation to contribute to its Renaissance!

The major missing factor from the foregoing petition and open letters is a mechanism for organizing the Diaspora to sustain its own continued existence, while extending crucial assistance to the Homeland in a coordinated and systematic manner. To accomplish this imperative objective, Armenians need to establish a democratically-elected Diaspora structure with representatives in Armenia's Parliament!

Unseen Armenia - High Tech Armenia

By Hovsep Daghdagian

I recently had the privilege of visiting Technology and Science Dynamics, LLC. (TSD), a 3-year old high-tech company in Yerevan. TSD was established by Dr. Vahan Chakarian, an Armenian native who resided in the U.S. for 30 years. Three years ago he returned to Armenia to establish an innovative high-tech company and, since then, has been alternating his time between the U.S. and Armenia.

TSD is perhaps best known as the company which announced the ArmTab and Armphone, the Armenian produced tablets and cell phones. The phone is now on sale in Armenia and by the end of the year will be offered to U.S. customers via TSD's web site. Tablets and phones will be shipped to U.S. and Canadian customers from TSD's office in California. When asked about the design and capability of the ArmTab and Armphone, which comes in a few different models, Dr. Chakarian indicated that the hardware and software were designed in Armenia by graduates of Armenia's universities. Their proprietary computer chips were designed in Armenia by Armenian engineers.

The ArmPhone runs on the Android operating system and has a 5.1-inch HD-screen. It also has a number of ring tones featuring Armenian music and is priced from about \$100 to \$300. Plans are underway to establish markets in Russia and other European countries in addition to the U.S. Software updates to the phone will be offered over the Internet and service will be through their office in California.

I visited their plant at the Mergelyan Institute facilities. The Mergelyan Institute was an advanced research facility during the Soviet era and was a pioneer in fields such as cybernetics (now called "artificial

intelligence") and computer science. Now this facility is a research and development center for a number of high tech startups, including TSD. Their plant is immaculate and very modern. I've worked in high tech here in the US and I've not seen a more modern facility. TSD employs about 130 mostly young scientists and engineers, though during my visit many were on summer vacation. TSD assembles and vigorously tests the phones at their factory in Yerevan. Their staff includes chip designers, hardware engineers, software engineers, digital forensic specialists, mechanical designers, physicists, and others.

Dr. Chakarian stated that aid to Armenia must focus on building businesses in Armenia, and providing jobs and meaningful careers for Armenia's youth. He noted that Armenia's quality of education is declining. Laboratories in schools, for example, are using outmoded equipment. When equipment in U.S. facilities is replaced, working used equipment -- even if one or two generations old, should be sent to Armenia. The diaspora should donate equipment, not money.

Besides the ArmPhone, TSD produces a variety of other products as well including tablet and laptop computers, ruggedized hand held radios, computers for military use, and an inexpensive science laboratory for schools. The cost of the portable science laboratory is about \$1,000 but it replaces \$15,000 -- 20,000 worth of laboratory equipment and can be programmed to track school lesson plans.

The following excerpt describing TSD's goals is from their web site at www.tsd.am:

Currently, TSD R&D employs, co-locates and collaborates with over 55 post-doctoral research staff and PhD students at 27 academic, commercial, governmental organizations worldwide... TSD's main goals are: Encourage and boost growth of high-tech products made in Armenia: create a new high-

tech production culture in Armenia by developing, assembling and manufacturing high-tech oriented technologies and smart devices; Engage in and perform outstanding scientific research: develop and implement new scientific projects, which can result in the creation of new efficient product lines and realization of new breakthrough innovative and scientific works; Delight customers: provide best quality products with customized solutions and high quality service; Foster

innovative and educational achievements: the company is committed towards realization of innovative projects, integration of young people into knowledge and experience sharing initiatives, establishment of cooperative edges with educational institutions worldwide.

I personally want to thank Ms. Hripsime Mkrtychyan, a young PhD physicist at both Armenia's Cosmic Ray Division and TSD, and Dr. Chakarian for taking the time to arrange my visit to TSD's facilities.

ԹՈՐՈՆՏՈՅԷ
T O R O N T O H V E

Խմբագրության կողմէ

«Թորոնթոյայ» պարասխանապու չէ
իր էջերուն մէջ լոյս փնտամ ծանուցումներու բովանդակութեան:
Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները
ենթակայ են որոշ խմբագրումի:

Peter Balakian Receives Pulitzer Prize for Poetry at Centennial Ceremony

(Armenian Weekly)- Peter Balakian received the 2016 Pulitzer Prize for poetry at the 100th anniversary Ceremony of the Pulitzer Prizes held at Columbia University on Oct. 13.

Balakian was one of the seven recipients in the fields of Letters, Drama, and Music.

Among the other recipients were Viet Thanh Nguyen in fiction for his novel *The Sympathizer*, Lin-Manuel Miranda in drama for the musical *Hamilton*, and jazz composer Henry Threadgill for "*In For a Penny In for a Pound*."

Among the fourteen prizes in journalism were Kathryn Schultz for Feature Writing at the *New Yorker*, Alyssa J. Rubin for International Reporting at *The New York Times*, and the Los Angeles Times Staff for Breaking News Reporting.

Professor Daniele Allen, Director of the Edmond J. Safra Center For Ethics at Harvard University, was the keynote speaker. The awards were presented by Lee C.

Bollinger, President of Columbia University.

The Pulitzer committee cited *Ozone Journal* for "poems that bear witness to the old losses and tragedies that undergird a global age of danger and uncertainty." Writing about *Ozone Journal* in *Consequence Magazine*, Keith Jones wrote: "Balakian is a master of—the drifting, split-second mirage, the cinematic dissolve and cross-cut as well as the sculptural, statuesque moment chiseled out of consonant blends and an imagistic, jazzman's ear for vowels... beautiful, haunting, plaintive, urgent, in our dying world's age, these poems legislate a vital comportment to the demands of our shared present, timely and untimely both."

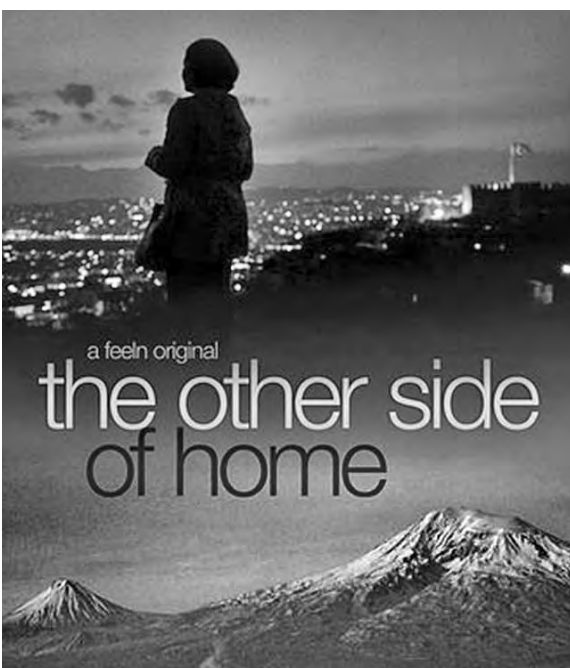
And David Wojahn in *Tikkun* wrote: "Few American poets of the boomer generation have explored the interstices of public and personal history as deeply and urgently as has Balakian."

Balakian is the first Armenian American to be awarded a Pulitzer Prize since William Saroyan in 1940.

Balakian at the Pulitzer Prize ceremony Columbia University

The Other Side of Home: Armenian Genocide Documentary shortlisted for Oscar

The Armenian Genocide-themed documentary, "*The Other Side of Home*" has been shortlisted for the 89th Academy Awards.

The Academy of Motion Picture Arts and Sciences announced that the number of Documentary Short Subject contenders for the 89th Academy Awards has been narrowed to 10 films, of which five will earn Oscar nominations.

Voters from the Academy's Documentary Branch viewed this year's 61 eligible entries and submitted their ballots to PricewaterhouseCoopers for tabulation.

The 10 films are listed below in alphabetical order by title, with their production companies:

"Brillo Box (3¢ Off)," Brillo Box Documentary
"Close Ties," Munk Studio – Polish Filmmakers Association

"Extremis," f/8 Filmworks in association with Motto Pictures

"4.1 Miles," University of California, Berkeley
"Frame 394," Compy Films

"Joe's Violin," Lucky Two Productions

"The Mute's House," The Jerusalem Sam Spiegel Film School

"The Other Side of Home," Feeln

"Watani: My Homeland," ITN Productions

"The White Helmets," Grain Media and Violet Films
Nominations for the 89th Oscars will be announced on Tuesday, January 24, 2017.

"The Other Side of Home" follows the journey of an Armenian filmmaker and a Turkish woman whose lives have been defined by what happened over 100 years ago.

The documentary directed by Naré Mkrtychyan takes the audience from the streets of Turkey, where mention of the genocide is taboo, and many citizens believe that the event never took place; to the heart of Armenia, where hundreds of thousands of citizens have gathered to honor lost loved ones for the 100th anniversary of the Armenian Genocide.

Writer Ruben Hovsepyan Passes Away

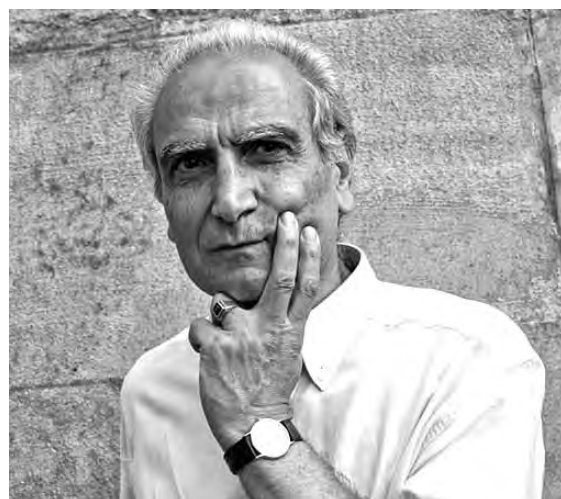
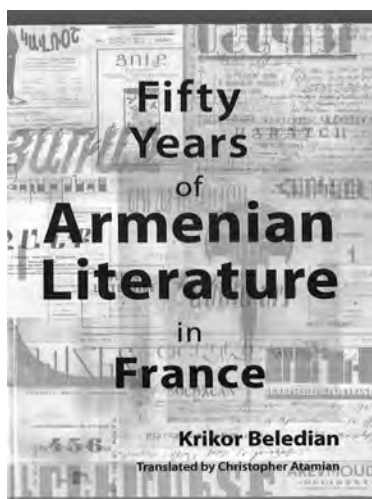
Famed Armenian novelist, editor, screenwriter, translator, and political figure Ruben Hovsepyan passed away on October 27 at the age of 77.

Hovsepyan was born in Yerevan in 1939. In 1962, he graduated from the Faculty of Geology of Yerevan State University and went on to study screenwriting in Moscow. His first book *Searches* was published in 1965. His more than a dozen books have been translated into several different languages. Hovsepyan has translated the

works by Leo Tolstoy. He's known for his masterful translation of Gabriel Garcia Marquez' *One Hundred Years of Solitude*. Hovsepyan has also edited several volumes and journals.

Hovsepyan became an active political figure in the early 1990's, during the fall of the Soviet Union. He was an active member of the Armenian Revolutionary Federation (ARF) and served on different leadership positions within the party in Armenia. He also served as a parliamentarian in Armenia's National Assembly.

'Fifty Years of Armenian Literature in France' Published in Fresno

Krikor Beledian

California State University, Fresno Armenian Studies Program Director Professor Barlow Der Mgrdechian announced that Krikor Beledian's *Fifty Years of Armenian Literature in France* has been published by the Armenian Series of The Press, at California

State University, Fresno.

Translated from the original French into English by Christopher Atamian, "*Fifty Years of Armenian Literature in France*" is a groundbreaking study of the Armenian literary scene in the important Armenian Diaspora

community of France.

"This volume will provide a wealth of material useful to both scholars and to the reading public," said Der Mgrdechian.

Fifty Years of Armenian Literature in France examines Armenian literature as it emerged in France between 1922 and the beginning of the 1970s. It retraces the literary history of the period starting with Armenian immigration until the passing away of the movement's main representatives. It also examines the most significant works published in that period, studying the issues raised by a literature of exile, one born after an event that was experienced and interpreted as a "national catastrophe."

The work is a major addition to the study of Armenian literature with its in-depth analysis of the various figures and periods in Armenian literature in France. Among those figures are Arshag Chobanian, Minas Cheraz, Shavarsh Missakian, Mguerditch Barsamian, Shavarsh Nartuni, Hratch Zartarian, and Vazken

Shushanian, to name only a few.

Fifty Years of Armenian Literature in France is a work that provides a context for Armenian literature of the Diaspora, while at the same time focusing on the works of authors living in France.

"The work is a valuable addition to the growing number of critical studies of Armenian literature produced in the Diaspora," said Professor Der Mgrdechian. "It provides a theoretical foundation for understanding the intellectual, emotional, and existential challenges faced by Armenian authors in France."

Author and literary critic Krikor Beledian has lived in Paris since 1967, and has become intimately aware of the Armenian literary scene in France. He is an accomplished writer in his own right, as well as prolific critic.

Beledian has produced a comprehensive and fascinating view of the Armenian literary landscape in France, one that will be of lasting significance to the study of Armenian literature.

Women of 1915 Director Bared Maronian in conversation with *TorontoHye*: Despite all...Armenian women became the founders of the post-genocide Armenian societies

Bared Maronian

Bared Maronian specializes in producing Armenian documentaries, with three films produced so far. *Women of 1915* is his documentary which unveils the role of the Armenian women of the era and the horrors they endured during the Armenian Genocide. The film follows his highly acclaimed documentary, *Orphans of Genocide*, on the plight of the Armenian Genocide orphans. Here's our interview with him.

Interview by Karin Saghdejian*

Q- Your film *Women of 1915* is being widely acclaimed as did your previous production *Orphans of Genocide*. Why did you decide to make a "Genocide sequel"?

A- About 6 years ago, while conducting preliminary research on *Orphans of Genocide*, I kept on stumbling into amazing stories of women who, one way or another, were linked to the Genocide.

It wasn't one, two or a few stories... while hundreds of thousands of Armenian women were victimized, hundreds, perhaps thousands

of non-Armenian- Scandinavian, American, European, Canadian and Australian - women onto the killing fields of the Armenian Genocide and rescued tens of thousands of Armenian women and children.

This, I thought, was the ultimate humanitarian task. Leaving a plush life behind, traveling thousands of miles to war zones, risking your life to save the lives of strangers. In some cases these women lost their lives while saving the lives of others. I thought that was an unparalleled self sacrifice. I couldn't help, but dedicate a whole film to this topic. Thus, *Women of 1915*.

Q- You don't call the documentary *Women of Genocide* and that's for a reason I guess. Who are these women whom you wanted to document?

A- I named the film *Women of 1915* and not *Women of Genocide* in an effort to delineate the universality of the Armenian Genocide. Even though the Armenian Genocide was brought upon the Armenians by the [Ottoman] Turks, the horrific and heroic experiences of the Armenian women were of human survival, human triumph, human resilience in times of war. Armenian women were raped, enslaved, dehumanized by their Turkish perpetrators with an attempt to strip them from their identity by forcibly changing their names, religion, language, culture and even appearance. Despite all that, the Armenian women became the inevitable founders of the post-genocide Armenian societies in the diaspora.

Q- Can you recall some names and what types of role they played? What about the numbers of all those who perished?

A-The film is narrated by the character of Maria Jacobsen, a Danish nurse who dedicated her life to the rescue of the victims of the Armenian Genocide. Jacobsen's

experience with the Armenians was a linear one. She was in Western Armenia during the Hamidian Massacres, experienced the brunt of the Genocide with the Armenians and eventually died and was buried at the Armenian orphanage, the Birds Nest in Lebanon, while tending to Armenian orphans.

Another woman of 1915 is the American Mary Louise Graffam, a trained teacher, dedicated her life to educating students and teachers in Western Armenia and died in Sivas in 1921.

We also feature a number of Armenian women of 1915, such as Diana Apar, the first woman ambassador in modern history, Victoria Artinian, Steve Job's adoptive grandmother, Hatun Yapoujian, who bore arms and fiercely fought to protect her people and of course the typical women of 1915, such as Aurora Mardiganian, who's story was turned into a block buster Hollywood movie in 1919, just to name a few...

Q- The topic requires extensive and may be unprecedented research. How do you

conduct your research and what type of sources did you tap into?

A- Our research is a combination of primary and secondary research. For example, even though there is ample information on Aurora Mardiganian, we travelled all the way to Argentina to interview Eduardo Kozanlian, who accidentally discovered the remnants of Aurora Mardiganian's movie, *Auction of Souls* or *Ravished Armenia*.

On the other hand, after exhausted research we were able to connect with Steve Jobs grandmother's family and were able to find a trunk full of documentation on Job's grandmother.

Q- Do you have another addition to this series? What's the next project you might be working on?

A- My third Genocide related film is in the works and deals with an extremely interesting story remotely connected to the Hamidian Massacres.

(This interview was done via email.)

'Women Of 1915' Opening Sequence Nominated For Regional Emmy Award

The Armenoid Team announced on October 21 that the award-winning filmmaker, Bared Maronian's opening sequence of "*Women of 1915*" documentary has been nominated by the National Academy of Television Arts and Sciences (NATAS) 40th Annual Suncoast Regional Emmy Awards among its Craft Achievement Nominees for directing. Already a four-time Emmy award winner, this is Maronian's first Emmy nomination as a director.

"I'm honored and grateful to be among

the 2016 NATAS nominees—for the first time as a director," said Maronian. "My heartfelt gratitude to my sponsors and the entire Armenoid Team without whose continued support and expertise the production of "*Women of 1915*" wouldn't have been possible."

"*Women of 1915*" premiered in New Jersey in June, under the sponsorship of the Armenian Relief Society (ARS) of the Eastern United States—a non-profit women's organization—and also premiered in Sydney

and Melbourne, Australia, sponsored by the Armenian General Benevolent Union (AGBU). The documentary has already been awarded the Armin T. Wegner Humanitarian Award—and accepted into the following upcoming film festivals:

-ARPA Film Festival at the Egyptian Theatre, November 5, Hollywood, California.

-Pomegranate Film Festival, November 20, Toronto, Canada.

Tamar and Vatche ...

cont. from page 25

Building on an interdisciplinary and collaborative clinical approach and bolstered by pioneering laboratory science, division physicians provide the tools for patients to manage chronic disease, the technologies to save lives and the therapies to ensure cures for some of the most challenging conditions.

"Innovation requires both leadership and investment," said Dr. Eric Esrailian, Co-Chief of the Division of Digestive Diseases and Lincy Foundation Chair in Clinical Gastroenterology in the Geffen School of Medicine. "Tamar and Vatche's exceptional philanthropy will help ensure that UCLA can continue unraveling the mysteries of digestive diseases, make transformative scientific discoveries, and develop the physician leaders of the future. Their unrestricted gift gives the division flexibility that is essential as we advance our highest educational, research and patient care priorities."

A leader in the global Armenian community, Vatche Manoukian has been involved in a wide range of businesses,

including property investment, retail, pharmaceuticals, biotechnology, entertainment and renewable energy. He and his wife, who have four children, have continued his family's tradition of charitable work throughout the world, with a particular emphasis on education, medicine, culture, the environment and Armenian causes.

The Manoukians' scholarship funds have enabled several thousand students who lack financial resources to further their education, and postgraduate programs established by the Manoukians at universities in the United States, the United Kingdom and Lebanon have helped provide essential skills for tomorrow's community leaders.

The couple support many children's charities around the world, such as the National Society for the Prevention of Cruelty to Children; the U.S. Fund for UNICEF, on whose board Manoukian serves; and the Prince Albert II of Monaco Foundation. They also support the Royal Opera House in London. The Manoukians have been the sole financial supporters of major cultural exhibitions, such as the "Treasures of the Ark" exhibition held at the British Library to commemorate

1,700 years of Armenian Christianity.

"Tamar and I believe that philanthropy can shape the future," Manoukian said. "It is our hope that our gift will not only change medical science, but also be a model for others. We hope that young people will be inspired to give and will become engaged with causes that matter."

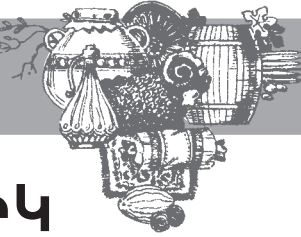
This significant investment in the division of digestive diseases will provide vital funding for pioneering investigations that will lead to novel therapies, more comprehensive patient care, faculty support to attract top scientists and clinicians, and the education of aspiring doctors and researchers.

"This gift is especially meaningful to us as a public university," Esrailian said. "This investment will help fuel additional discoveries of the kind that have already earned UCLA the reputation as a world leader in research, patient care and medical education."

The gift is part of the \$4.2 billion UCLA Centennial Campaign, which is scheduled to conclude in December 2019 during UCLA's 100th anniversary year.

Տաղիկի Խոհանոց

ՎԱՆԱՅ ԶԱՃԻԿ

Սոնիա Թաշճեան

Մաժուրով պատրաստուած աղցանները, ապուրներն ու ճաշերը մեր աւանդական խոհանոցին մէջ մեծ տարածում ունին եւ իւրայատուկ տեղ կը գրաւեն մեր կերակրատեսակներու հարուստ ու բազմազան երանգապնակին մէջ: Մաժուրն ու առհասարակ կաթնամթերքի օգտագործումը մինչեւ այսօր ալ եւ առօրեական եւ տօնական են մեր կենցաղին մէջ: Այսպէս օրինակ, եթէ առօրեայ մաժուր կամ մաշնաբրդօշ կ'առաջարկուի փլաններու կողքին, ապա Արցախեան խոհանոցին մէջ տօնական բրինձէ փլաւին տակ մաժուրն ու հաւկիթը զարնելով կը լեցնեն, վրան՝ կիսախաշ բրինձ եւ այդպէս կ'եփեն. սեղան բերելու ժամանակ տակնիվեր դարձնելով, կարկանդակի նման երեսը ոսկեգոյն-կարմիր գեղեցիկ տեսք մը կը ստանայ: Սովորական մաժնապուրը կամ մաժնաթանը ամենօրեայ տաքուկ ապուր մըն է, սակայն տօնական օրերուն, յատկապէս զատիկներուն, անոր մէջ կոլոլակ կամ գնդիկ եփելով կը հիւրասիրենք: Բազմաթիւ տարատեսակներ եւ անուանումներ ունի մաժնապուրը.- թանապուր, սպաս, թանէսպաս, մաժնէսպաս, մաժնաթան, եայլն+:

Մաժնաբրդօշ, մաժնաբրդուժ, մաժնաջուր կամ թանաջուր կը կոչուի մաժուրին մէջ վարունգ, կանաչեղէն, կանաչ սոխ-սխտորով, երեքեմն նաեւ մէջը ընկոյզ դրուած աղցանը. իրականութեան մէջ ատենօք այն ճաշ

կը համարուէր, որուն մէջ հաց բրդելով կ'ուտէին, իսկ ժամանակակից մեր մշակոյթին մէջ այն աղցանի տեսակ է: Արեւելեան Հայաստանի մէջ այն մաժնաբրդօշ անունով ճանչցուած է. մինչդեռ Արեւմտեան Հայաստանի գաւառներուն մէջ այն յայտնի է «ճաժիկ» կամ «ճաժըխ» անուններով. հաւանաբար այն եկած է յունական խոհանոցի «տճաժիկ» նոյնատեսակ ուտեստէն, որուն արմատը գուցէ եւ մեր «մած - մածուցիկ» բառն է, ուրկէ առաջացած է նաեւ մեր մաժուր բառը. այսինքն մաժուրը՝ կաթի մածուցուած վիճակն է. ըստ Հրաչեայ Աճառեանին «մաժուր» բառը մեր լեզուէն անցած է դրացի եւ այլ ժողովուրդներու բառացանկին մէջ:

Մաժնասերը՝ մաժուրին վրայ բռնած սերն է. մաժնաշոռը՝ մաժուրն ու կաթնաշոռը իրար խառնած համեղ ուտեստ է. մաժնակարագը՝ մաժուրէն ստացուած կարագն է. մաժնալավաշը՝ լավաշը սաճի վրայ թխելու ժամանակ վրան մաժուր քսուած հացն է:

Բազմաթիւ են ճաժիկներու տեսակները. Ջատկուայ սեղանին բանջարով տապակային կողքը կը մատուցեն նոյն բանջարով սխտորած մաժուր: Արաբկիրի խոհանոցին մէջ հետաքրքիր ճաժիկ մը կայ, ուր մաժուր վարունգին կը խառնեն նաեւ խաշած ու ջրքամած փրփրեմ: Բայց ամենահետաքրքիր ու իւրօրինակ ճաժիկը՝ վանայ ճաժիկն է, եւ իր համային եւ իր գունային դրսեւորումներով:

Բաղադրութիւնը

- 1 լիտր մաժուր
- 1 խաշած ճակընդեղ
- 1 խաշած հաւկիթ
- 2 վարունգ
- 1 գլուխ սոխ
- 1 պճեղ սխտոր
- ազատքեղ, գինձ, սամիթ
- փոշի անաուխ
- սեւ պղպեղ
- աղ

Պատրաստութիւնը

Քերել կամ ելեկտրահարիչով (food processor) մանրացնել ճակընդեղը, հաւկիթը, վարունգը, սոխն ու սխտորը. աւելցնել մաժուրը, մանրուած կանաչին ու համեմունքը. մատուցել չոր լավաշով կամ փուռին մէջ կարմրացուած հացով:

Համագգային
Հայ Կրթական եւ
Մշակութային Միութեան
«Գլաժոր» Մասնաձիւղ

Գրասէրներու խմբակի հաւաքներու շարք

Մասնայ Ծռեր Դիւցազնավէպը

Կը ներկայացնէ
Արմինէ Թորիկեանը

Զորեքշաբթի, 23 նոյեմբեր 2016
Երեկոյեան ժամը 8-ին

Համագգայինի «Յ. Մանուկեան» գրադարանին մէջ
Հայ Կեդրոն, Թորոնթօ
Սիրով հրաւիրուած էք

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ «ԳԼԱԶՈՐ» ՄԱՍՆԱԶԻՂԻ ԳՐԱՏԱՐԱՆԸ

Կը հրաւիրէ Ձեզ՝

Հայ Գրքի Շաբաթավերջին

Ուրբաթ, 2 Դեկտեմբեր, 2016, ժամը 4-11
Շաբաթ, 3 Դեկտեմբեր, 2016, ժամը 11-2
Կիրակի, 4 Դեկտեմբեր, 2016, ժամը 11-3

Հայ Կեդրոնի «Յ. Մանուկեան» Գրադարանին մէջ

Գրքեր, խոսասարկներ, տեսափաշտակներ, երիզներ,
բացիկներ, յուշանուէրներ, պիտակներ

Եկէք ապահովելու ամանորի ձեր նուէրները:

Armenian Book Fair

In the Library at the Armenian Community Centre
45 Hallcrown Place

Dec. 2, 4-11pm

Dec. 3, 11-2pm

Dec. 4, 11-3pm

Gift Certificates will be available.

*cash or cheques only

**TO ADVERTISE IN
CANADA'S ONLY
ARMENIAN MONTHLY
NEWSPAPER**
call 416-878-0746

JOB OPENING

Looking for trained staff.
Must be bilingual fluent in
English and Armenian.
Hostess and server positions available.
For more details please call
ՏԻԳՐԱՆ 647-704-2866

**2016-ի Արցախի Վիճակահանութեան Շահող
Տոմսերու Թիւեր**
Թորոնթօ

Գորգի Անուն	Շահող Տոմս
Սեւան	055-000995
Սեւան	055-002646
Այրուբեն	055-000147
Ամրոց	055-001437
Դիգակ	055-002460
Արցախ Վիշապագորգ	055-002318
Ամրոց	055-003356
Զրաբերդ	055-000054
Ամրոց	055-000435
Երեւան	055-001489
Թագ Գորգ	055-002815
Որոտան Դիգակ	055-001288
Երամ	055-000133
Երեւան	055-000297
Կարին	055-003100
Խաչ Խորան	055-000782
Մոխանք Արեւագորգ	055-000535

Նուերները ստանալու համար հաճեցեք դիմել ՀՀ
«Սոցիալական Բեռնաբեր» Կոմիտէին գրելով
arf@armenian.ca հասցէին

*Answers to November 2016 issue of Armen's Math Corner
Sr. Prob.: \$361.31 : Sr. prob.: 243 ways*

**Armen's
Math Corner**

(November 2016)

Junior Problem :

A digital camera is regularly priced at \$456.78.
If the camera is on sale at a 30 % discount, how
much will Vartan pay for this camera if the sales
tax rate is 13%?

Senior Problem :

In *Armen's* specialized medical clinic, there are some patients who need
to be assigned each to one of the available physicians in the clinic. The
list of the patients and available physicians at *Armen's clinic* are :

Patient's name

1. Hacop
2. Aris
3. Talin
4. Arda
5. Hasmig

Physician's name

1. Dr. Satourian
2. Dr. Sarkissian
3. Dr. Zargarian

In how many ways can the above patients be assigned each to one of the
physicians?

see the answers reversed on this page

Dr. Raffi Aynaciyan

D.D.S., M.C.I.D., F.R.C.D.(C)

Orthodontist

braces
for children
and adults

Richmond Hill (Hillcrest Mall):
9350 Yonge Street, Suite 216
905-884-4161

North York:
3333 Bayview Avenue, Suite 203
416-221-0660

Downtown Toronto:
11 King Street West,
Suite C115
416-363-3018

Ara Graphics

MTO Approved BDE Course Provider

iDRIVE
DRIVING SCHOOL

- G2 and G driving affordable lessons
- Early Road Test Booking
- Professional in-car and in-class instructors
- New cars for the lessons
- School certificate for insurance discount (40%)

Anania Hakobyan 647-860-6646

idriveschool.ca

5330 Yonge Street, unit 215, North York

ՏՈՐՈՆՏՈՅԷ
TORONTOHYE

Torontohye Newspaper

Publisher

Torontohye communications Inc.
45 Hallcrown Place
Willowdale, ON
M2J 4Y4

Email: torontohye@gmail.com

Phone: (416) 491- 2900 ext. 3215

Fax: (416) 491- 2211

Խմբագիր

Կարին Սաղոնդեան

Աշխատակիցներ

Լարա Օսաեաթ
Թամար Տոնապետեան

Էջադրում

Արա Տեր Յարութիւնեան

Վարչական Պատասխանատու

Զաթիա Տեր Յովակիմեան

Ծանուցումներ

Սեւակ Յարութիւնեան

Հեռ.՝ 416-878-0746

sales.torontohye@gmail.com

Editor

Karin Saghdejian

Administrator

Helen Najarian

Advertisements

Sevag Haroutunian (416- 878-0746)

Design & Graphics:

Ara Ter Haroutunian

For the first time in Toronto

ԹՈՐՈՆՏՈՅ
ՀԱՅ
ԱՎՈՒՄԵ
ARMENIAN
ASSOCIATION
OF TORONTO

New Year's Eve
with
ARPI
SHAHNUBARYAN
Especially invited
from Armenia

Le Parc Banquet Hall
(Details to follow)

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

2017

FELIZ AÑO NUEVO

Համազգային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան Գլածոր Մասնաճիւղ
Hamazkayin Armenian Educational & Cultural Society – Klatso Chapter

Համազգայինի «Արշիլ Կորքի» Ցուցասրահը կը ներկայացնէ

ՋԱՄԱԽԵԱՆ ԵՒ ԱՐՑԱԽԵԱՆ ԵՐԱՆԳՆԵՐ

Բացում՝ Ուրբաթ, 11 Նոյեմբեր 2016
Երեկոյեան ժամը 8-ին
Ցուցահանդէսը կը շարունակուի
Շաբաթ, 12 եւ Կիրակի 13 Նոյեմբերին
Ժամը 11-2
Համազգայինի «Յ. Մանուկեան» Գրադարան, Հայ Կեդրոն

Արուեստի ճամբով սատարենք Ջաւախքին ու Արցախին

Hamazkayin 'Arshile Gorky' Art Exhibit presents

*Hues from
Javakhk & Artsakh*

Opening reception on Friday, November 11, 2016
@ 8:00 p.m.
Exhibition will continue on
Saturday November 12 and Sunday November 13
11:00 a.m.-2:00 p.m.
Hamazkayin 'H. Manougian' Library, ACC

Let's support our communities in Javakhk & Artsakh through art

Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնի Երէցներու Ընկերակցութիւնը
կոչ կ'ուղղէ գաղութիս երէց անդամներուն
մաս կազմելու Ընկերակցութեան եւ
վայելելու մտերմիկ մթնոլորտ
ամէն շաբաթ՝ Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնէն ներս:

ՀՕՄԻ Թորոնթոյի «Ռոբինա» Մասնաճիւղ
ՏՈՂՄԻԿ ՕՐ
Նուիրում՝
Հայ Ազգի Գիւցազնական եւ
Ապարադենչ Ոգիին

20-րդ Դարու Մեր
Հերոսամարտերուն

Վանի, Տարսնի, Ուրֆայի, Շապին Գարահիսարի,
Զէյթունի, Հաճընի, Անթապի, Մուսա Լերան, Բաշ
Ապարանի, Ղարաբիխէի, Սարդարապատի եւ Արցախի

Մասնակցութեամբ՝
«Հորովել» Ժողովրդական Նուագախումբին
Նեկվար՝ Զիվան Ստեփանեան
Երգչուհի՝ Արմինա Սարգիսեան

Հոյ Գեղարուեստական Յայրագիր
Համարում եւ Ամուսնի Թամար Տոնապետեան-Գուգուեան
Ազգային Երգեր՝ Միւր Միւսանեան
Ազգային Պարեր՝ Համազգայինի «Էրեբունի» Պարախումբ

Հայկական Ամանդական Խոհանոց

Շաբաթ, 3 Դեկտեմբեր, 2016
Երեկոյեան ժամը 7:30-ին
Հայ Կեդրոնի սրահին ներս
45 Hallerown Place, Toronto

Տոմսերու համար դիմել՝
Վերթորիա Խաչերեանին 905-472-5487
Այրա Գանձապետեանին 905-731-6258
Արմիկ Սաֆարեանին 416-493-7862

Մասնակցութեան սակ՝ \$65
մինչեւ 25 փարեկան՝ \$50

ՄԻԱՄՆԱԲԱՐ ՈԳԵՆՈՉԵՆԸ
ՄԵՐ ՀԵՐՈՍՄԱՐՏԵՐԸ

Սուրբ Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ
ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը կազմակերպէ

ԽՐԱՆՃԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ուրբաթ, Նոյեմբեր 25, 2016 - Երեկոյան ժամը 7:30-ին
Եկեղեցւոյ «Մակարոս Արթինեան» սրահին մէջ

Proudly supporting The Sick Kids Hospital of Toronto
Great music, dance, amazing food, one of kind entertainment!
Buy your tickets today... This highly anticipated charitable event sells out fast!

Holy Trinity Armenian Church's Women's Guild Presents
LADIES' CHRISTMAS PARTY
Friday, November 25, 2016 at 7:30 p.m.
At Church's "Magaros Artinian" Hall - 920 Progress Avenue, Toronto, ON M1G 3T5

HYE CLASS ENTERTAINMENT - DJ HOVIK
SASSOUN DANCE ESEMBLE

For table reservations please contact:
Artemis Mouchian 416 247-9161 OR Church Office: 416 431-3001
Adults: \$50 13 year olds & younger: \$25

Guest Speaker from:
SickKids

Սբ. Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Ուղղափառ Եկեղեցւոյ
ԾՈՒԽԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
88րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
Կիրակի, 4 Դեկտեմբեր, 2016
ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ
Գերաշնորհ Տէր Աբգար Եպս. Յովակիմեան
Գանատահայոց Թեմի Բարեխնամ Առաջնորդ

Յաւարտ Ս. Պատարագի
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ ԵՒ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
Եկեղեցւոյ «Մակարոս Արթինեան» սրահին մէջ

Մուտքի Նուէր՝ \$60

Հաճեցէք ձեր տեղերը ապահովել մինչեւ Նոյեմբեր 25, 2016, հեռաձայնելով Եկեղեցւոյ քարտուղարութեան՝ 416-431-3001 թիվին:

Holy Trinity Armenian Apostolic Orthodox Church
Celebrates the
88th Anniversary
of the Establishment of the Church Parish

Anniversary Divine Liturgy
Sunday, December 4, 2016 at 10:30 AM

Celebrant
His Grace Bishop Abgar Hovakimian
Primate of the Armenian Church Canadian Diocese

Following Divine Liturgy
ANNIVERSARY BANQUET & CULTURAL PROGRAM
at "Magaros Artinian" Hall of the Church

Tickets: \$60
(Tax receipt will be issued)

To book your table and purchase tickets,
please call the church office at 416-431-3001 by
November 25, 2016

920 Progress Avenue, Toronto, Ontario
www.TorontoArmenianChurch.com

2nd Anniversary

November 12 & 13

Cheese Pizza \$5
Dozen of Baby Lahmajoun \$6
Soujouk Pizza \$7
Free coffee and cake

ԹԱՐՄ ԵՒ ՇԱՏ ՀԱՄԵՂ ԼԱՀՄԱՃՈՒՆ
We make lahmajoun fresh everyday.

We also serve Zaatar, soujouk and cheese manaeesh, pizza, beuregs, mantuh, sandwiches, etc.....

www.mamajoun.com

209 Ellesmere road, Scarborough, Ontario Tel.: 647-350-5686

